

DZIENNIK ZARZĄDU MIEJSKIEGO w ŁODZI

WYCHODZI 15 KAŻDEGO MIESIĄCA

WYDAWCA: ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ŁÓDŹ, PLAC WOLNOŚCI NR 14, POKÓJ NR 14, TELEFON 218-03

PRENUMERATA:	
kwartalnie	Zł. 3.—
półrocznie	„ 6.—
rocznie	„ 12.—
pojedynczy zeszyt	„ 1.—

CENY OGŁOSZEŃ:	
1 strona przed tekstem	Zł. 150.—
1/2 „ „ „	„ 80.—
1 „ za tekstem	„ 100.—
1/2 „ „ „	„ 60.—
drobne po 10 groszy za wyraz.	

Treść zeszytu 1-go z dnia 15 stycznia 1938 roku.

1. Czy pomoc zimowa jest konieczna — Przemówienie Prezydenta Miasta Mikołaja Godlewskiego, wygłoszone przed mikrofonem Rozgłośni Łódzkiej dnia 31 grudnia 1937 roku	3
2. Dr. Jan Wareżak — Materiały do powstania 1863 roku w Archiwum Miejskim	6
3. Dr. Marian Minich — Miejskie Muzeum Historii i Sztuki im. J. i K. Bartoszewiczów	19
4. Aleksander Rosenberg — Zbiory rękopiśmienne Miejskiego Muzeum Historii i Sztuki im. J. i K. Bartoszewiczów w Łodzi	23
5. Protokół 8 posiedzenia Rady Przybocznej przy Tymczasowym Prezydencie Miasta Łodzi z dnia 15 grudnia 1937 roku	31
6. Opisowe sprawozdanie z wykonania budżetu Zarządu Miejskiego w Łodzi na rok administracyjny 1936/37	47
7. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej Rady Przybocznej przy Tymczasowym Prezydencie m. Łodzi z dokonanego badania wykonania budżetu Zarządu Miejskiego za rok administracyjny 1936/37 oraz bilansu Zarządu Miejskiego na dzień 1 kwietnia 1937 roku	54
8. Wyjaśnienia Zarządu Miejskiego w związku ze sprawozdaniem Komisji Rewizyjnej Rady Przybocznej przy Tymczasowym Prezydencie Miasta Łodzi z dokonanego badania wykonania budżetu Zarządu Miejskiego za rok administracyjny 1936/37 oraz bilansu Zarządu Miejskiego na dzień 1 kwietnia 1937 roku	62
9. Instrukcja dotycząca rejestrowania i archiwizowania wycinków prasowych, zatwierdzona postanowieniem Tymczasowego Prezydenta Miasta nr 1289/M z dnia 21. XII. 1937 r.	68
10. Instrukcja dotycząca wydawania „Dziennika Zarządu Miejskiego w Łodzi” zatwierdzona postanowieniem Tymczasowego Prezydenta Miasta nr 1289/M z dnia 15 grudnia 1937 r.	73
11. Wykonanie budżetu Zarządu Miejskiego w Łodzi za czas od 1 kwietnia do 31 grudnia 1937 roku	76
12. Sprawozdanie finansowe Zarządu Miejskiego w Łodzi za czas od 1 kwietnia do 31 grudnia 1937 roku	78
13. Kronika: I. Ogólna. II. Z życia Samorządu Miejskiego w Łodzi	79
14. Nekrologi	82
15. Ruch służbowy pracowników etatowych Zarządu Miejskiego w Łodzi za miesiąc grudzień 1937 roku	82
16. Okólniki	84
17. Obwieszczenia	88
18. Tabela wylosowanych w dniu 31 grudnia 1937 roku obligacyj m. Łodzi 6% serii A.	93
19. Uzupełnienia do Instrukcji o sposobie oddawania i odbierania dostaw i robót dla Gminy Miejskiej Łódź	94
20. Ogłoszenia drobne	95

CZY POMOC ZIMOWA JEST KONIECZNA.

(PRZEMÓWIENIE PREZYDENTA MIASTA P. MIKOŁAJA GODLEWSKIEGO
WYGŁOSZONE PRZED MIKROFONEM ROZGŁOŚNI ŁÓDZKIEJ
DNIA 31 GRUDNIA 1937 ROKU).

Długotrwały kryzys gospodarczy i bezrobocie dokonały olbrzymich zmian w życiu tysięcy rzesz ludzi pracy, niszcząc wiele jednostek materialnie i moralnie.

Skutki bezrobocia: nędza, głód, choroby — przybrały tak znaczne rozmiary, że przeciwdziałać im można tylko dużymi środkami materialnymi i wysiłkiem całego narodu. Wysiłek ten był wielki, został uwieńczony pięknymi rezultatami. Rząd Najjaśniejszej Rzeczypospolitej przez zorganizowanie Funduszu Pracy, przez zainicjowanie akcji pomocy zimowej, na której czele stanęli najwyżsi przedstawiciele władz państwowych, przez tegoroczną zbiórkę, przeprowadzoną przy udziale Najwyższych Czynników, dał wyraz swojej woli niezłomnej zwalczania tego wielkiego zła.

Na apel Rządu odpowiedziały godnie przede wszystkim samorzady, organizując w szerokim zakresie planowe roboty inwestycyjne. Olbrzymie sumy, przeznaczone na zwalczanie bezrobocia, obciążają budżety państwowe i samorządowe.

Niewątpliwie planowe te prace dały dodatnie rezultaty. Ale zła, które nagromadziło się przez szereg lat kryzysowych, odrazu usunąć nie można. I dlatego potrzebna jest dalsza akcja o wielkim natężeniu, by na progu wybitnej poprawy koniunktury gospodarczej w Polsce nie załamać się i nie utrudnić pomyślnego przetrwania skutków kryzysu.

Akcję pomocy i opiekuńczą nad bezrobotnymi i ich rodzinami musi prowadzić społeczeństwo i dać na nią środki. Do spełnienia tej roli zostało wezwane przez Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i Marszałka Polski Śmigłego - Rydza.

Wzorem roku ubiegłego utworzono Ogólnopolski Komitet Bezrobotnym. W Łodzi powstał Oddział tego Komitetu.

Łódź — miasto fabryczne — należy do rzędu tych, które kryzys gospodarczy odczuły szczególnie dotkliwie. Według przybliżonych obliczeń Łódź ma więcej niż 30 tysięcy bezrobotnych i półbezrobotnych (pracujących mniej niż cały tydzień, żywicieli rodzin).

W r. 1936/37 Obywatelski Komitet otrzymał od społeczeństwa łódzkiego około 2 milionów złotych świadczeń. Kwoty te zostały zużyte

na pomoc żywnościową, opałową, odzieżową i lekarską dla 11 tysięcy rodzin. W szkołach dokarmiano na koszt Komitetu 20 tysięcy dzieci. Wyniki dodatnie, jakie Komitet osiągnął, uzyskano przez ofiarną współpracę 2 tysięcy osób, które, nie szczędząc czasu i sił, bezinteresownie pomagały przy udzielaniu pomocy bezrobotnym.

Jako przewodniczący Miejskiego Obywatelskiego Komitetu Bezrobotnym, sumując na progu Nowego Roku wyniki pracy za rok ubiegły, w imieniu korzystających z pomocy, Komitetu i własnym, składam gorące podziękowanie społeczeństwu łódzkiemu za dotychczasowe poparcie oraz tym wszystkim osobom, które współdziałały w pracach Komitetu w roku ubiegłym.

Jednocześnie wyrażam nadzieję, że społeczeństwo łódzkie, które już wielokrotnie zdało dobrze egzamin obywatelski, poprze obecną akcję pomocy bezrobotnym przez powszechny w niej udział i zwiększenie swej ofiarności. Bo, jeśli stać nas było w r. 1914, kiedy Łódź znalazła się w ogniu walk zaborczych armii, na uruchomienie szeroko zakrojonej pomocy bezrobotnym i wyniszczonej braciom; jeśli w tym samym czasie w szeregach Legionistów znalazły się gotowe do poświęceń dla odzyskania Niepodległości jednostki ofiarne z Łodzi; jeśli w roku 1920 stać nas było na bohaterskie walki w obronie całości granic Polski; jeśli Łódź wzięła tak wybitny udział w składaniu kosztowności i pieniędzy na pożyczkę odrodzenia; jeśli mieliśmy ofiarne serca, kiedy chodziło o pomoc powodzianom, dotkniętym srogą klęską, i od wielu lat samorzutnie opiekowaliśmy się bezrobotnymi — to dziś, kiedy świta nam jutrzeńka lepszych czasów, wyćmiemy wszystkie siły, aby zebrać potrzebne sumy na zażegnanie bezrobocia i nędzy szerokich mas biednej ludności miasta. Potrzeby są olbrzymie, olbrzymim więc i musi być nasz wysiłek. Obecnie już otrzymuje pomoc bezpośrednio lub pośrednio na rachunek Komitetu około 10 tysięcy rodzin. Zgłoszenia napływają w dalszym ciągu. Szczególną uwagę Komitet poświęcić musi w dożywianiu dzieci i młodzieży, uczęszczających do szkół powszechnych, przedszkoli, szkół średnich i na kursy dokształcające, gdyż spośród nich najwięcej zagrożonych jest gruźlicą. Według obliczeń lekarzy szkolnych 30 tysięcy dzieci i młodzieży musi być dożywianych. Mniej więcej taka sama liczba potrzebuje odzieży, bielizny, obuwia, pomocy szkolnych. Dzieci te powinny również korzystać z kolonij letnich.

Na przeprowadzenie minimalnego programu Komitetu potrzebna jest suma 600 tysięcy złotych miesięcznie, a na okres miesięcy zimowych więcej niż 3 miliony złotych.

Wierzę, że sumę wymienioną da społeczeństwo łódzkie i że wszyscy pracujący lub mający dochody spełnią swój obowiązek i złożą świad-

czenia na rzecz pomocy bezrobotnym przynajmniej w granicach norm, ustalonych przez Ogólnopolski Komitet.

Wierzę, że w tej akcji, zmierzającej do ulżenia doli bezrobotnych nie zabraknie nikogo. Wszyscy Łodzianie, bez względu na przynależność narodową, wyznaniową, staną do walki z wrogiem, któremu na imię — n ę d z a.

ŹRÓDŁA DO HISTORII POWSTANIA 1863 ROKU W ARCHIWUM MIEJSKIM W ŁODZI.

Zasoby Archiwum Miejskiego w Łodzi, o ile chodzi o źródła przekazujące nam wiadomości o powstaniu 1863 r., są bardzo szczupłe. Nie ma tu wcale źródeł mówiących o przygotowaniach, o tworzeniu spiskowej organizacji łódzkiej w jesieni 1862 r., ani też najmniejszej wzmianki o działalności rzeczonyj organizacji, oraz o mobilizacji jej członków. Tego bowiem rodzaju źródła mogą się znajdować tylko u osób prywatnych, o ile nie zostały zniszczone, lub przekazane do naszych czasów w pamiętnikach, pisanych przez uczestników powstania. Pewne wiadomości o przebiegu powstania w Łodzi przekazał powstaniec Antoni Lebelt, farbiarz łódzki, ale i tej opowieści Archiwum nie ma. Wspomnienia te wykorzystał Ludwik Waszkiewicz w pracy: „Początek powstania 1863 roku w Łodzi i okolicy”. — Pewien wyraz przebiegu powstania w Łodzi i okolicy dał w swoim pamiętniku Józef Janowski, członek Tymczasowego Rządu Narodowego, oraz Wiktor Jaworski (ps. Stanisław Bellina) w zbiorze A. Gillera „Polska w walce” (Paryż 1868). Wspomnieć tu nadto należy, iż Kazimierz Staszewski ogłaszał w „Gazecie Pabianickiej” pamiętniki powstańców pabianiezan¹⁾.

Co więcej* Archiwum nie posiada wcale raportów Prezydenta Miasta A. Rosickiego z okresu walk 1863 r. składanych bardzo oględnie władzom rosyjskim o przebiegu powstania. Brak tych raportów jest zrozumiały zresztą, bo w dalszym rozwoju powstania władzę policyjną w mieście objęły władze wojskowe, przy czym utworzono Urząd Policmajstra w Łodzi i okolicy z majorem Kalińskim na czele, który wraz z władzą policyjną przejął także akta policyjne, a wśród nich sprawozdania i raporty A. Rosickiego. Raportów tych zatem szukać należy w zespole akt b. Policmajstra m. Łodzi i okolicy.

Ciekawy też materiał przedstawiają raporty samego policmajstra składane wyższym władzom, a szczególnie raporty składane Generał-Policmajstrowi w Królestwie Polskim gen Trepowowi. Raporty te są szczególnie ciekawe, gdy chodzi o końcowy okres tłumienia powstania.

Nie mniej ciekawy materiał może się znajdować w zespole akt b. Naczelnika Powiatu Łęczyckiego. Akt więc dotyczących roku 1863

¹⁾ Gazeta Pabianicka: Rok 1927: nr nr: 8, 9, 10, 11, 12, 17, 21, 22, 23, 26 i 27.

w Łodzi i okolicy szukać należy poza Łodzią, a głównie w Archiwum Akt Dawnych w Warszawie, w Archiwum Państwowym w Piotrkowie, oraz w Urzędzie Powiatowym w Łęczycy. W Archiwum Miejskim w Łodzi znajdują się tylko akta samych władz miejskich.

Zróżdła, dotyczące przebiegu powstania w Łodzi i okolicy, zachowane w Archiwum Miejskim w Łodzi przekazują nam tylko jednostronne wiadomości, mówiące o środkach stłumienia powstania przez rząd rosyjski oraz o mieszczanach łódzkich biorących udział w powstaniu. Niestety i ten materiał nie jest kompletny, bo nie pozwala nawet na wyczerpujące ujęcie roli łodzian w powstaniu.

Najbogatszy materiał o powstańcach łódzkich oraz o zabiegach Rosji nad stłumieniem powstania znajduje się w teczkach:

- a) Akta Magistratu M. Łodzi w przedmiocie śledztw z 1863—1865. Nr. inw. 5510.
- b) Akta Inspektora Policji Cyrkułu V. Korespondencji Politycznych z r. 1863—1865 Nr. inw. 5513-a.
- c) Akta dotyczące się osób pod śledztwem i którym wzbroniony jest wjazd do Cesarstwa i Królestwa Polskiego z roku 1864—1866. Nr. inw. 5520.
- d) Akta zarządu Policmajstra M. Łodzi dotyczące się wykonanych przysięg przez Powstańców z r. 1864—65. Nr. inw. 5520-a.
- e) Akta Inspektora Policji Cyrkułu 4-go M. Łodzi podanych osób do śledztwa z r. 1864—65 Nr. inw. 7445-a.
- f) Akta Inspektora Policji Cyrkułu 2-go dotyczące osób poszukiwanych oraz do śledztwa podanych 1864—1865. Nr. inw. 7436-a.

W wyszczególnionych tu teczkach znajdują się prawie z reguły okólniki w sprawie śledzenia, na terenie całego Królestwa Polskiego, osób skazanych za udział w powstaniu na karę konfiskaty majątku oraz na zesłanie na Sybir. W okólnikach tych podano dokładnie nazwiska, imiona, miejsce pochodzenia i wiek powstańca oraz przyczynę skazania i rodzaj kary. Wśród setek nazwisk ogłoszonych w okólnikach można wyłowić oczywiście również nazwiska powstańców łodzian. Będzie to jednak praca uciążliwa a przy tym nie dająca pożądaných rezultatów. Oprócz tego rodzaju wiadomości, w materiałach naszego Archiwum znajdujemy ciekawszy znacznie materiał, nierozzerwalnie złączony z Łodzią, będą to przysięgi składane przez powstańców po upadku powstania. Na podstawie bowiem rot przysięg i składanych na nich podpisach można odtworzyć spis powstańców łodzian. Ale i ten materiał nie da nam pełnej listy łodzian bohaterów 1863 r. — albowiem nie wszyscy powstańcy złożyli tego rodzaju przysięgi — wielu z nich bowiem wyszło na emigrację. Najciekawszy dla łodzian i najbardziej wartościowy dla historyka „Roku 1863” w Łodzi i okolicy zawierają dwie pierwsze tecki.

Druga z wymienionych teczek obejmuje korespondencję polityczną inspektora policji cyrkułu V-go z lat 1863—1865 — związaną ściśle ze sprawą złamania powstania. Znajdujemy tu przede wszystkim kopię rozkazu do wojsk w Królestwie Polskim rozlokowanych, z dnia 11. X. 1863 r. Nr. 143, wskazującego środki rychłego uśmierzenia powstania, liczne zarządzenia Naczelnika Wojennego Oddziału M. Łodzi i okolicy oraz Naczelnika Powiatu Łęczyckiego, a między innymi instrukcję dla naczelników wojennych w Królestwie Polskim wskazującą, iż wszelkie usiłowania władz wojskowych rosyjskich powinny być skierowane do stłumienia powstania i przywrócenia w kraju porządku.

Znajdują się też tu odezwy Naczelnika Powiatu Łęczyckiego do wójtów i sołtysów z poleceniami nadsyłania list osób rannych, z „podaniem kiedy i w jakiej bitwie, który z nich został ranny” oraz z podaniem tych, „którzy przyjmują do swych domów Polskich buntowników”, z jednoczesnym poleceniem, aby wszystkich rannych, po wyleczeniu, odstawiono do Naczelników Wojennych Oddziałów lub Naczelników powiatowych. Znajduje się też tam okólnik Nr. 8327 do Inspektora Policji, w którym czytamy: „W. Naczelnik Wojenny Oddziału M. Łodzi i Okolicy oświadczył, iż pomiędzy zabranymi i rannymi Powstańcami znalazł bardzo wielu młodych ludzi pochodzących z Miasta Łodzi”...

Jeżeli z kolei chodzi o powstańców łódzian, których jak stwierdza już Naczelnik Wojenny Oddziału M. Łodzi i okolicy było bardzo wielu, to najlepsze wiadomości co do ilości i pochodzenia powstańców podajeteczka pierwsza.

Oprócz bowiem okólników i wykazów poszukiwanych osób skazanych na konfiskatę majątku i na zesłanie na Sybir za udział w powstaniu znajdują się tam wykazy mieszczan łódzkich, biorących udział w powstaniu. Wykazy te zostały sporządzone przez inspektorów policji poszczególnych cyrkułów, a mianowicie: Lista powstańców I cyrkułu sporządzona 10/22 grudnia 1863 r. „Wykaz Osób wyszłych do Band powstańczych z Cyrkułu II w Łodzi” sporządzony 21 marca/1 kwietnia 1864 r., „Lista powstańców w 3-cim i 4-tym Cyrkule” została spisana 26 grudnia 1863 r., a wreszcie „Wykaz osób wyszłych do Band powstańczych z Cyrkułu V-go” sporządzony został 21 marca/2 kwietnia 1864 r.

Ponadto „Wykaz osób wyszłych do powstania” z piątego cyrkułu podany jest w teczce oznaczonej nr inw. 5513-a.

Materiałów więc dotyczących powstania i powstańców łódzkich należy szukać w aktach wszystkich wydziałów Magistratu z lat

1863—1865, w których znaleźć można luźne notatki dotyczące przebiegu powstania w Łodzi i łódzkich powstańców. W aktach Kasy Miejskiej znajdują się bowiem pokwitowania konfiskaty gotówki na rzecz armii narodowej. W aktach wydziału kwaterunkowego (wojskowego) znajdują się pokwitowania dla podwód przewożących wojska rosyjskie z Łodzi pod Dobrą i inne. W aktach wydziału administracyjnego znaleźć można niektóre dokumenty ogólniejszego znaczenia; wreszcie w wydziale technicznym znajdują się luźne notatki o zachowaniu się fabrykantów w stosunku do powstania i powstańców; a nawet w aktach wydziału zdrowotności oraz wydziału oświaty są sporadyczne zapiski o udziale niektórych mieszczan łódzkich w powstaniu, np. w teczce zatytułowanej: Akta tyczące się ustanowienia członków dozoru kościoła parafialnego katolickiego na Starym Mieście, oznaczonej nr inw. 2300, znajduje się nieznaný dotąd dokument świadczący o udziale w powstaniu księdza wikarego Aleksandra Grudzińskiego. List ten podajemy w dodatkach w dosłownym brzmieniu.

Widzimy więc, iż dopiero dokładne przeszukanie wszystkich zachowanych akt w naszym archiwum pozwoli odszukać możliwie pełny materiał do Roku 1863 w Łodzi i odtworzyć cyfrę powstańców łódzkich. Dokładnej jednak i pełnej listy powstańców naszego miasta odtworzyć dziś już nie można, albowiem wielu z nich zdołało w umiejętny sposób zatrzeć ślady swojej działalności i zmylić czujność władz zaborezych, a w konsekwencji nie dostać się do urzędowych wykazów powstańców. Dotyczy to szczególnie inteligencji łódzkiej, która chociaż brała żywy udział w powstaniu, a mimo wszystko na listach urzędowych, znajdujących się w naszym Archiwum, prawie nie figuruje. Na poparcie tych słów wymienimy tu ks. proboszcza Jakubowicza, zesłanego za udział w powstaniu na Sybir, Radziejowskiego Ignacego, Naczelnika Miasta Łodzi, ks. Aleksandra Grudzińskiego, drugiego wikarego w kościele parafialnym i innych.

Zdawałoby się, iż wykazy sporządzane na życzenie jednej i tej samej władzy i z jednego miasta, będą sporządzone według jednego wzoru, a nadto będą podawały możliwie najdokładniejsze wiadomości o powstańcach — łódzianach. Tymczasem są one wyrazem różnych metod postępowania władz zaborezych — rosyjskich w stosunku do sporządzania tego rodzaju wykazu. W cyrkule bowiem I-szym w wykazach powstańców podawano numer bieżący, nr domu, nazwisko i imię powstańca, „Czem się trudni, Czy powrócił czy nie, Gdzieby się obecnie znajdowali”, w cyrkule zaś III-cim i IV-tym do rubryk powyższych dodano jeszcze dwie nowe rubryki, a mianowicie: „Wiek” oraz „Żonaty lub Wolny”. Znacznie dokładniej wykazy powstańców sporządziły inspektoraty policji cyrkulów drugiego i piątego. Wykazy

ich bowiem obejmują rubryki: „Nr bieżący, Ile osób wyszło do Band powstańczych (w rubryce tej podano nazwiska i imiona), Ile osób w bandach zostało zabitych, Ile osób rannych, Ile osób osadzonych i wysłanych do Rosji, Ile osób dobrowolnie zgłosiło się i zameldowało władzy, Ile osób jeszcze dotąd pozostaje w bandach lub niewiadomych z pobytu”.

Ponadto Inspektor Policji II-go cyrkułu sporządził jeszcze wykaz dodatkowy podający następujące wiadomości: „Nr bieżący, nr domu, nazwisko i imię, Jaka pozostała familia, Żonaty lub nie, imię męża (powstańca), Gdzie się znajduje”. Najbardziej więc wyczerpujące wiadomości o powstańcach łódzkich podał cyrkuł drugi i piąty, a najmniej dokładny cyrkuł pierwszy.

Posiłkując się rzeczonymi wykazami widzimy, iż

z I cyrkułu	brało udział w powstaniu . . .	27 osób
z II	„ „ „ „	62 „
z III i IV	„ „ „ „	34 „
z V	„ „ „ „	4 „

Razem 127 osób

Z tej liczby w grudniu 1863 i w pierwszych 3-ch miesiącach 1864 w powstaniu brało udział prawdopodobnie tylko 38 osób — inni zostali albo zabici, albo zabrani do niewoli, a w szczególności:

	Zabrani do niewoli	Wysłani do Rosji	Powrócili	Zabici	Niewiadomo gdzie są, prawdopodobnie jeszcze w szeregach powstańczych	
						Razem
I cyrkuł	5	?	8	5	10	27
II „	14	13	9	11	15	62
III i IV cyrkuł	—	?	18	4	12	34
V cyrkuł	—	—	2	—	2	4
Razem	19	13	37	20	39	127

Z jakich warstw społecznych pochodzili powstańcy łódzcy trudno mówić na podstawie tych materiałów, albowiem tylko trzy cyrkuły podały zawody powstańców. Otóż na 69 powstańców przeważnie I, III i IV cyrkułów inteligentów było 6 (ksiądz, rejent, fotograf, organista, urzędnik pocztowy i buchalter), 36 rzemieślników, 16 wyrobników, 6 bez zajęcia (przy rodzicach), 3 muzyków, 1 pompiarz, 1 właściciel domu i 1 Żyd. Zawody innych powstańców można ustalić na podstawie ksiąg ludności stałej. W każdym jednak razie najsilniej zasiliły szeregi armii powstańczej warstwy rzemieślnicze i robotnicy

Lista powstańców Łodzian sporządzona na podstawie wykazów znajdujących się w teczce Nr inw. 5510 — podaje następujących powstańców:

Cyrkuł I.

Lista z dnia 10/22 grudnia 1863 roku.

1. Ks. Czajkowski Józef, wikariusz parafii Łódź,
2. Bobecki Narceyz, organista — zabrany do niewoli i zesłany na Sybir,
3. Daszkowski Józef, tokarz — powrócił,
4. Bocheński Stanisław, stolarz — powrócił,
5. Zajązkowski Antoni, wyrobnik — powrócił,
6. Zajązkowski Jan, wyrobnik — zabrany do niewoli,
7. Stachlewski Antoni — zabrany do niewoli,
8. Stachlewski Franciszek — zabity,
9. Rybicki Teodor, stolarz — nie powrócił,
10. Rybicki Antoni, syn — nie powrócił,
11. Rybicki Jan, syn — zabity,
12. Skowroński Ignacy, szewc — stracony w Łodzi,
13. Maniński Józef, wyrobnik — zabrany do niewoli,
14. Debczyński Kazimierz, wyrobnik — zabity,
15. Ginter Józef, muzykant — zabrany do niewoli,
16. Kurit Antoni, wyrobnik — powrócił, aresztowany w Łodzi,
17. Bocheński Jan, wyrobnik — nie powrócił,
18. Kosioriewicz Franciszek, wyrobnik — nie powrócił,
19. Kuciński Stanisław, wyrobnik — nie powrócił,
20. Topolski Andrzej, bednarz — zabity pod Dobrą,
21. Kowalewski Karol, wyrobnik — powrócił,
22. Domański Stanisław, szewc — powrócił,
23. Kijeński Alojzy — nie powrócił,
24. Pasiewicz Łukasz, szewc — powrócił,
25. Szelczyński Jan, pompierz — powrócił,
26. Zeligman Marcin, cieśla — zabity,
27. Lelent August, wyrobnik — nie powrócił.

Cyrkuł II.

Lista z dnia 21 marca 1 kwietnia 1864 roku.

1. Kruszyński Wojciech — powieszony przez powstańców,
2. Rokoszewski Jan — zesłany do Rosji,
3. Rokoszewski, syn Jana — zesłany do Rosji,
4. Ham Antoni — zesłany do Rosji,
5. Godlewski Wojciech — zabity,

6. Zieliński Marcin — zesłany do Rosji,
7. Woliński Józef — w niewoli w Łodzi,
8. Ernest Wawrzyniec — nie powrócił,
9. Kozubski Ludwik, tkacz — zesłany do Rosji,
10. Joachim Jan — zesłany do Rosji,
11. Eltznier Wilhelm — nie powrócił,
12. Kałużyński Antoni — w niewoli w Modlinie,
13. Bomblewski Józef — w niewoli w Łodzi,
14. Tuczyński Leon — zabrany do niewoli, stracony w Łodzi,
15. Zieliński Jan — nie powrócił,
16. Zieliński Antoni — nie powrócił,
17. Jaworski Wiktor — nie powrócił,
18. Jaworski Stanisław — nie powrócił,
19. Jaworski Józef — nie powrócił,
20. Żubrowicz Jan — zabrany do niewoli i stracony w Łodzi,
21. Wettlaufer Gottfried (Henryk) — zabity pod Dobrą,
22. Fiszer Ferdynand — powrócił,
23. Kuciński Michał — nie powrócił,
24. Myśliwiec Antoni — zesłany do Rosji,
25. Przybylski Karol — nie powrócił,
26. Danielewicz Józef, aplikant — zabity pod Dobrą,
27. Maks Juliusz — zesłany do Rosji,
28. Mączkowski Franciszek — zesłany do Rosji,
29. Mikulski Ksawery, czeladnik tkacki — zabity pod Dobrą,
30. Gruszczyński Antoni, krawiec — padł w bitwie pod Dobrą,
31. Tromezyński Feliks — zesłany do Rosji,
32. Różycki Wojciech — zesłany do Rosji,
33. Butniczyk Jan — zesłany do Rosji,
34. Jugowicz Wojciech, rolnik — ciężko ranny, zmarł w Łodzi,
35. Ulicki Ignacy, tkacz — padł w bitwie pod Dobrą,
36. Biskupski Maksymilian — w niewoli w Łodzi,
37. Winterowicz Franciszek — nie powrócił,
38. Kozłowski Józef — w niewoli w Łodzi,
39. Nowakowski Józef — zesłany do Rosji,
40. Cichocki Jakób, wyrobnik — padł pod Dobrą,
41. Bitdorf Anastazy — zesłany do Rosji,
42. Bitdorf Seweryn — zesłany do Rosji,
43. Kruszyński Franciszek — zesłany do Rosji,
44. Szczepański Andrzej, krawiec — powrócił,
45. Bonecki (Bunecki) Tomasz — zesłany do Rosji,
46. Bonecki (Bunecki) Józef, tkacz — powrócił,
47. Bonecki (Bunecki) Maksymilian — zabity,

48. Sybilski Julian — powrócił,
49. Bajner Karol — zabrany do niewoli,
50. Droilling Piotr — zabrany do niewoli,
51. Brzeziński Jan — zabrany do niewoli ze Zgierza,
52. Butajski Jan — zabrany do niewoli,
53. Joachim Jakób — osadzony w Cytadeli,
54. Kruszyński Michał — zabrany do niewoli w Sieradzu,
55. Lubiński Franciszek — zabrany do niewoli,
56. Lubiszowski Feliks, syn Napoleona — nie powrócił,
57. Mularski Wojciech — nie powrócił,
58. Olszewski Ludwik — powrócił,
59. Prompeżyński Józef — zabrany do pułku,
60. Supert Karol — zabrany do niewoli,
61. Wilmański Romuald — powrócił,
62. Zieliński Maciej — zabrany do niewoli.

Cyrkuł III i IV.

Lista z dnia 26 grudnia 1863 roku.

1. Brzeziński Konstanty, tkacz, lat 19 — powrócił,
2. Brzeziński Jan, tkacz, lat 23 — powrócił,
3. Kotecki Wojciech, tkacz, lat 28 — powrócił,
4. Szwetysz Rudolf, cukiernik, lat 29 — powrócił,
5. Łopiński Marcin, zdun, lat 36 — nie powrócił,
6. Nowakowski Ignacy, prac. pocztowy, lat 22 — powrócił,
7. Lewandowicz Jan, tkacz, lat 29 — powrócił,
8. Kozubiński Józef, szewc, lat 25 — nie powrócił,
9. Krajewski Jan, tkacz — powrócił,
10. Pufald Ludwik, kominiarz, lat 23 — powrócił,
11. Jankowski Ignacy, woźnica, lat 39 — zabity pod Dobrą,
12. Przybylski Ignacy, wyrobnik, lat 30 — zabity pod Dobrą,
13. Jabłoński Michał, szewc, lat 37 — nie powrócił,
14. Majdajski Aleksander, rzeźnik, lat 20 — powrócił,
15. Majdajski Szymon, wyrobnik, lat 23, przed zaciągiem do wojska poszedł do partii,
16. Zieliński Michał, sukiennik, lat 31 — nie powrócił,
17. Jaworski Franciszek, kowal, lat 15 — nie powrócił,
18. Ulkowski Stanisław, stolarz, lat 24 — nie powrócił,
19. Lenk Szczepan, wyrobnik, lat 15 — powrócił,
20. Lenk Stanisław, wyrobnik, lat 16 — powrócił,
21. Rohr Jan, piekarz, lat 24 — nie powrócił,
22. Micielski Jan, wyrobnik, lat 24 — powrócił,
23. Rundsztok Emanuel, buchalter, lat 21 — powrócił,

24. Rychter Franciszek, farbiarz, lat 23 — ranny wzięty do niewoli,
25. Rychter Józef, tkacz, lat 21 — ranny wzięty do niewoli,
26. Rzeszowski Józef, tkacz, lat 30,
27. Flakiewicz Tomasz, nożownik, lat 30 — powieszony,
28. Neugebauer Aleksander, murarz, lat 35 — zabity pod Dobrą,
29. Borowicz Mikołaj, młynarz, lat 21 — nie powrócił,
30. Kaźmierczak Paweł, szpyner, lat 18 — powrócił,
31. Walter Wilhelm, muzyk, lat 54
32. Walter Aleksander, muzyk, lat 21
33. Bergier Ludwik, tkacz, lat 21 — powrócił,
34. Nikodemski Józef, bednarz, lat 21 — zbiegł przed zaciągiem wojskowym do Kalisza.

Cyrkuł V.

Lista z dnia 2 kwietnia 1864 roku.

1. Kunert Wilhelm } wyszli do powstania w lutym 1863 roku
2. Janicki Adolf } i dotąd nie powrócili
3. Frantz Franciszek — powrócił 10. XI. 1863 roku,
4. Hoffman Karol — wyszedł w lutym, ale po paru dniach pobytu w szeregach powstańców powrócił.

Lista osób poszukiwanych z dnia 13 września 1864 roku
(zobacz: okólnik Trepowa teczka nr inw. 5510).

1. Tabolski Antoni, lat 32,
2. Zajączkowski Franciszek — fotograf, lat 50,
3. Lutomski Michał, lat 34,
4. Marchel Alojzy, lat 24,
5. Ton Adolf, lat 26,
6. Dąbrowski Ludwik, lat 34,
7. Bartosz Józef, lat 19,
8. Majda Dominik,
9. Kozanecki Piotr, lat 44,
10. Cichocki Jan—rejent, lat 50,
11. Kliński Alojzy, lat 29,
12. Ofenbach Izrael, lat 30.

W listach tych brak nazwisk pierwszych wybitniejszych powstańców łódzkich: np. Radziejowski Ignacy, pierwszy Naczelnik miasta Łodzi, Tampicki Józef, Kron i Lebelt Antoni. Brak też nazwisk niektórych powstańców poległych pod Dobrą, których wylicza Ludwik Waszkiewicz (zob. „Kurier Łódzki” z dnia 23. IX. 1934 r.), a mianowicie: Gromadzki Józef — wyrobnik, lat 33, Gruszczyński — handlarz, lat 30, Reicher — starozakonny, Romelski Jędrzej — wyrobnik, lat 26, Rokoszewski Dominik—tkacz, lat 19, Salski Józef—tkacz, lat 21, Siatew Wojciech—szewc, lat 18, Sobczyński Maksymilian—murarz, lat 30, Schmidt Krystian Henryk—uczeń Szkoły Powiatowej w Łodzi, lat 16, Wilczyńska Antonina — służąca w Łodzi, lat 20, Wolf Jakób — tkacz, lat 21, Żakiewicz Maksymilian, lat 19 i Suchowicz Walenty—mieszczanin łódzki, stracony w Łodzi za udział w powstaniu, oraz ks. Aleksander Grudziński—wikariusz łódzki.

Razem więc odtworzyliśmy 157 nazwisk powstańców. Z listy tej jednak należy skreślić nazwiska tych, których udział w powstaniu jest wątpliwy, lub źle się zapisali w szeregach powstańczych. W szeregu tych znaleźć się powinny nazwiska następujące: Szeleczyński Jan — pompierz, Kruszyński Wojciech — powieszony przez powstańców, Flakiewicz Tomasz — powieszony prawdopodobnie przez Moskali, wobec czego pełna lista powstańców łódzkich wykazuje 154 osób, nie licząc również dość wątpliwej działalności Kruszyńskiej, żony Franciszka—dzielnego powstańca, powieszonej przez Moskali.

Ale i to nie jest jeszcze cyfra pełna. W roku 1925 ś. p. J. Raciborski podał („Łódź w ilustracji” z 25. I.), iż w powstaniu 1863 r. uczestniczyło 159 osób. — Jest to cyfra nieścisła, ponieważ Raciborski w całości uwzględnił wykaz pomocniczy, sporządzony przez drugi cyrkuł, wykazujący członków rodzin pozostałych po powstańcach. Natomiast w „Dzienniku Zarządu Miejskiego” z r. 1919 nr 6 na podstawie wykazu urzędowego ze stycznia 1865 roku, podano 196 powstańców łódzkich— z których jeden został powieszony, 37 zesłano na sybir, 8 odniosło rany, 135 powróciło, a 15 prawdopodobnie poległo — gdyż wykaz ten nie obejmuje ich. Niestety na razie nie możemy stwierdzić wiarygodności tej notatki. — Stwierdzić natomiast możemy, iż i ten wykaz nie podaje cyfr ostatecznych, ponieważ do końca marca 1864 r. w powstaniu brało udział z górami 400 osób, z których zabitych było już 29, skazanych na śmierć i straconych 4, a zabranych do niewoli i zesłanych na Sybir 32. Ponadto w Łodzi skazano 12 powstańców nie pochodzących z Łodzi.

Po wyliczeniu znanych nam nazwisk mieszczan łódzkich biorących udział w powstaniu, podajemy nazwiska powstańców zabitych na polu walki oraz straconych przez zaborcę rosyjskiego, by przynajmniej w ten sposób oddać cześć bohaterom 1863 r. poległym na polu chwały. Są to zabici w walkach: z I cyrkułu: Depezyński Kazimierz — wyrobnik, Rybicki Jan—stolarz, Stachlewski Franciszek—wyrobnik, mieszkał przy matce, Topolski Andrzej—bednarz, lat 45 i Zeligman Marcin—cieśla; z cyrkułu II: Bonecki Maksymilian, Cichocki Jakób—wyrobnik, lat 20, Danielewicz Józef—aplikant, lat 24, Godlewski Wojciech, Gruszczyński Antoni—krawiec, lat 38, Jugowicz Wojciech—rolnik, lat 30, (zmarł z ran w Łodzi), Mikułski Ksawery— tkacz, lat 34, Ulicki Ignacy—tkacz, lat 22; z cyrkułu III i IV: Jankowski Ignacy—wyrobnik, lat 39, Neugebauer Aleksander—mu arz i Przybylski Ignacy—wyrobnik, lat 30.

Pod Dobrą padli Łodzianie: Gromadzki Józef — wyrobnik, lat 33, Gruszczyński — handlarz, lat 30, Reicher — starozakonny, Romelski Jędrzej — wyrobnik, lat 26, Rokoszewski Dominik — tkacz, lat 19, Salski Józef—tkacz, lat 21, Siatew Wojciech—szewc, lat 18, Sobczyń-

ski Maksymilian — murarz, lat 30, Schmidt Krystian Henryk — uczeń Szkoły Powiatowej w Łodzi, lat 16, Wetßlaufer Gottfrid — tkacz, lat 23, Wilczyńska Antonina — służąca z Łodzi, lat 20, Wolf Jakób — tkacz, lat 21, Żakiewicz Maksymilian, lat 19.

Ponadto zabrani do niewoli i skazani na karę śmierci w Łodzi: Suchowicz Walenty — mieszczanin łódzki, Tuczyński Leon — zastępca Naczelnika Miasta — setnik organizacji miejskiej, Skowroński Ignacy — szewc i Żubrowicz Jan — policjant powstańczy, z zawodu tkacz. Wszyscy Łodzianie. Razem więc w powstaniu poległo 33 mieszczan łódzkich. Oczywiście nie jest to pełna lista poległych łodzian w walkach 1863 roku.

W Łodzi na karę śmierci skazani zostali jeszcze: Birtus Jan — kapitan, dowódca partii, Błaszczyk Michał — żandarm narodowy, Gałęcki Hipolit — tkacz, policjant powstańczy, Grabowski Michał — podoficer wojsk powstańczych, Grzybowski Hipolit — żołnierz rosyjski, przeszedł na stronę powstańców, Janiszewski Piotr — żandarm narodowy, Jurczewski Leopold — żandarm narodowy, Szternbor Walenty (włościanin) żandarm narodowy, Wilczek vel Walewski Teofil — żandarm narodowy, Rządkowski Franciszek — żandarm narodowy, oraz dwaj Rosjanie, którzy przeszli do szeregów powstańczych: Bohdanow Tymoteusz — żołnierz rosyjski i Gordiejew Bazyli — kanonier armii rosyjskiej.

Dodatek I.

Do

Jaśnie Wielmożnego Generała Lejtnanta

Brunner

Naczelnika Wojennego

Oddziału Kaliskiego

w Łodzi dnia $\frac{10}{22}$ lutego 1863 r.

Nr 1512

Prezydenta Miasta Łodzi

Rapport

Mam honor J. W. Panu donieść, że w dniu dzisiejszym pomiędzy godziną drugą a trzecią po południu ludzie zbrojni we flinty, pistolety, pałasze, piki, kosy — konni i piesi, w liczbie około pięćset przybyli do tutejszego miasta traktem od Zgierza, stanęli przed ratuszem na rynku, z tych kilkudziesięciu uzbrojonych weszło do ratusza i jeden z nich, mianujący się dowódcą, żadnemu z urzędników nieznanemu, oświadczył — a tonem rozkazującym z naciskiem — iż od tej chwili władza magistratu ustaje — i że on miastem rządzić będzie — oraz że wszyscy urzędnicy są przyaresztowani — nie wolno im wyjść z ratusza na miasto.

Gdy zażądałem od niego okazania rozkazu, odpowiedział groźnie, że on sam rozkazuje i wskazał przed ratuszem ludzi zbrojnych na poparcie swego rozkazu.

Przemocą zatem mnie i obecnych w biurze urzędników, jako to radnego Czaplńskiego, radnego sekretarza Witkowskiego, sekretarza kwaterunkowego Bednarzewskiego, suspektorów Kurzyjamskiego i Gwiżdżczyńskiego, archiwistę Lenartowicza i kancelistę Górskiego, przyaresztowawszy postawił przy nas straż z ludzi zbrojnych w broń palną, to jest w dubeltówki, pistolety i zakazał nie wypuszczać nas z ratusza.

Postawszy około półtorej godziny na rynku przed ratuszem, udali się na Stare Miasto i tam przy kościele stali do późna w wieczór, a potem wyszli traktem ku Zgierzowi, pozostawiawszy w mieście na widoku ludzi zbrojnych, a pomiędzy godziną 9 a 10 w nocy straż z ratusza ściągnęli.

Przed wejściem do miasta kilkunastu ludzi konnych uzbrojonych przybyło do probostwa na końcu miasta, od strony Zgierza położonego, i zniewolili proboszcza do wyjścia na przeciw nich.

*) Raport Prezydenta Miasta Andrzeja Rosickiego, jako jeden z ciekawych podajemy w dosłownym brzmieniu. Raport ten drukujemy ze zbiorów p. posła L. Waszkiewicza.

Aby jakich nadużyć dopuścić się mieli — nie wiem — bowiem nie mogąc wyjść z ratusza i zostając pod strażą z urzędnikami nie mogliśmy nic widzieć i żaden z mieszkańców nie uczynił mi doniesienia

(—) *A. Rosicki.*

Dodatek II.

Konsystorz Jeneralny
Archidiecezyi Warszawskiej
w Warszawie.

Dnia 17/29 września 1865 r.

Nr 3338.

Do

W. Prezydenta m. Łodzi¹⁾

Mieszkańcy miasta Łodzi w zapisce pod d. 23 lipca/4 sierpnia rb. podanej do I. O. Księcia Dyrektora Głównego Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych upraszali, aby X. Aleksander Grudziński, kapłan ze zgromadzenia X X Pijarów klasztoru warszawskiego, sprawujący czasowo obowiązki wikariusza przy kościele parafialnym w Łodzi, mógł być nadal przy tychże obowiązkach pozostawiony. Ponieważ kapłan ten wedle relacji władzy wojenno-policyjnej miał udział w manifestacjach politycznych w czasie ostatnich rozruchów; — i obecnie pozostaje pod dozorem policyjnym, przeto I. O. Książę Dyrektor Główny nie przychylił się do prośby mieszkańców miasta Łodzi i odniósł się do Władzy Archidiecezjalnej o przeznaczenie w jego miejsce innego kapłana.

Komunikując, za pośrednictwem W-go Prezydenta mieszkańców miasta Łodzi niniejszą decyzję Jego Książęcej Mości, mam zaszczyt jednocześnie zawiadomić, że do pełnienia obowiązków drugiego wikariusza przy kościele parafialnym rzymsko-katolickim w Łodzi przeznaczony został X. Aleksander Dakowski, kapłan świecki, posiadający dostatecznie znajomość języka niemieckiego, który dotąd sprawował obowiązki wikariusza w parafii Mileszki. X. Grudziński zaś otrzymuje polecenie powrotu do klasztoru warszawskiego X X Pijarów.

Biskup-Nominat Prusseński

(—) *X. Paweł Rzewuski.*

¹⁾ Archiwum Miejskie w Łodzi; Akta dotyczące się ustanowienia członków Dozoru Kościoła Parafialnego z lat 1818—1868 Nr inw. 2300. Karta 180. List ten drukujemy w celu podania go do wiadomości zainteresowanych, ponieważ w aktach kościelnych trudno go odszukać i wyzyskać. Jest to dowód, jak dalece akta dotyczące powstania są rozbite w różnych zespołach.

Dr. MARIAN MINICH

Kierownik

Miejskiego Muzeum Historii i Sztuki
im. J. i K. Bartoszewiczów.

MIEJSKIE MUZEUM HISTORII i SZTUKI J. i K. BARTOSZEWICZÓW.

Niewątpliwie żadne z polskich muzeów nie wywołało nietylko we własnym, ale także pozamiejscowym, polskim otoczeniu, tak wiele sprzecznych sądów, dyskusyj i gwałtownych sprzeciwów, jak młode, bo zaledwie sześć lat liczące Muzeum Historii i Sztuki im. J. i K. Bartoszewiczów. Instytucja ta, mająca na celu — poza swym działem archiwalnym, głównie o charakterze historyczno-literackim — reprezentowanie prawie trzech wieków życia polskiej sztuki, w naszym zaś stuleciu międzynarodowej sztuki modernistycznej, pobudziła do działania — jeśli idzie zwłaszcza o nowoczesne typy sztuki — najróżnorodniejsze źródła opozycji, w zależności od kątów widzenia przeciwników, — broniona zaś była tylko przez garstkę ludzi wyższego ducha i umysłu.

Zwalczany — co prawda w najmniejszym stopniu — przez jednych, sensualizm kierunków z epoki pozytywizmu, spotykał się u drugich z pretensjami pod adresem romantycznego spirytualizmu. Obok wielbicieli modernizmu, pragnących w swym zapale przekreślić niemal cały dorobek sztuki poprzednich epok, pojawiały się liczne próby wartościowania mieszczącej się w Muzeum Sztuki, z punktu widzenia skomplikowanej, domorosłej estetyki mieszczańskiej, a w najlepszym wypadku z punktu widzenia świadomie, czy też nieświadomie poszukiwanej estetyki klasycznej, będącej ciężką spuścizną ubiegłego stulecia, estetyki, atakującej żywiołowo, a czasem nawet wrogo twory sztuki nowoczesnej, posiadające u podłoża swej artystycznej koncepcji abstrakcyjną, wybitnie intelektualną nutę, lub też propagujące irracjonalizm koncepcji tworzenia.

W ogólnym, dość śmiesznym zacietrzewieniu nie zdawano sobie sprawy z faktu, że Muzeum Sztuki jako placówka naukowo-kulturalna, nie jest przeznaczone do pielęgnowania przeważnie nieciekawych subiektywnych uczuć i uczuciątek najróżnorodniejszych ugrupowań społecznych, czy też nadętych, megalomańskich indywiduów, noszących niekiedy z dumą różnie zabarwiony sztandar zagadnień socjalnych. Postawiona już od dość dawna w nauce o sztuce tendencja do równowartościowego traktowania okresów sztuki, doczekała się w Muzeum Bartoszewiczów — zdaje się jedynej w Polsce — praktycznej realizacji.

Dziś Muzeum Bartoszewiczów, którego poważna wartość naukowo-dydaktyczna została wreszcie stwierdzona przez cały szereg osobistości zarówno ze świata sztuki, jak i nauki o sztuce, precyzuje w dalszym ciągu praktycznie swoje teoretyczne postulaty.

Składa się ono zasadniczo z trzech działów: z bardzo cennego archiwum rękopisów historyczno-literackich, z galerii dzieł sztuki, oraz z wartościowej biblioteki, poświęconej historii sztuki i ogólnej nauce o sztuce. Jeśli podstawę pod dwa pierwsze działy położył wspaniałomyślny dar Kazimierza Bartoszewicza, znanego literata i publicysty, stwarzając jednocześnie podwaliny obecnej instytucji, to trzeci dział, tj. Biblioteka, zawdzięcza swe istnienie poza funduszami Zarządu Miejskiego, głównie wydatnej pomocy Ministerstwa W.R. i O.P.

W tej chwili będzie nas interesowała głównie Galeria Sztuki, jako jedyne dostępna szerszym masom publiczności. Reprezentująca sztukę polską XVIII, XIX i XX w., uzupełniona bardzo wartościową kolekcją międzynarodowej sztuki modernistycznej, stanowi ona nader interesujące, zupełnie odrębne i jedyne w swoim rodzaju zjawisko na tle polskiej, muzealnej rzeczywistości.

Powyższy stan rzeczy, nasunął odrazu plan organizacji placówki, polegający na eliminacji zbytecznego balastu, które tworzyły odziedziczone epigońskie i arcyepigońskie typy sztuki, oraz na wypełnieniu ogromnych braków i luk w sposób naukowy i dydaktyczny, nie starający się naśladować pod względem mało krytycznego gromadzenia materiału cały szereg stosunkowo bogatych polskich muzeów, lecz idący po linii ilustrowania istotnych wartości twórczych, budujących nowe artystyczne światopoglądy, wbrew usankcjonowanym przez ducha konsumującej sztukę mieszczańskiej przeciętności, pseudotradycjonalizmom.

Aby móc zająć należyte stanowisko w stosunku do rozbudowującej się łódzkiej placówki, trzeba starać się zrozumieć, że nie tworzy się jej przecież poto, aby służyła ona dla zaspokajania różnego rodzaju ludzkich narcyzymów. Artysta myśli, myśląc zaś, narzuca swą świadomość swemu otoczeniu, pozornie mniej lub bardziej je akceptuje, lub też popada z niem w oficjalny konflikt, zmuszający go do walki z otaczającą rzeczywistością, z bezwładem nieuporządkowanej materii, którą usiłuje na swój sposób uporządkować, zaprowadzić w niej jakiś konstrukcyjny ład. Dzięki odpowiedniej czynności jego nerwowego systemu w stosunku do swego otoczenia, rozbija on stare zmysłowe formy rzeczywiste, — grupując zaś na swój sposób dane ich elementy, stwarza nowe aspekty budowy życia, które ze swej strony stają się miarą jego „rewolucyjności”.

Pod kątem owych aspektów buduje się galerię sztuki Muzeum Bartoszewiczów. Interesującymi więc będą tu w równym stopniu fenomeny poszukiwaczy plastycznego wyrazu epoki, w jej zmuśnionych dążeniach od stylu plastycznie odczutej określoności (linearyzm), ku „malarzkości” kształtów, zatracających wartości dotykowe przedmiotu, zmierzających, wraz z współczesnymi badaniami optyki, ku odkryciu wspaniałości świata koloru (impresjonizm). Zarówno kubistyczna dezawuacja otaczającej rzeczywistości, kształtowana według surowych praw specyficznej, artystycznej logiki, tkwiącej w rejonach zagadnień stereometrii, a wreszcie planimetrii, — jak i metoda ekspresjonizmu, przeciwstawiająca materialistycznemu podłożu koncepcji impresjonistycznej „życie duszy”, w jej podświadomych ewolucjach. Zarówno konfuzjonistyczną alogiczność i irrealność nawskroś dynamicznej koncepcji futurystycznej, jak i literacką fantastyczność nadrealistycznych ekstrawagancji, z całym ich aparatem freudowskich i socjalnych tendencji, z całą ich fenomenologią, głoszącą aprioryczną intuicję prawd obiektywnych. Cichnącą coraz bardziej na drodze ewolucji kinetykę malarstwa suprematyzmu, jak i liczbowe obliczenia rytmu geometrycznie skonstruowanych płaszczyzn barwnych neoplastycyzmu, o tendencjach wybitnie architektonicznych itd.

Możliwość realizacji powyżej wymienionych postulatów, zawdzięcza Muzeum w dużej mierze wysoce pozytywnemu stosunkowi do spraw sztuki obecnego Zarządu Miejskiego, w osobach jego głównych przedstawicieli. Dzięki temu można było przeprowadzić w dużym stopniu praktycznie linię łańcucha rozwojowego form sztuki reprezentowanych w Muzeum epok, poczynawszy z jednej strony od Norblina i jego szkoły, poprzez samotniczą sztukę wielkiego improwizatora, Piotra Michałowskiego, po przez monumentalną twórczość Henryka Rodakowskiego, dzieła Matejki, Kotsisa, Szermentowskiego, aż do sztuki takiego Aleksandra Gierymskiego, Witolda Pruszkowskiego, Chełmońskiego, Wyczółkowskiego, Jacka Malczewskiego, Pankiewicza, Ciąglińskiego, Sławińskiego, Boznańskiej, Dunikowskiego i wielu innych.

Z drugiej strony jedyna w Polsce kolekcja międzynarodowej sztuki modernistycznej, składająca się z dzieł takich potentatów pędzla, jak np. P. Picasso, A. Gleizes, Marcoussis, E. Prampolini, A. Ozenfant, Van Doesburg, Vantongerloo, Torrés — García, M. Ernst, H. Arp i inni, wśród których nie brak i wybitnych przedstawicieli sztuki polskiej, jak T. Czyżewski, St. I. Witkiewicz, K. Hiller, W. Strzemiński, K. Kobro — Strzemińska, L. Chwistek itd., została wydatnie rozbudowana i uzupełniona szeregiem prac malarzy i rzeźbiarzy, jak Andrzej i Zbigniew Pronaszowie, W. Wąsowicz, T. Niesiołowski, J. Adler, E. Zak, M. Feuerling, J. Janisch, K. Schwitters, Z. Täuber — Arp i wielu innych,

którzy zależnie od reprezentowanych przez nich artystycznych światopoglądów, złożyli się na powstanie osobnych sal: postimpresjonizmu, kubizmu, formizmu, ekspresjonizmu i nadrealizmu.

Ponad to powstała w Muzeum osobna salka francuskiego impresjonizmu w pierwszorzędnym, facsimilowym reprodukcjach barwnych, poświęcona głównie celom dydaktycznym, co wraz z całokształtem muzealnych eksponatów, stworzyło znakomity teren dla studiów nietylko dla zwiedzającej galerii publiczności i wycieczek młodzieży szkolnej, lecz także dla ludzi poświęcających się nauce o sztuce, oraz dla artystów dłuta i pędzla.

Kilkadziesiąt wykładów, urządzonych w Muzeum dla najrozmaitszych grup łódzkiego społeczeństwa, na temat typów sztuki, oraz sposobów podejścia do poszczególnych artystycznych fenomenów, wydobyło naszą placówkę z martwoty w jakiej tkwiła ona w latach poprzednich.

ALEKSANDER ROSENBERG

Archiwista
Miejskiego Muzeum Historii i Sztuki
im. J. i K. Bartoszewiczów.

ZBIORY RĘKOPIŚMIENNE
MIEJSKIEGO MUZEUM HISTORII i SZTUKI
im. J. i K. BARTOSZEWICZÓW w ŁODZI¹⁾.

(DORAŻNE ZESTAWIENIE TYCZĄCE SIĘ POWSTAWANIA
i ZAWARTOŚCI ZBIORÓW).

Osamotniony zupełnie po śmierci żony i wszystkich dzieci, których posiadał kilkoro, nieszczęśliwy starzec, ś. p. Kazimierz Bartoszewicz, podarował Łodzi swe ciekawe i wartościowe zbiory artystyczne i naukowe. Piękny i pożyteczny dar wydał wkrótce plony w postaci wzmocnienia i przyspieszenia tętna życia kulturalnego naszego miasta.

Wraz z eksponatami artystycznymi znalazły w Muzeum ostateczną i zabezpieczoną przystań cenne rękopisy²⁾, których badanie wpłynęło już wielokrotnie na tok i zawartość rozmaitych rozpraw naukowych.

Na formowanie się i narastanie zasobu archiwalnego Muzeum, złożyły się: 1) atmosfera kulturalna w Polsce około połowy XIX stulecia, kiedy to zgromadziły się u Juliana Bartoszewicza, głośnego historyka warszawskiego, manuskrypty, stanowiące trzon pierwotny dzisiejszych zbiorów Muzeum; 2) praca i indywidualność czterech generacji Bartoszewiczów.

Julian Bartoszewicz tytan pracy, przerastał niewątpliwie talentem swego ojca i swych potomków, z którymi wspólnie wybudował przekazany później Łodzi skarbiec archiwalny. Aby wniknąć w atmosferę sprzyjającą początkom powstawania zasobu archiwalnego, musimy narysować drogę niektórych zainteresowań w Polsce z pierwszej połowy XIX wieku.

Epokowym wypadkiem stała się rzecz drobna napozór, jaką było wydanie pewnej książki w roku 1814. Oddziaływała ona na oświeceniowy ogół, jak iskra rzucona w beczkę prochu. Treść dzieła tego spokojna, sucha, ale dość zasobna w szczegóły tyczyła się bibliografii polskiej. Autorem był Feliks Bentkowski. Praca Bentkowskiego wywołała w kraju objawy specyficznego szału t.zw. bibliomanii i była widocznie

¹⁾ Materiał rękopiśmienny zaczerpnięty do tego artykułu pochodzi z Muzeum Miejskiego Historii i Sztuki im. J. i K. Bartoszewiczów w Łodzi.

²⁾ Rozpaczliwy stan zbiorów rękopiśmiennych u Kazimierza Bartoszewicza w Krakowie, opisał Przemysław Smolik w „Dzienniku Zarządu m. Łodzi” 1930 r. str. 172.

wentylem bezpieczeństwa dla tajonych i zamaskowanych potrzeb, pragnień i dążeń patriotycznych. Miłość ku ojczyźnie — nie mogąc inaczej, objawiła się tu w chęci ocalenia tych zabytków przeszłości polskiej, które wprost o to się prosiły: ratujcie stare druki! ¹⁾). Oto skutek praktyczny wydania bibliografii Bentkowskiego. Ratujcie dawne rękopisy, oto dalsza konsekwencja bibliomanii, która trwała w wielkim nasileniu do roku 1830. Zacierzowanie zbierackie zagłuszało poczucie braku prawdziwej wolności narodowej. Upadek powstania zmniejszył, lecz nie przekreślił zainteresowań zbierackich w Polsce.

Dla zobrazowania bibliofilstwa, w latach nawet o wiele późniejszych, posłużmy następujący przykład: W roku 1856 znalazł się wreszcie znany wówczas tylko z tytułu opis Warszawy z XVII wieku. Książka z opisem była kiedyś własnością uczonego księdza Alojzego Osińskiego, od niego przeszła naprzód do poety Juliana Ursyna Niemcewicza, a w następstwie do Tytusa Działyńskiego. Od Działyńskiego doszedł „Gościniec abo krótkie opisanie Warszawy” etc. do rąk historyka Warszawy F. M. Sobieszczańskiego. Ten przyszedł razu pewnego do ciężko chorego numizmatyka i paremiografa Tymoteusza Lipińskiego, aby się z nim przed śmiercią pożegnać. Wtedy, bliski już zgonu Lipiński, miał się zapytać Sobieszczańskiego: „Podobno dostała ci się w ręce owa nieoceniona rzadkość bibliograficzna Jarzemskiego, zawierająca opis Warszawy, o której tyłu pisało, a nikt nie wiedział, gdzie ona się znajduje?” Na odpowiedź potwierdzającą Sobieszczańskiego, miał zawołać Lipiński: „— Ach! jakiś ty szczęśliwy, przynieś mi też kiedy, żebym mógł oglądnać tę rzadkość... Czuje, żeby to było wielką dla mnie pociechą widzieć tę książkę. Smutno pomyśleć, że umrę i nie zobaczę Jarzemskiego.”²⁾

Fala bibliomanii opadła coprawda, ale około roku 1860 ruch drukarski i wydawniczy wzrósł do tego stopnia, że Julian Bartoszewicz uważa czasy, w których żyje, za złotą epokę w historii drukarni i księgarni warszawskich.³⁾ Powstają czasopisma bibliograficzne, a dzienniki warszawskie zaopatrują roczniki swoich pism w szczegółowe bibliograficzne spisy treści. Objaw to bardzo charakterystyczny dla publicystyki, która np. dziś naogół odżegnywa się od skrupulatności, a już zupełnie od bibliografii.

¹⁾ Siłę i znaczenie bibliomanii w Polsce charakteryzują tacy współcześni, jak Lelewel, Wiszniewski, Sobieszczański i Wójcicki.

²⁾ (Julian Bartoszewicz): Jarzemskiego opis Warszawy. „Kronika Wiadomości Krajowych i Zagranicznych” r. 1856 Nr 122 s. 1—2. (Wacław Szymanowski): (Ostatnie chwile Tymoteusza Lipińskiego) o, c. r. 1856 Nr 151 s. 2.

³⁾ (Julian Bartoszewicz): Słowo o ruchu księgarskim w Warszawie. „Dziennik Warszawski” 1855 r. Nr 198 s. 1.

Bibliomani poszukując białych kruków księgarskich, napotykali czasem na dawne rękopisy. Działalność szperacka, jako przejaw symptomatyczny, poruszona silnie od roku 1814 w wymienionym poprzednio regionie zainteresowań, sygnalizuje swą żywotność i rozwija płodność i w innym kierunku. Raz popchnięta fala umysłowa, nabiera rozmachu i przelewa się na bliższe, bo pokrewne, a potem na coraz odleglejsze od miejsca wyjściowego ośrodki zainteresowań i z mniejszą lub większą skutecznością przełamuje przeszkody powstające z naporu reakcji politycznej i społecznej, w latach 1815—1830 i później. Oczywiście, że Polska nie stanowi w tym ruchu jakiejś wyspy odseparowanej od świata. Wszak wyprawy napoleońskie przez starcie się, zmieszanie mas ludzkich, indywidualności i sprzecznych nieraz interesów, poruszyły umysły w Europie i—już to zmusiły, już to zainteresowały ludzi papierem drukowanym i zapisanym, a więc manuskryptem. Wpływały na to względy natury prawnej, patriotycznej i innej.—Różne przyczyny wywołują czasem podobne skutki, po czym już po osiągniętym pewnym rezultacie — nawzajem się w niejakiem stopniu dopełniają i naprzód słabiej lub silniej popychają.—O ile agresywność polityczna i — co nas najbardziej w tej chwili interesuje — zabobczość Napoleona w stosunku do obcych archiwów zwróciła zachodowi Europy uwagę na rękopisy archiwalne i ich wartość, o tyle w Polsce gromadzenie rękopisów miało raczej miejsce ze względów patriotycznych. Straciwszy byt państwowy starali się świątlijsi synowie Ojczyzny ocalić drogie sercu swemu pamiątki przeszłości. Jako przykład ratowania dawnych rękopisów od zagłady, niech posłuży ziemianin z tykocińskiego, sędzia Kazimierz Szepietowski (ur. 1780, zm. po 1830 r.). Szepietowski zbierał stare manuskrypty polskie, a w razie potrzeby porządkował i przez oprowanie chronił je przed zniszczeniem. Czynił tak — jak sam piśmiennie wyjaśnia — dla „wiadomości historycznych, oraz celem zachowania Pamiątek kolei różnych zdarzeń ostatnich lat w naszej nieszczęśliwej Ojczyźnie”... Kilka rękopisów Szepietowskiego otrzymał potem Julian Bartoszewicz, np. jeden z nich zawiera bruliony pism kanclerza z czasów króla Augusta II, Jana Szembeka¹⁾.—Do powodów wpływających z polskich stosunków politycznych dołączyły się zagraniczne poglądy na rolę źródeł historycznych.

Na zachodzie Europy Ranke i inni zrozumieli doniosłe znaczenie i wielką wartość dowodową dokumentu historycznego jako źródła

¹⁾ Według Kazimierza Bartoszewicza poprawki i dopiski tutaj zamieszczone kreślił własnoręcznie kanclerz Jan Szembek. Zob. Stanisław Lipecki: Zbiory im. Juliana i Kazimierza Bartoszewiczów Kraków. Nakładem Autora 1929 s. 12.

Podpis K. Szepietowskiego na okładce świadczy, czyją kiedyś własnością był ten rękopis.

w krytycznym opracowaniu dziejów. Stąd też ważną i podstawową rzeczą stało się gromadzenie różnych dawnych aktów etc. i ogłaszanie ich drukiem. Na gruncie warszawskim usilną propagandę wyszukiwania i wydawania drukiem źródeł pisanych zajął się Julian Bartoszewicz. W „Dzienniku Warszawskim” otworzył on stałą rubrykę archiwalną. Niejedne rękopisy przesłane redakcji „Dziennika Warszawskiego” pozostały odtąd u Juliana Bartoszewicza i dziś mieszczą się w Muzeum im. Bartoszewiczów. W ten sposób dostała się do naszych archiwaliów część papierów poety Ludwika Kropińskiego, którą przekazała „Dziennikowi Warszawskiemu” Aniela z Błędowskich Kropińska¹⁾.

Skąd do archiwum Juliana Bartoszewicza przywędrowały wypisy z ministerstwa spraw zagranicznych Wielkiej Brytanii, dowiadujemy się z niewydanej dotąd części pamiętników Juliana Bartoszewicza:

„Umarł wczoraj — pisze pod dniem 14 maja 1870 roku — Józef Głowacki, sekretarz ordynacji zamojskiej. Znałem go przed laty”... „Pracowity, a szukający światła z ministerjum spraw zagranicznych Anglii, gdzie porobił wypisy odnoszące się do historii polskiej. Zaczęło więc to być wygnanie i na pożytek urosło rzeczy publicznej. Jest tych wypisów kilkaset arkuszy może. Nie kopje, ale wypisy, streszczenia dokumentów urzędowych, akt, not i memorjałów”... „Papiery powierzył „Biblijotece Warszawskiej”, żeby je ogłosiła drukiem”. „Biblioteka mnie powierzyła te wypisy jako prezesowi wydziału historycznego [„Biblioteki Warszawskiej”], a raczej członkowi, aby ocenił ich wartość, dał zdanie. Dałem przychylnie, ale zaszyły ruchy polityczne i przerwały sprawę. Papiery dotąd u mnie. Coś się z nimi kiedyś zrobi” *). „Biblioteka Warszawska” oto nowe źródło nabytków archiwalnych.

Nie dość tego, J. Bartoszewicz nawoływał często w druku, by zajęto się pilnie manuskryptami archiwalnymi. Pisał więc: „skarbów pergaminowych historii naszej jest wiele pomiędzy ludźmi. Dziś są, jutro już ich może nie będzie. Ratować więc je potrzeba”²⁾. Bartoszewicz stał na stanowisku, że manuskrypty winny dostać się do rąk ludzi

¹⁾ Zob. list Skibickiego, współpracownika „Dziennika Warszawskiego”, do Juliana Bartoszewicza, (odebrany w dniu 17 kwietnia 1854 r.) — Por. Julian Bartoszewicz: Dzieła t. VII, Kraków 1880 s. 1.—Życiorys Kropińskiej (zmarłej 21 września 1855 r.), można znaleźć w „Dzienniku Warszawskim” z r. 1855 Nr 303 s. 4 i w „Gazecie Warszawskiej” z r. 1855 Nr 293 s. 4.

²⁾ (Julian Bartoszewicz); O trzech artykułach Biblioteki Warszawskiej za Październik r. b. „Dziennik Warszawski” 1854 r. Nr 272 s. 1

*) Cytaty podajemy w pisowni oryginałów, wyjątek stanowi pamiętnik J. Bartoszewicza, z lat 1869—1870, gdyż jest bardzo trudno czytelny.

znających się na rzeczy, a ci będą wydawać je drukiem. Kierując się względami patriotycznymi, żali się w „Dzienniku Warszawskim”: „Dziwny los źródeł historii naszej! Dawniej wojny, dzisiaj niedbalstwo niszczy drogie i jedyne pomniki. — Obojętność nie do darowania, że to wszystko co nam zostało po ojcach marnujem”¹⁾. Kiedy dowiedział się np. o jakimś wałęsającym rękopisie, od razu uderza na alarm, że takie „rzeczy od zguby drukiem ocalić należy”²⁾. Kiedy indziej skarży się, że źródła historii polskiej są bardzo mało znane³⁾. Oczywiście, że nawoływania i skargi i wreszcie różnorakie zabiegi wyływały z indywidualnych cech Juliana Bartoszewicza i nie mogły pozostać bez skutku. Podnosiły one temperaturę atmosfery zbierackiej i przyczyniły się do zgromadzenia wielu manuskryptów u Juliana Bartoszewicza.

Drugim czynnikiem przy powstawaniu archiwaliów naszego Muzeum są indywidualności czterech generacji Bartoszewiczów, istotnych twórców zbiorów. Zaważyły tu: dziedziczne podłoże, wychowanie i atmosfera czasu, (już przedtem przez nas omówiona). Zmysł zbieracki stał się u Bartoszewiczów jak gdyby atawistyczny, przejawia się on — choć skromnie — już u Adama Bartoszewicza (ojca Juliana), a przez odpowiednią aurę rodzinną i ogólną ówczesną atmosferę kulturalną wyostrzył się z biegiem lat nadzwyczajnie. Począwszy od Adama Bartoszewicza budowali jego następcy z mniejszą lub większą skutecznością skarbiec ukrywający i konserwujący pamiątki rękopiśmienne. Jakkolwiek rozległość zainteresowań Bartoszewiczów wydaje dodatnie skutki w powiększaniu się zbiorów, odbija się jednak ujemnie na twórczości pisarskiej Adama, jego syna Juliana i wnuka Kazimierza. Łączące ich pokrewieństwo umysłowych nastawień przekazywane w dziedzictwie — skutek zbyt szerokiego zasięgu, z jednej strony rozdrabnia i rozluźnia wyrazistość i spoistość fizjognomii ich naukowego dorobku, z drugiej strony przyczynia się wybitnie do konstrukcji składu ilościowego i jakościowego zbiorów archiwalnych.

A więc Adam Bartoszewicz (r. 1792 — 1878) zajmował się przede wszystkim paremiografią, naukami matematycznymi i polonistyką. Julian Bartoszewicz (1821 — 1870 r.) walnie pomnożył skromne jeszcze archiwalia swego ojca Adama. Wiele czasu poświęcił on wytężonej pracy naukowej zakrojonej na wielką skalę, wykonaniu której przeszkodziła przedwczesna śmierć, (— umarł bowiem mając lat zaledwie 49). Bazę

¹⁾ (Julian Bartoszewicz): Dwa dyplomata zygmontowskie o. c. 1855 r, Nr 86 s. 1.

²⁾ Tenże: Dwa kodeksy dyplomatyczne i prośba o. c. 1855 r. Nr 257 s. 1.

³⁾ Tenże w artykule bez tytułu w o. c. 1854 r. Nr 7 s. 1.

do wydawania swych dzieł tworzył Julian Bartoszewicz z przeróżnych pilnie gromadzonych manuskryptów. Do tego celu zmierzały podróże i poszukiwania archiwalne, które przedsiębrał na własną rękę, lub w czym go wyręczał inni np. Zygmunt Gloger, znany później folklorysta, (zmarły w roku 1910). Najwięcej uszkładało się manuskryptów po roku 1851 od czasu, gdy uczony objął posadę redaktorską w warszawskich dziennikach. Z licznych swych dzieł naukowych i z publicystyki stał się Julian B. tak popularny w Polsce, że ze wszech stron spływały doń szeroką strugą materiały archiwalne, dotyczące się głównie wieku XVIII i XIX.

Między innymi Michał Konarski¹⁾ przesłał Julianowi B. 100 oryginalnych listów królowej Bony²⁾. Korespondencję tę, wyjaśniającą politykę wewnętrzną i zewnętrzną Polski w pierwszej połowie XVI wieku, sprzedał komuś — zdaje się — Kazimierz Bartoszewicz³⁾.

W liście pisanym 14-go kwietnia 1858 roku zapytuje literat Tadeusz Jerzy Stecki Juliana Bartoszewicza, czyby nie zechciał otrzymać, mieszczącego się na Wołyniu, prywatnego archiwum Jana Szembeka, kanclerza z czasów Augusta II i jego następcy Małachowskiego⁴⁾. Dnia 8 lipca 1858 roku Bartoszewicz odpowiedział Steckiemu, że prosi o przesyłkę tych materiałów. Co z tych rękopisów dostało się w udziale Julianowi Bartoszewiczowi trudno teraz odpowiedzieć.

¹⁾ Michał Konarski wyszedł z biedy. Po ukończeniu studiów pracował jako prywatny nauczyciel w domach magnackich. Potem dorobił się majątku, który umierając przeznaczył na różne cele społeczne. Pisał on nieco, ale niemal wszystkie jego prace literackie pozostały w rękopisie. Jest autorem ciekawych, drukiem ogłoszonych szczegółów o życiu i pismach Trembeckiego. Umarł w r. 1861.

W objaśnieniach podajemy króciutkie zyciorysy tylko tych literatów, o których nie pisze G. Korbut w swej literaturze. Do tego dzieła odsyłamy czytelników po informacje o innych autorach.

²⁾ (Julian Bartoszewicz): Listy królowej Bony: „Kronika Wiadomości Krajowych i Zagranicznych“ 1856 r. Nr 8. s. 3—4. Por. też Jul(ian) B(artoszewicz): Bona Sforcyjka: „Encyklopedia Powszechna“ Warszawa 1860. Nakładem S. Orgelbranda t. IV s. 23.

³⁾ Listy Bony wystawiono na sprzedaż, co wynika z następującego listu Bronisława Czarnika z dnia 2 kwietnia (bez podania roku) ze Lwowa: „Upraszam uprzejmie — pisze Czarnik — o natychmiastowe doniesienie mi, ile żądają za wystawione na sprzedaż listy królowej Bony“.

⁴⁾ Jerzy Tadeusz Stecki pochodził z Wołynia, gdzie w Medwedówce Wielkiej zmarł 14 sierpnia 1888 r. Uniwersytet ukończył on w Kijowie. Brał udział w powstaniu styczniowym. Potem przebywał na emigracji. Po powrocie do kraju zesłany został do Orenburga. Po dwóch latach zwolniony, wrócił na Wołyń. Pisał po czasopiśmie i wydawał swe książki. Drukował o Wołyniu w ogólności i o miastach Łucku, Równem, Krzemieńcu i in. w szczególności. Napisał też i wydał powieść p. t. Stary dwór (1869). Nekrolog Steckiego mieści się w „Kurjerze Krakowskim“ z 3 września 1888 r. Nr 201 s. 3.

Znane w świecie naukowym, są wielce wartościowe teki z papierami Wessla. Jest ich w Muzeum kilkadziesiąt. Ostatnio czerpano z tego materiału pełną ręką. Korzystał z niego Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie, na nim też m. in. oparł się profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego Dr. Władysław Konopczyński, w swym poważnym dziele naukowym o konfederacji barskiej. Ciekawe są nieznanne dotąd szczegóły, jaką drogą teki z papierami Wessla przeszły w ręce Juliana Bartoszewicza. Przywiózł te manuskrypty do niego do Warszawy Michał Wessel (ur. w roku 1817, zm. po roku 1856), wnuk Teodora Wessla podskarbiego. Dlaczego to zrobił wyjaśnia następująca historia, którą — dla lepszego zobrazowania powstawania zbiorów archiwalnych — szerzej opowiemy.

Oto w warszawskim dzienniku w „Kronice Wiadomości Krajowych i Zagranicznych” redagowanej przez Juliana Bartoszewicza drukowano w odcinku felietonowym przez dłuższy przeciąg czasu powieść historyczną Zygmunta Kaczkowskiego pt. „Annuncjata”. W numerze 252 „Kroniki Wiadomości Krajowych i Zagranicznych” z dnia 26 września 1857 roku na stronie 1—2, Kaczkowski tak scharakteryzował Wessla podskarbiego koronnego: Jest to człowiek niemłody „jeden z najprzebieglejszych intrygantów, jakich naówczas nosiła ziemia. We wszystko się wmięszał, każdego umiał ująć dla siebie, od każdego coś dla siebie wyłudził i każdego nakoniec zdradził. Tak w skutek intryg, któremi służył do zawiązania konfederacji Radomskiej, uzyskał dla siebie pensję na następującym sejmie; od dworu pruskiego wytumanił sobie jednorazową gratyfikację, — a to wszystko nie przeszkadzało mu zgoła do tajemnego kokietowania z konfederacją Barską, której podawał plany opróżnienia polskiego tronu, dla osadzenia na nim rodziny saskiej. Przy tem wszystkiem, — co już zaledwie do uwierzenia, a co przecież było w istocie, — waśnił pomiędzy sobą naczelników konfederacji Barskiej, siał pomiędzy nimi na nich samych potwarze, czernił ich zmyślonemi przez siebie występkami lub zamiarami występków, a utrzymując wszędzie własnych swych szpiegów i za pomocą ich wiedząc zapewne, co się gdzie działo, niejednokrotnie nawet prostemi denuncjacjami kierował piekielną nawa swych intryg. Rozpatrując się w jego niezliczonych uczynkach, które się składają na jego postać szkaradną, czasem nawet trudno zrozumieć, jakie tutaj lub owdzie mógł mieć zamiary — i trzeba sobie wtedy powiedzieć, że był to człowiek zły i podły z zasady. Pomimo to jednak, wiedział on zawsze podobno, co czynił, a lubo niektóre jego uczynki zdają się być takimi, że nie mogły mu wprost przynosić korzyści, przynosiły one jednak korzyści osobom innym, a z tych innych zlewały je potem na niego. Takim był Wessel podskarbi”.

Zygmunt Kaczkowski interesował się bardzo konfederacją barską i w osądzeniu Wessła zgodził się z innym — dziś nieznanym zupełnie pisarzem — Stanisławem Kaczkowskim, ten zaś przedstawia Wessła w ujemnym świetle ¹⁾.

C. d. n.

---

¹⁾ Stanisław Kaczkowski: Wiadomości o konfederacji barskiej. Poznań. Nakładem J. K. Zupańskiego 1843 s. 161.

PROTOKÓŁ

8 POSIEDZENIA RADY PRZYBOCZNEJ PRZY TYMCZASOWYM PREZYDENCIE MIASTA ŁODZI.

Łódź, dnia 15 grudnia 1937 roku.

Komplet członków Rady 30.

Obecnych członków Rady 28.

I. Członkowie Rady Przybocznej:

- a) obecni: 1. Andrzejewski Zygmunt, 2. Antoszkiewicz Andrzej, 3. Chodakowski Leon, 4. Cieślak Władysław, 5. Dudkiewicz Edward, 6. Fiedler Zygmunt, 7. Geyer Robert, 8. Grabowski Władysław, 9. Gierbich Wawrzyniec, 10. Harasz Antoni, 11. inż. Holecgreber Jan, 12. Jaworowski Kazimierz, 13. ks. Kaczyński Dominik, 14. Liberman Fiszel, 15. Malinowski Seweryn, 16. dr. Mogilnicki Tadeusz, 17. Pawłowski Stanisław, 18. Raabe Zygmunt, 19. Rybicka Apolonia, 20. Rymkiewicz Władysław, 21. Smolarek Antoni, 22. Socha Józef, 23. Stypułkowski Jan, 24. Szarkowska Zofia, 25. Tomczyk Józef, 26. Walczak Walenty, 27. Włodarek Marian, 28. Wolski Aleksander.
- b) nieobecni usprawiedliwieni 1. Cyrański Adam, 2. Dobrane Bertold.

II. Członkowie Zarządu Miejskiego:

- a) obecni: 1. Prezydent Godlewski Mikołaj, 2. Wiceprezydent Kozłowski Kazimierz.
- b) nieobecny usprawiedliwiony: 1. Wiceprezydent Pączek Antoni.

III. Urzędnicy miejscy:

1. Barczewski Jan, 2. inż. Brzozowski Julian, 3. Chwalbiński Leon, 4. Furmański Roman, 5. Graliński Włodzimierz, 6. inż. Gundlach Stanisław, 7. Jaworski Władysław, 8. Kalinowski Mieczysław, 9. Kempner Stanisław, 10. Konopka Heliodor, 11. Maciejowski Zygmunt, 12. Płoński Feliks, 13. Purtal Antoni, 14. inż. Przeździecki Stanisław, 15. inż. Sawczyk Wilhelm, 16. inż. Wojewódzki Waclaw, 17. Wysocki Adam, 18. Wysznaeki Henryk.

Przewodniczący: Prezydent Miasta Godlewski Mikołaj.

Sekretarz: Wicedyrektor Zarządu Miejskiego Graliński Włodzimierz.

Stenografki: Brzozowska Klara i Milewska Zofia.

Porządek obrad.

- I. Zagajenie: (stwierdzenie quorum, przyjęcie porządku obrad i protokołu ostatniego posiedzenia, komunikaty).
- II. Wybór Rady i Komisji Rewizyjnej Komunalnej Kasy Oszczędności m. Łodzi.
— ref. dyr. Z. Chudzyńskiego —
- III. Sprawozdania Komisyj
  - a) Komisji Rewizyjnej w przedmiocie:
    1. sprawozdania z wykonania budżetu Zarządu Miejskiego na rok administracyjny 1936/37 oraz bilansu Zarządu Miejskiego na dzień 1 kwietnia 1937 roku.
— ref. L. Chodakowskiego —
  - b) Komisji Finansowo-Budżetowej w przedmiocie:
    1. przyznania jednorazowej subwencji z funduszków miejskich w kwocie zł. 5.000. — Parafii Matki Boskiej Zwycięskiej.
— ref. Z. Fiedlera —
    2. zwrotu kosztów leczenia zawodowym członkom Magistratu i pracownikom miejskim.
— ref. J. Sochy —
    3. zaciągnięcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź z Banku Gospodarstwa Krajowego krótkoterminowej pożyczki w kwocie zł. 50.000. —
— ref. S. Malinowskiego —
    4. zaciągnięcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź krótkoterminowej pożyczki w kwocie zł. 1.500.000. — na cele inwestycyjne
— ref. S. Malinowskiego —
    5. nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Fr. Włodarka za sumę zł. 13.000 — nieruchomości, położonej w Łodzi przy ul. Brzezińskiej № 147, a przeznaczonej pod zamierzenia regulacyjne.
— ref. Z. Raabe —
    6. nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Kędzierzawskich i małż. Lipińskich za sumę zł. 28.500. — nieruchomości, położonej w Łodzi przy zbiegu ul. Południowej i Wierzbowej, a przeznaczonej pod przedłużenie ul. Trębackiej.
— ref. Z. Raabe —
    7. nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od małż. Sasiak i suc. J. Grzybowskiego za sumę zł. 2.830. — działki gruntu, położonej w Łodzi przy ul. Tokarzewskiego, a przeznaczonej pod rozbudowę szkoły, mieszczącej się przy ul. Franciszkańskiej.
— ref. Z. Raabe —

8. nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od małż. Kłęb działki gruntu, położonej w Łodzi przy ul. Dworskiej.
— ref. Z. Raabe —
9. nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od suk. małż. Wypych 2 działek gruntu, położonych przy ul. Pięknej № 3.
— ref. Z. Raabe —
10. przyznania pracownikom miejskim zasiłku świątecznego.
— ref.

c) Komisji do Spraw Ogólnych w przedmiocie:

1. przedłużenia czasu kursowania tramwajów miejskich w porze nocnej oraz przedłużenia linii tramwajowej № 3 (wniośki pp. rr. K. Jaworowskiego i J. Tomczyka).
— ref. K. Jaworowskiego —
2. wprowadzenia w Łodzi flagi miejskiej w kolorach złoto-czerwonozłoty o wymiarach flagi państwowej.
— ref. A. Harasza —
3. zawieszenia rozpatrzenia podania p. Emila Swobody o zezwolenie na budowę przy ul. Pięknej № 17.
— ref. A. Harasza —
4. zawieszenia rozpatrzenia podania p. Adolfa Quirama o zezwolenie na budowę na posesji przy ul. Przejazd № 70.
— ref. A. Harasza —
5. zmiany statutu etatów Oddziału Prawnego Wydziału Przewodniczącego.
— ref. A. Harasza —

IV. Wolne wnioski.

I. Zagajenie:

Posiedzenie otwiera o godz. 19 min. 15 Tymczasowy Prezydent Miasta, stwierdzając, iż jest ono prawomocne, gdyż na 30 członków Rady obecnych jest 28, nieobecnych usprawiedliwionych 2.

Punkt II porządku obrad — Wybór Rady i Komisji Rewizyjnej Komunalnej Kasy Oszczędności m. Łodzi — referować będzie zamiast p. dyr. Z. Chudzyńskiego p. dyr. M. Kalinowski oraz punkt III b) 10 — sprawa przyznania pracownikom miejskim zasiłku świątecznego — referować będzie p. J. Socha.

Protokół 7 posiedzenia Rady Przybocznej z dnia 4 listopada 1937 r. uznaje się za przyjęty wobec niezgłoszenia poprawek przez członków Rady, którym wyłożony on był do przeglądu.

Wobec niezgłoszenia przez obecnych żadnych zmian do porządku obrad zostaje on przyjęty.

Przyjęto do wiadomości:

I. następujące postanowienia Tymczasowego Prezydenta Miasta:

a) powzięte w zastępstwie Rady Miejskiej:

1. nr 488/R z dnia 10 listopada 1937 roku w sprawie udzielenia p. Julianowi Cyrańskiemu, etatowemu pracownikowi Wydziału Ewidencji Ludności, dyspensy od wymaganego statutem etatów stanowisk służbowych dla pracowników Zarządu Miejskiego w Łodzi stopnia wykształcenia na stanowisko urzędnika miejskiego III kategorii;
2. nr 489/R z dnia 24 listopada 1937 roku w sprawie zatwierdzenia Instrukcji o sposobie oddawania i odbierania dostaw i robót dla Gminy Miejskiej Łódź, opartej na zasadach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1937 roku o dostawach i robotach na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz instytucyj prawa publicznego (Dz.U.R.P. nr 13 poz. 92);
3. nr 492/R z dnia 3 grudnia 1937 roku w sprawie przyznania w drodze wyjątku p. Adamowi Brojkowi, referentowi Wydziału Prezydyjalnego, zaopatrzenia emerytalnego w wysokości całkowitego uposażenia służbowego, będącego podstawą wymiaru uposażenia emerytalnego;
4. nr 493/R z dnia 3 grudnia 1937 roku w sprawie poczynienia zmian w Statucie służbowym i w Statucie etatów stanowisk służbowych dla pracowników Przedsiębiorstwa Miejskiego Kanalizacja i Wodociągi m. Łodzi.

b) powzięte w zastępstwie Magistratu:

1. nr 1241/M z dnia 10 listopada 1937 roku w sprawie podziału stypendiów miejskich na rok akademicki 1937/38;
2. nr 1238/M z dnia 10 listopada 1937 roku w sprawie nabycia kosztem zł. 12.725 — aparatu roentgenowskiego dla Publicznego Szpitala Miejskiego pod wezwaniem św. Teresy;
3. nr 1245/M z dnia 10 listopada 1937 roku w sprawie zakupu za sumę zł. 4.000 — od Dyrekcji Łódzkich Teatrów Miejskich dla uczniów miejskich szkół wieczornych i instytucyj oświaty pozaszkolnej 5 przedstawień „Nocy Listopadowej” St. Wyspiańskiego;
4. nr 1247/M z dnia 18 listopada 1937 roku w sprawie przeprowadzenia kosztem zł. 8.150. — urządzeń drenarskich na 30 ha gruntu w majątku miejskim Rszew;
5. nr 1255/M z dnia 18 listopada 1937 roku w sprawie przystąpienia dla celów wodociągowych do budowy 3-ej studni artezyjskiej w Dąbrowie pod Łodzią;

6. nr 1256/M z dnia 18 listopada 1937 roku w sprawie zakupu dla Pogotowia Ratunkowego ciężarowego podwozia samochodowego marki „Polski Fiat” za sumę zł. 7.180.—;
  7. nr 1264/M z dnia 24 listopada 1937 roku w sprawie wyasygnowania z funduszków miejskich kwoty zł. 15.000.— na częściowe pokrycie wydatków, związanych z zatrudnieniem personelu Komitetu Pomocy Zimowej Bezrobotnym i Najbiedniejszym w Łodzi;
  8. nr 1266/M z dnia 3 grudnia 1937 roku w sprawie wydania na własność Oddziałowi Akademickiemu Związku Strzeleckiego w Łodzi niezdatnego do użytku samochodu miejskiego marki „Oldsmobile”;
  9. nr 1231/M z dnia 3 listopada i 1270/M z dnia 3 grudnia 1937 roku w sprawie szkolenia w samoobronie przeciwlotniczo-gazowej komendantów dzielnic, bloków i domów oraz ich zastępców;
  10. nr 1271/M z dnia 3 grudnia 1937 roku w sprawie przyznania Kołu Przyjaciół Harcerzy przy 31 drużynie im. Jerzego Szletyńskiego jednorazowej subwencji z funduszków miejskich w kwocie zł. 400.—;
  11. nr 1275/M z dnia 4 grudnia 1937 roku w sprawie przejęcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź lokalu przy ul. Józefa Piłsudskiego nr 19, w którym na przełomie lat 1899/1900 mieszkał i pracował Pierwszy Marszałek Polski i Wódz Narodu Józef Piłsudski.
- II. Odpowiedź Zarządu Miejskiego na dezyderat p. K. Jaworowskiego, zgłoszony na posiedzeniu Rady Przybocznej w dniu 9 września 1937 roku w sprawie udekorowania placu koło pomnika Kościuszki kwiatami — treści następującej:
- „Sprawa założenia kwietnika na Placu Wolności była rozpatrywana na konferencji w sprawach zabudowy miasta, odbytej w dniu 17 czerwca 1937 roku. W wyniku dyskusji postanowiono wypowiedzieć się przeciwko urządziemu na Placu Wolności skwerów, za wyłożeniem natomiast terenu przy pomniku Kościuszki kostką mozaikową w kolorach białym i czarnym, jak przewidywał w swoim planie twórca tegoż pomnika p. Mieczysław Lubelski. Do wykonania tych robót Zarząd Miejski przystąpi w roku 1938.
- III. Odpowiedź Zarządu Miejskiego na dezyderat, zgłoszony przez p. W. Grabowskiego na posiedzeniu Rady Przybocznej w dniu 9 września 1937 roku w sprawie pozostawienia właścicielom nie-

ruchomości wolnego od podatku od zbytku mieszkaniowego jednego pokoju dla celów, związanych z administrowaniem nieruchomości treści następującej:

„Właściciele nieruchomości, podlegających podatkowi od zbytku mieszkaniowego, jest w chwili obecnej 194. Taka więc ilość izb w wypadku zrealizowania dezyderatu musiałaby być wyłączona z pod opodatkowania. Przeciętą wysokość podatku, obciążającego jeden zbędny pokój, wynosi około zł. 340.— rocznie, proponowana więc ulga dla właścicieli nieruchomości, spowodowałaby obniżkę wpływów z tytułu podatku od zbytku mieszkaniowego o około zł. 66.000.— rocznie, tj. o 28% dotychczasowych wpływów. Na takie obniżenie swych dochodów Zarząd Miejski zgodzić się nie może”.

- IV. Zawiadomienie, iż wniosek p. K. Jaworowskiego i innych, zgłoszony na posiedzeniu Rady Przybocznej w dniu 4 listopada 1937 r. w sprawie przyznania Prywatnej Szkole Pracy w Łodzi jednorazowej dodatkowej subwencji z funduszków miejskich na pokrycie kosztów związanych z przeniesieniem szkoły do nowego lokalu, uchwałą Komisji Finansowo-Budżetowej z dnia 9 grudnia 1937 r. przekazano Zarządowi Miejskiemu do ostatecznego załatwienia.

W związku z punktem III komunikatów zabiera głos p. W. Grabowski i zgłasza formalny wniosek, aby Zarząd Miejski pozostawił właścicielom nieruchomości wolny od podatku od zbytku mieszkaniowego jeden pokój dla celów, związanych z administrowaniem nieruchomości.

Wniosek ten — za zgodą Rady — przekazano Komisji Finansowo-Budżetowej do rozpatrzenia.

II. W sprawie wyboru Rady i Komisji Rewizyjnej Komunalnej Kasy Oszczędności m. Łodzi:

Po wysłuchaniu referatu p. M. Kalinowskiego, dyrektora Zarządu Miejskiego, oraz po dyskusji, w której głos zabierają pp. A. Antoszkiewicz, W. Grabowski, St. Pawłowski, L. Chodakowski, K. Jaworowski i S. Malinowski, powzięto jednomyślnie przez aklamację uchwały treści następującej:

Uchwała Nr 72.

Opierając się na rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 roku o komunalnych kasach oszczędności (Dz. U. R. P. nr 95, poz. 860) oraz na § 14 statutu Komunalnej Kasy Oszczędności m. Łodzi — Rada Przyboczna postanawia zaproponować Tymczasowemu Prezydentowi Miasta powołanie do życia Rady Komunalnej Kasy Oszczędności m. Łodzi w następującym składzie:

z ramienia Rady Przybocznej:

członkowie:	zastępcy:
1. Fiedler Zygmunt	1. Cyrański Adam
2. Geyer Robert	2. Dobranc Bertold
3. Pawłowski Stanisław	3. ks. Kaczyński Dominik
4. Raabe Zygmunt	4. Liberman Fiszel
5. Rymkiewicz Władysław	5. Stypułkowski Jan

z ramienia obywateli miasta:

członkowie:	zastępcy:
1. inż. Bajer Karol	1. Kahan Zygmunt
2. Lewsztajn Juliusz	2. Neugebauer Ludwik
3. Roszak Kazimierz	3. dr. Strzelecki-Oksza Kazimierz
4. Dzieniakowski Ludwik	4. dr. Tomaszewski Antoni
5. Waszkiewicz Franciszek	5. Zaborowski Józef

Uchwała Nr 73.

Opierając się na rozporządzeniu Rrezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 roku o komunalnych kasach oszczędności (Dz. U. R. P. nr 95 poz. 860) oraz na § 24 statutu Komunalnej Kasy Oszczędności miasta Łodzi — Rada Przyboczna postanawia zaproponować Tymczasowemu Prezydentowi Miasta powołanie do życia Komisji Rewizyjnej Komunalnej Kasy Oszczędności miasta Łodzi w następującym składzie:

członkowie:	zastępcy:
1. Borysławski Cezariusz	1. Jaworowski Kazimierz
2. mgr. Janowski Franciszek	2. Włodarek Marian
3. Smarzyński Jan	3. Smolarek Antoni
4. Wadowski Marian	
5. inż. Waligórski Stanisław	

III. W sprawie sprawozdania z wykonania budżetu Zarządu Miejskiego na rok administracyjny 1936/37 oraz bilansu Zarządu Miejskiego na dzień 1 kwietnia 1937 roku:

Przewodniczący proponuje powołanie na czas rozpatrywania sprawozdania Komisji Rewizyjnej na przewodniczącego posiedzenia p. inż. Holcgrebera Jana.

Rada Przyboczna jednogłośnie wniosek ten akceptuje.

Przewodnictwo obejmuje p. inż. Holcgreber Jan, dziękując za wybór.

Po odczytaniu przez p. L. Chodakowskiego, jako przewodniczącego Komisji Rewizyjnej, sprawozdania Komisji z dnia 8 grudnia 1937 roku

oraz przez p. H. Konopkę, naczelnika Wydziału Finansowego, wyjaśnienia Zarządu Miejskiego w sprawie uwag i wniosków Komisji Rewizyjnej, dotyczących działalności tegoż Zarządu w roku 1936/37 (patrz str. 47, 54 i 62), przewodniczący otwiera dyskusję, w której głos zabierają pp. A. Harasz i F. Liberman.

W wyniku dyskusji jednogłośnie powzięto uchwałę treści następującej:

Uchwała Nr 74.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji Rewizyjnej z dnia 8 grudnia 1937 roku, postanawia:

- I. wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej:
  1. sprawozdania z wykonania budżetu Zarządu Miejskiego na rok adm. 1936/37, wykazującego:
    - a) iż budżet administracyjny został zamknięty po stronie wydatków zwyczajnych sumą zł. 22.382.254,93, po stronie wydatków nadzwyczajnych sumą zł. 39.305.570,80, ogółem po stronie wydatków administracyjnych sumą zł. 61.687.825,73, po stronie dochodów zwyczajnych sumą zł. 24.704.778,30, po stronie dochodów nadzwyczajnych sumą zł. 36.726.896,48, ogółem po stronie dochodów administracyjnych sumą zł. 61.431.674,78;
    - b) iż niedobór za rok administracyjny 1936/37 wyniósł sumę zł. 256.150,95;
    - c) iż budżet szpitali został zamknięty po stronie wpływów i wydatków sumą zł. 1.623.020,20;
    - d) iż budżet zakładów opiekuńczych został zamknięty po stronie wpływów i wydatków sumą zł. 818.432,30;
    - e) iż budżet przedsiębiorstw komunalnych został zamknięty po stronie wydatków i dochodów zwyczajnych sumą zł. 6.044.362,78, po stronie wydatków i dochodów nadzwyczajnych sumą zł. 6.267.851,56;
  2. inwentarza stanu majątkowego Zarządu Miejskiego w Łodzi na dzień 1 kwietnia 1937 roku, zamykającego się po stronie aktywów i pasywów sumą zł. 202.051.591,85 i wykazującego czysty majątek Zarządu Miejskiego w Łodzi w sumie zł. 131.077.902,36.
- II. Uznać sprawozdanie z wykonania budżetu Zarządu Miejskiego w Łodzi na rok administracyjny 1936/37 za rzetelne i udzielić Zarządowi Miejskiemu pokwitowania.
- III. Wezwać Zarząd Miejski do wzięcia pod uwagę uwag i zaleceń, wyłuszczonych w sprawozdaniu Komisji Rewizyjnej z dnia 8 grudnia 1937 r.

Na wniosek p. A. Harasza, Rada Przyboczna postanawia wyrazić podziękowanie Komisji Rewizyjnej za wielce dokładną, szczegółową i wnikliwą pracę nad kontrolą wykonania budżetu Zarządu Miejskiego za rok 1936/37 i zaznacza, że sprawozdanie Komisji Rewizyjnej przyczynia się walnie do przedstawienia gospodarki miejskiej w należywym świetle.

Członkowie Komisji Rewizyjnej nie brali udziału w przegłosowaniu tego wniosku.

O godz. 20 min. 25 Przewodniczący zarządza przerwę.

O godz. 20 min. 40 Prezydent Miasta wznawia obrady, obejmując przewodnictwo.

IV. W sprawie przyznania jednorazowej subwencji z funduszków miejskich w kwocie zł. 5.000. — Parafii Matki Boskiej Zwycięskiej:

Po wysłuchaniu referatu p. Z. Fiedlera, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała Nr 75.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji Finansowo-Budżetowej z dnia 9 grudnia 1937 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Prezydyjnego nr I Og. 17/138-37 z dnia 9 listopada 1937 roku w sprawie przyznania Parafii Matki Boskiej Zwycięskiej w Łodzi jednorazowej subwencji z funduszków miejskich w kwocie złotych 5.000.— na otynkowanie świątyni.

Członek Rady ks. D. Kaczyński udziału w głosowaniu nie brał.

V. W sprawie zwrotu kosztów leczenia zawodowym członkom Magistratu i pracownikom miejskim:

Po wysłuchaniu referatu p. J. Sochy, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała Nr 76.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji Finansowo-Budżetowej z dnia 9 grudnia 1937 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Prezydyjnego nr I Pers. 4787/37 z dnia 6 października 1937 roku w sprawie przyznawania zawodowym członkom Magistratu i pracownikom miejskim, nie podlegającym obowiązkowi ubezpieczenia

na wypadek choroby z racji pobierania uposażenia powyżej zł. 725.— miesięcznie, zwrotu kosztów leczenia w wysokości składki ubezpieczeniowej w części, przypadającej ustawowo na pracodawcę.

VI. W sprawie zaciągnięcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź z Banku Gospodarstwa Krajowego krótkoterminowej pożyczki w kwocie zł. 50.000.—:

Po wysłuchaniu referatu p. S. Malinowskiego, sprawozdawcy Komisji Finansowo - Budżetowej, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała Nr 77.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji Finansowo - Budżetowej z dnia 9 grudnia 1937 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Finansowego nr II M 1/122/37 z dnia 17 listopada 1937 roku w sprawie zaciągnięcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź w Banku Gospodarstwa Krajowego z kredytów Państwowego Funduszu Budowlanego krótkoterminowej 5 $\frac{3}{4}$ %-owej pożyczki w wysokości zł. 50.000.— na budowę części ulic na terenie Rokicia Nowego w Łodzi.

VII. W sprawie zaciągnięcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź krótkoterminowej pożyczki w kwocie zł. 1.500.000.— na cele inwestycyjne:

Po wysłuchaniu referatu p. S. Malinowskiego, sprawozdawcy Komisji Finansowo - Budżetowej, oraz po dyskusji, w której głos zabiera p. J. Stypułkowski, powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała Nr 78.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji Finansowo - Budżetowej, z dnia 9 grudnia 1937 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Finansowego II M 1/67 - 37 z dnia 3 grudnia 1937 roku w sprawie zaciągnięcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Société de Traction et d'Electricité, Société Anonyme, Bruxelles, krótkoterminowej 4 $\frac{1}{2}$ %-owej pożyczki w wysokości zł. 1.500.000.— na cele inwestycyjne pod zastaw 4.500 sztuk akcji Łódzkiego Towarzystwa Elektrycznego.

VIII. W sprawie nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Fr. Włodarka za sumę zł. 13.000.— nieruchomości, położonej w Łodzi przy ulicy Brzezińskiej nr 147, a przeznaczonej pod zamierzenia regulacyjne:

Po wysłuchaniu referatu p. Z. Raabe, sprawozdawcy Komisji Finansowo - Budżetowej, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała Nr 79.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji Finansowo - Budżetowej z dnia 9 grudnia 1937 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Technicznego nr VII 0.13 W/12 - 37 z dnia 17 listopada 1937 roku w sprawie nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Franciszka Włodarka za sumę zł. 13.000.— nieruchomości o powierzchni 1161,50 m. kw. położonej przy ul. Brzezińskiej nr 147, a przeznaczonej pod poszerzenie ul. Brzezińskiej i przebicie ul. Spornej.

- IX. W sprawie nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Kędzierzawskich i małż. Lipińskich za sumę zł 28.500.— nieruchomości, położonej w Łodzi przy zbiegu ulic Południowej i Wierzbowej, a przeznaczonej pod przedłużenie ulicy Trębackiej:**

Po wysłuchaniu referatu p. Z. Raabe, sprawozdawcy Komisji Finansowo - Budżetowej, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała Nr 80.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji Finansowo - Budżetowej z dnia 9 grudnia 1937 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Technicznego nr VII. O. 13/12 - 37 z dnia 17 listopada 1937 roku w sprawie nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź za sumę zł. 28.500.— od Marii, Ludwika, Jadwigi, Henryka i Piotra Kędzierzawskich i Izydora i Marii małż. Lipińskich nieruchomości, położonej w Łodzi przy zbiegu ulic Południowej i Wierzbowej, zawierającej 1721,93 m. kwadr. powierzchni, a przeznaczonej pod przedłużenie ul. Trębackiej.

- X. W sprawie nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od małż. Sasiak i sukć. J. Grzybowskiego za sumę zł. 2.830.— działki gruntu, położonej w Łodzi przy ul. Tokarzewskiego, a przeznaczonej pod rozbudowę szkoły, mieszczącej się przy ul. Franciszkańskiej:**

Po wysłuchaniu referatu p. Z. Raabe, sprawozdawcy Komisji Finansowo - Budżetowej, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała Nr 81.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji Finansowo - Budżetowej z dnia 9 grudnia 1937 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta

Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Technicznego nr VII O. 13/37-37 z dnia 13 listopada 1937 roku w sprawie nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź za sumę zł. 2.830.— od Franciszka i Wiktorii małż. Sasiak i succ. Józefa Grzybowskiego działki gruntu o powierzchni 566 m. kwadr., położonej w Łodzi przy ul. Tokarzewskiego, a przeznaczonej pod rozbudowę szkoły, mieszczącej się przy ul. Franciszkańskiej.

XI. W sprawie nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od małż. Kłęb działki gruntu, położonej w Łodzi przy ul. Dworskiej:

Po wysłuchaniu referatu p. Z. Raabe, sprawozdawcy Komisji Finansowo - Budżetowej, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała Nr 82.

Rada Przyboczna, przychyłając się do wniosku Komisji Finansowo - Budżetowej z dnia 9 grudnia 1937 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Technicznego nr VII O.13 K/28-37 z dnia 30. listopada 1937 roku w sprawie nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Wincentego i Marii małż. Kłęb za sumę zł. 4.500.— działki gruntu o powierzchni 432 m. kw., położonej w Łodzi przy ul. Dworskiej nr 10, a przeznaczonej pod przedłużenie ul. Pasterskiej.

XII. W sprawie nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź, od succ. małż. Wypych dwóch działek gruntu, położonych przy ul. Pięknej nr 3:

Po wysłuchaniu referatu p. Z. Raabe, sprawozdawcy Komisji Finansowo - Budżetowej, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała Nr 83.

Rada Przyboczna, przychyłając się do wniosku Komisji Finansowo - Budżetowej z dnia 9 grudnia 1937 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Technicznego nr VII O. 13 W/4-37 z dnia 30 listopada 1937 roku w sprawie nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od succ. Franciszka i Natalii małż. Wypych za sumę zł. 1.500.— dwóch działek gruntu o powierzchni 206 m kwadr., położonych w Łodzi przy ul. Pięknej nr 3, a przeznaczonych pod regulację rzeki Jasień i uregulowanie ul. Pięknej.

XIII. W sprawie przyznania pracownikom miejskim zasiłku świątecznego:

Po wysłuchaniu referatu p. J. Sochy, sprawozdawcy Komisji Finansowo - Budżetowej, po dyskusji, w której głos zabierają pp. Grabowski W. i Jaworowski K., oraz po wyjaśnieniach, udzielonych przez Tymczasowego Prezydenta Miasta, powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała Nr 84.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji Finansowo-Budżetowej z dnia 15 grudnia 1937 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Prezydialnego nr I Pers. R. 386/37 z dnia 14 grudnia 1937 roku w sprawie wypłacenia pracownikom Zarządu Miejskiego jednorazowego zasiłku świątecznego z funduszków miejskich w wysokości:

- a) dla samotnych zł. 50 —,
- b) dla pobierających 1 dodatek ekonomiczny zł. 75. —,
- c) dla pobierających 2 dodatki ekonomiczne i więcej zł. 100. —.

Wniosek p. K. Jaworowskiego w sprawie podwyższenia o 100% wysokości zasiłku świątecznego dla pracowników — w głosowaniu upadł.

XIV. W sprawie przedłużenia czasu kursowania tramwajów miejskich w porze nocnej oraz przedłużenia linii tramwajowej nr 3 (wnioski pp. K. Jaworowskiego i J. Tomczyka):

Po wysłuchaniu referatu p. K. Jaworowskiego, sprawozdawcy Komisji do Spraw Ogólnych, po dyskusji, w której głos zabierają pp. J. Socha i J. Tomczyk, oraz wyjaśnieniach, udzielonych przez Tymczasowego Prezydenta Miasta, powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała Nr 85.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji do Spraw Ogólnych z dnia 9 grudnia 1937 roku, postanawia:

1. nie przyjąć do wiadomości pisma Zarządu Kolei Elektrycznej Łódzkiej nr 6334/3530 Dyr. — S z dnia 4 grudnia 1937 roku, skierowanego do Zarządu Miejskiego, a odmawiającego uwzględnienia postulatów wnioskodawców;
2. prosić Zarząd Miejski o zwrócenie się do Zarządu Kolei Elektrycznej Łódzkiej z żądaniem przedłużenia czasu kursowania tramwajów miejskich w porze nocnej o jedną godzinę, oraz przedłużenie linii tramwajowej nr 3 od ul. Tatrzańskiej do toru kolejowego.

Zgłoszone przez p. K. Jaworowskiego dezyderaty w sprawie:

1. przywrócenia skasowanego przystanku tramwajowego przy zbiegu ulic Gdańskiej i Kopernika,
2. urządzenia przystanku tramwajowego przy zbiegu ulic Piotrkowskiej i Pierackiego — postanowiono przekazać Zarządowi Miejskiemu do załatwienia.

XV. W sprawie wprowadzenia w Łodzi flagi miejskiej w kolorach złoto-czerwono-złoty o wymiarach flagi państwowej:

Po wysłuchaniu referatu p. A. Harasza, sprawozdawcy Komisji do Spraw Ogólnych, po dyskusji, w której głos zabiera p. K. Jaworowski, oraz wyjaśnieniach, udzielonych przez p. M. Kalinowskiego, dyrektora Zarządu Miejskiego, powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała Nr 86.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji do Spraw Ogólnych z dnia 9 grudnia 1937 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem Przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Prezydyjalnego nr I Og. R/44-37 z dnia 25 października 1937 roku w sprawie wprowadzenia w Łodzi flagi miejskiej w kolorach złoto-czerwono-złoty o wymiarach flagi państwowej.

XVI. W sprawie zawieszenia rozpatrzenia podania p. Emila Swobody o zezwolenie na budowę na posesji przy ul. Pięknej nr 17:

Po wysłuchaniu referatu p. A. Harasza, sprawozdawcy Komisji do Spraw Ogólnych, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej;

Uchwała Nr 87.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji do Spraw Ogólnych z dnia 9 grudnia 1937 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej wniosku Wydziału Technicznego nr VIII J V 1550/39-37 z dnia 9 listopada 1937 roku w sprawie zawieszenia na podstawie art. art. 39 i 385 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 roku o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. nr 23, poz. 202) rozpatrzenia prośby p. Emila Swobody z dnia 7 października 1937 roku o udzielenie zezwolenia na nadbudowę drugiego piętra nad 1-piętrową oficyną mieszkalną na posesji, położonej w Łodzi przy ul. Pięknej nr 17, na przeciąg 2-ch lat od daty zgłoszenia prośby, tj.

do dnia 7 października 1939 roku, ze względu na to, że omawiana nadbudowa sprzeczna jest z zamierzeniami regulacyjnymi miasta (leży częściowo w pasie budynków gospodarczych, częściowo zaś — w pasie wyłączonym z zabudowy).

XVII. W sprawie zawieszenia rozpatrzenia podania p. Adolfa Quirama o zezwolenie na budowę na posesji przy ul. Przejazd nr 70:

Po wysłuchaniu referatu p. A. Harasza, sprawozdawcy Komisji do Spraw Ogólnych, po dyskusji, w której głos zabierają pp. W. Walczak, J. Socha i Z. Raabe, oraz wyjaśnieniach, udzielonych przez Tymczasowego Prezydenta Miasta i M. Kalinowskiego, dyrektora Zarządu Miejskiego, powzięto większością głosów (13 za, 7 przeciw, przy 1 wstrzymującym się) uchwałę treści następującej:

Uchwała Nr 88.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji do Spraw Ogólnych z dnia 9 grudnia 1937 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Technicznego nr VII 2. IV. 690/4-37 z dnia 25 listopada 1937 roku w sprawie zawieszenia rozpatrzenia na podstawie art. 39 i 385 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 roku o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. nr 23, poz. 202) prośby p. Adolfa Quirama z dnia 29 lipca 1937 roku o udzielenie zezwolenia na budowę 1-piętrowej ślusarni mechanicznej na posesji, położonej w Łodzi przy ul. Przejazd № 70, na przeciąg 2 lat od daty zgłoszenia prośby, tj. do dnia 29 lipca 1939 r. ze względu na to, że omawiana budowa sprzeczna jest z zamierzeniami regulacyjnymi miasta (leży w pasie parterowych budynków gospodarczych).

XVIII. W sprawie zmiany statutu etatów Oddziału Prawnego Wydziału Prezydielnego:

Po wysłuchaniu referatu p. A. Harasza, sprawozdawcy Komisji do Spraw Ogólnych, po dyskusji, w której głos zabierają pp. S. Malinowski i L. Chodakowski, oraz wyjaśnieniach, udzielonych przez referenta Komisji, powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała Nr 89.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji do Spraw Ogólnych z dnia 9 grudnia 1937 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta —

w zastępstwie Rady Miejskiej — nowoopracowanego przez Wydział Prezydialny (wniosek nr I Pers. 9/4-37 z dnia 3 grudnia 1937 roku) statutu etatów Oddziału Prawnego Wydziału Prezydialnego, przewidującego 9 następujących stanowisk służbowych:

1 naczelný radca prawny (kierownik Oddziału)	w stopniu	I kat.	I
1 radca prawny (adwokat)	" "	I "	I
1 " " "	" "	I "	I
1 " " "	" "	II "	I
2 referentów	" "	II "	I
1 referent	" "	III "	I
1 referent	" "	IV "	II
1 woźny — uposażenie według rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 listopada 1925 roku (Dz. U. R. P. nr 118 poz. 847).			

Wobec wyczerpania porządku obrad Przewodniczący o godz. 22 posiedzenie zamyka, składając jednocześnie imieniem Zarządu Miejskiego członkom Rady Przybocznej życzenia z okazji świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku.

Sekretarz
(—) *Włodzimierz Graliński*
(WŁODZIMIERZ GRALIŃSKI)
Wicedyrektor Zarządu Miejskiego

Przewodniczący
(—) *Mikołaj Godlewski*
(MIKOŁAJ GODLEWSKI)
Tymczasowy Prezydent Miasta

OPISOWE SPRAWOZDANIE
Z WYKONANIA BUDŻETU ZARZĄDU MIEJSKIEGO w ŁODZI
NA ROK ADMINISTRACYJNY 1936/37.

Preliminarz budżetu zwyczajnego, zarówno budżetu administracyjnego, jak i — przedsiębiorstw, zakładów i szpitali, ustalony został przez Pana Prezydenta postanowieniem nr 116/R z dnia 13 lutego 1936 r. Władze Nadzorcze, reskryptem Pana Wojewody z dnia 8 lipca 1936 r. zatwierdziły przedstawiony im preliminarz, polecając jednakże skorygować niektóre pozycje.

Zależność wydatków nadzwyczajnych od przypuszczalnych pożyczek i dotacyj powoduje, że budżet inwestycyjny nie może być układany jednocześnie z budżetem zwyczajnym. Budżet nadzwyczajny można układać dopiero wówczas, gdy pertraktacje w sprawie pożyczek i dotacji są ukończone i z większą już ścisłością można przewidywać kształtowanie się dochodów nadzwyczajnych. Opóźnia to zwykle ułożenie budżetu nadzwyczajnego i jego zatwierdzenie. Z tych też przyczyn budżet inwestycyjny na rok 1936/37 został ustalony przez Pana Prezydenta dopiero w dniu 9 lipca 1936 roku, a zatwierdzony przez Pana Wojewodę w dniu 22 września 1936 r.

Zatwierdzony plan finansowy Gminy kształtował się na rok 1936/37 następująco:

B u d ż e t z w y c z a j n y:	Wydatki	Dochody
administracyjny	22.495.019	23.213.606
szpitali	1.605.045	1.605.045
zakładów	811.886	811.886
przedsiębiorstw miejskich	5.779.502	5,779.502
razem zwyczajny	30.691.452	31.410.039
 B u d ż e t n a d z w y c z a j n y:		
administracyjny	9.577.431	8.197.874
przedsiębiorstw miejskich		
Gazowni Miejskiej	135.000	135.000
Kanalizacji	5.758.550	5.758.550
pożyczka na pokrycie deficytu budżetu nadzwyczajnego.		660.970
	<u>46.162.433</u>	<u>46.162.433</u>

Tak skonstruowany plan finansowy przewidywał poważną nadwyżkę w swej części zwyczajnej w wysokości zł. 718.587. — (30.691.452 — 31.410.039). Mimo to budżet nadzwyczajny zamykał się niedoborem, który zamierzano pokryć wpływami z dalszych pożyczek, jeszcze nie sfinalizowanych w chwili zatwierdzenia budżetu nadzwyczajnego.

Powyższe zamierzenia zostały jednakże zmienione w pewnym stopniu przez budżet dodatkowy. Przez zwiększenie lub zmniejszenie różnych pozycji, otrzymano — biorąc ogólnie — następujące zmiany.

	Wydatki	Dochody
Zwiększenie budżetu administracyjnego zwyczajnego	357.284	1.140 000
Zwiększenie budżetu szpitali	7.842	7.842
„ „ zakładów	4.950	4.950
„ „ administracyjnego nadzwyczajnego	1.435.563	
Zwiększenie budżetu nadzwyczajnego Kanalizacji	258.000	258.000
Zmniejszenie budżetu nadzwyczajnego		585.436
Pożyczki na pokrycie deficytu budżetu nadzwyczajnego		1.238.283
zł.	2.063.639	2.063.639

Budżet dodatkowy — z jednej strony — wpłynął na zwiększenie przelewu z budżetu zwyczajnego na budżet nadzwyczajny, podwyższając poprzednio projektowaną sumę zł. 718.587. — o dalsze zł. 782.716. — (1.140.000 — 357.284), doprowadzając ją tym do wysokości zł. 1.501.303. Jednocześnie jednak budżet dodatkowy powiększył deficyt o dalsze zł. 1.238.283. — Wynikało to z konieczności zredukowania niektórych pozycji nadzwyczajnych dochodów budżetowych. W międzyczasie bowiem wiadomym się stało, że Fundusz Pracy obniżył ostatecznie wysokość przyznanych Zarządowi Miejskiemu pożyczek i dotacyj. Ogólnie więc, aby zrównoważyć budżet cały na rok 1936/37 należałoby zaciągnąć dodatkowo pożyczkę w wysokości

deficytu z budżetu zasadniczego	zł.	660.970.—
„ „ dodatkowego	„	1.238.283.—
	zł.	1.899.253.—

Taką też sumę zapreliminowano w dochodach nadzwyczajnych w dziale IV 3-d.

Po uwzględnieniu zmian, wprowadzonych przez budżet dodatkowy, zamierzenie finansowe Zarządu Miejskiego przedstawiało się następująco:

Budżet administracyjny:	Wydatki	Dochody
zwyczajny	22.852.303	24.353.606
nadzwyczajny	11.012.994	7.612.438
pożyczki na pokrycie deficytu budżetu nadzwyczajnego		1.899.253
	<u>33.865.297</u>	<u>33.865.297</u>
Budżet przedsiębiorstw:		
zwyczajny	5.779.502	5.779.502
nadzwyczajny:		
Gazowni	135.000	135.000
Kanalizacji	6.016.550	6.016.550
Budżet szpitali	1.612.887	1.612.887
„ z a k ł a d ó w	816.836	816.836
	<u>48.226.072</u>	<u>48.226.072</u>
zł.		

Paragraf 10 Rozporządzenia o sposobie układania budżetu (Dz. Ust. Rzpl. P. nr ex 33) upoważnia do zarezerwowania pewnej sumy na „Wydatki nieprzewidziane” w budżecie. Są to niejako dodatkowe jeszcze kredyty poza budżetem dodatkowym. W roku sprawozdawczym wyniosły one zł. 221.825.— Zgodnie z postanowieniem cytowanego Rozporządzenia—wydatki te zostały przesięgowane w końcu roku na odpowiednie działy budżetu w zależności od charakteru wydatku, przy czym wynosiły one:

dla dz.	I	zł.	51.392
„	II	„	7.185
„	IV	„	345
„	V	„	2.300
„	VI	„	2.154
„	VII	„	9.239
„	VIII	„	14.062
„	IX	„	30.132
„	X	„	728
„	XI	„	800
„	XII	„	<u>51.007</u>
budżet nadwycz.			<u>52.481</u>
razem			<u><u>zł. 221.825</u></u>

Przebieganie kredytu na „Wydatki nieprzewidziane” wpłynęło o tyle na konstrukcję budżetu, że zmniejszyło o zł. 52.481 globalną sumę wydatków budżetu zwyczajnego, powiększając o tęże sumę budżet nadzwyczajny.

Zmiany budżetu zasadniczego, spowodowane kredytami budżetu dodatkowego oraz przebieganiem „Wydatków nieprzewidzianych”, uwidocznione są w szczegółowym zamknięciu przez zaopatrzenie odpowiednich sum w jeden z następujących odsyłaczy:

- a) co oznacza zwiększenie kredytu w wyniku budż. dodatkowego
- b) „ „ zmniejszenie „ „ „ „
- c) „ „ zwiększenie „ w celu pokrycia
- e) „ „ zmniejszenie „ wydatków nieprzewidzianych.

W jakim stopniu wykonanie budżetu odpowiada preliminarzowi, obrazuje poniższa tablica:

	Prelimino- wano	Wykonano	R ó ż n i c a	
			Mniej	Więcej
Wydatki:				
Budżet admin. zwyczajny	22.799.822	22.382.254.93	1.346.622.29	929.055.22
nadzwyczajny	11.065.475	39.305.570.80	597.365.35	28.837.461.15
	33.865.297	61.687.825.73	1.943.987.64	29.766.516.37
Budżet przedsiębiorstw:				
zwyczajny	5.779.502	6.044.362.78	645.881.41	910.742.19
nadzwyczajny				
Gazowni	135.000	260.812.11		125.812.11
Kanalizacji	6.016.550	6.007.039.45	622.952.99	613.442.44
Budżet szpitali	1.612.887	1.623.020.20	85.993.35	96.126.55
„ zakładów	816.836	816.013.30	19.663.10	18.840.40
	48.226.072	76.439.073.57	3.318.478.49	31.531.480.06
D o c h o d y:				
Budżet admin. zwyczajny	24.353.606	24.704.778.30	1.318.791.93	1.669.964.23
„ nadzwyczajny	7.612.438	35.926.896.48	269.026.01	28.583.484.49
Poż. na pokr. budż. nadzw.	1.899.253	800.000.—	1.099.253.—	
	33.865.297	61.431.674.78	2.687.070.94	30.253.448.72
Budżet przedsiębiorstw:				
zwyczajny	5.779.502	6.044.362.78	283.935.63	548.796.41
nadzwyczajny				
Gazowni	135.000	260.812.11	135.000.—	260.812.11
Kanalizacji	6.016.550	6.007.039.45	408.085.90	398.575.35
Budżet szpitali	1.612.887	1.623.020.20	286.182.24	296.315.44
„ zakładów	816.836	816.013.30	44.288.38	43.465.68
	48.226.072	76.182.922.62	3.844.563.09	31.801.413.71
Rzeczywisty deficyt roczny		256.150.95		
		76.439.073.57		

zł.

Jak wynika z przytoczonego zestawienia — zwyczajny budżet administracyjny, który jest niejako miarą gospodarki finansowej gminy, — zamknął się poważną nadwyżką zł. 2.322.523.37 (24.704.778.30—22.382.254.93). Suma ta całkowicie przelana została na zasilenie dochodów budżetu nadzwyczajnego. Na sumę tej nadwyżki składają się następujące pozycje:

Preliminowany przelew z budżetu zwyczajnego na budżet nadzwyczajny	zł. 1.501.303.—
Zwiększenie dochodów zwyczajnych, ponad preliminowane	zł. 351.172.30
Oszczędności w wydatkach, spowodowane niewyzyskaniem kredytów	zł. 417.567.07
Przelew na budżet nadzwyczajny przy rozksięgowaniu kredytów na „nieprzewidziane wydatki”	zł. 52.481.—
	<u>zł. 2.322.523.37</u>

Zwiększenie dochodów zwyczajnych spowodowane zostało pomyślniejszymi wpływami z tytułu udziału w podatkach państwowych oraz — udziału w dodatkach do podatków, które to pozycje łącznie dały nadwyżkę zł. c. a. 1.000.000.— ponad sumę preliminowaną. Poważnym natomiast kredytem niewyzyskanym była pozycja obsługi długów względem B. G. K. W wyniku bowiem postępowania oddłużeniowego niektóre raty — uprzednio preliminowane, — bądź zupełnie nie podlegały spłacie w roku sprawozdawczym, bądź wysokość rat została silnie zredukowana.

Deficyt roczny ogólnego obrachunku ma swe źródło w wykonaniu budżetu nadzwyczajnego.

Preliminarz budżetu nadzwyczajnego, rozpatrywany w oderwaniu od budżetu zwyczajnego, kształtował się następująco:

preliminowano w budżecie zasadniczym i dodatkowym	11.012.994	W-g budżetu zasadniczego i dodatkowego	7.612.438
podwyższono wskutek rozksięgowania na „wydatki nieprzewidziane“	52.481	preliminowany przelew z budżetu zwyczajnego . .	1.501.303
		przewidziany deficyt: w-g budżetu zasadniczego i dodatkowego	1.899.253
		powiększenie deficytu wskutek przeksięg. „wyd. nieprzewidz.”	52.481
			1.951.734
	<u>zł. 11.065.475</u>		<u>zł. 11.065.475</u>

Wykazane w wykonaniu budżetu nadzwyczajnego sumy mieszczące w sobie pozycje księgowo, stornują się wzajemnie w dochodach i wydatkach. Pozycje te są spowodowane zaksięgowaniem zmian, jakim podległy zobowiązania gminy w wyniku postępowania oddłużeniowego. Ogólna suma tych kontrpozycji wynosi

zł. 28.544.096.34

Jeżeli zatem zredukować wykazane w zamknięciu budżetowym wydatki i dochody nadzwyczajne o tę sumę, — wykonanie budżetu nadzwyczajnego przedstawi się następująco:

Wydatki:	Dochody:
Ogółem wydatki 10.761.474.46	ogółem dochody 7.382.800.14
	przelew z budż. zwyczajn. 2.322.523.37
	uzyskana pożyczka na pokrycie przewidzianego deficytu w wysokości
	zł. 1.899.253 . . . . . 800.000.—
	rzeczywisty deficyt roku
	1936 37 . . . . . 256.150.95
<u>zł. 10.761.474.46</u>	<u>zł. 10.761.474.46</u>

Porównanie powyższych zestawień wyjaśnia przyczyny, dzięki którym spodziewany deficyt roczny w wysokości zł. 1.951.734.— obniżył się do sumy zł. 256.150.95. Potwierdzić to może również następujące obliczenie:

Deficyt przewidziany	1.951.734.—
Zmniejszenie dochodów nadzwyczajnych w porównaniu z preliminowanymi:	
preliminowano zł. 7.612.438.—	
wykonano „ 7.382.800.14	
czyli niedobór dochodów, powiększający niedobór budżetowy	229.637.86
	<u>razem zł. 2.181.371.86</u>

Zmniejszenie niedoboru:

oszczędności na wydatkach nadzwyczajnych	304.000.54
zaciągnięta pożyczka na pokrycie deficytu	800.000.—
nadwyżka przelewu z budżetu zwyczajnego ponad przelew spodziewany	821.220.37
	<u>razem zmniejszenie niedoboru zł. 1.925.220.91</u>

P O R Ó W N A N I E

	zł. 2.181.371.86
	— „ 1.925.220.91
rzeczywisty niedobór roczny	<u>zł. 256.150.95</u>

Według obowiązujących przepisów rachunkowych niedobór (lub nadwyżka) przenoszone są w końcu roku na rachunek sum pozabudżetowych, powiększając przez to sumę deficytów lub zmniejszając sumę nadwyżek budżetowych z lat ubiegłych.

Deficyt budżetowy z lat ubiegłych wynosił na dzień 1. 4. 1936 roku poważną sumę zł. 6.863.309.66. W wyniku oddłużenia — deficyt ten zmniejszył się o zł. 7.302.470.47. Przyczyną było bądź całkowite umorzenie, bądź skonwertowanie na zobowiązania długoterminowe różnych należności, które do tego czasu figurowały w pasywach sum pozabudżetowych. Nie bacząc więc na deficyt roku operacyjnego 1936/37 — rachunek „Deficytów i nadwyżek budżetowych z lat poprzednich“ zamykał się na dzień 1. 4. 1937 roku nadwyżką w wysokości zł. 183.009.86, jak wynika to z poniższego zestawienia:

W i n i e n :

Deficyt z dn. 30. III. 36.	6.863.309.66
Deficyt w r. 1936/37	256.150.95
Nadwyżka na dz. 1. 4. 37.	183.009.86
	<u>zł. 7.302.470.47</u>

M a :

Umorzone pasywa	
pozabudżetowe	7.302.470.47
	<u>zł. 7.302.470.47</u>

Należy jednocześnie nadmienić, że niedobór został wyprowadzony po uprzednim już obciążeniu wydatków budżetowych równowartością zużycia (amortyzacji) nieruchomości i ruchomości przedsiębiorstw miejskich, którą ustalono za rok 1936/37 w wysokości zł. 260.983.66.

Cyfrą charakteryzującą działalność przedsiębiorstw, szpitali i zakładów, jest suma dopłat z budżetu administracyjnego do prowadzenia tych instytucyj, względnie suma nadwyżek, przelewanych w końcu roku z budżetów tych instytucyj na dochody budżetu administracyjnego. Zamknięcie roku 1936/37 wykazuje następującą korespondencję między budżetem administracyjnym, a budżetami instytucyj wydzielonych:

	Prelimi- nowano	Wykonano	Mniej zł.	Więcej zł.
Dopłata do prowadzenia przedsięb. .	231.706	129.487.93	152.411.39	50.193.32
Zysk z przedsiębiorstw	298.279	234.603.18	103.465.27	39.789.45
Dopłata do szpitali .	25.902	277.595.82	81.—	251.774.82
Dopłata do zakładów	711.030	745.878.96	3.678.89	38.527.85

SPRAWOZDANIE

Komisji Rewizyjnej Rady Przybocznej przy Tymczasowym Prezydencie m. Łodzi z dokonanego badania wykonania budżetu Zarządu Miejskiego za rok administracyjny 1936/37 oraz bilansu Zarządu Miejskiego na dzień 1 kwietnia 1937 roku.

Powołana na posiedzeniu Rady Przybocznej w dniu 23 lipca 1937 roku Komisja Rewizyjna dokonała na 16 kolejnych posiedzeniach zbadania zamknięć rachunkowych Zarządu Miejskiego za rok administracyjny 1936/37.

Działając w myśl regulaminu, uchwalonego przez Radę Przyboczną przy Tymczasowym Prezydencie m. Łodzi, Komisja posługiwała się w pracach rewizyjnych delegacjami, składającymi się z dwóch członków, którym poruczała lustrację poszczególnych agend Zarządu Miejskiego, wynik której omawiany był na posiedzeniach Komisji z uczestnictwem przedstawicieli zainteresowanych Wydziałów.

Przy tej sposobności Komisja składa podziękowanie wszystkim osobom z terenu Zarządu Miejskiego, które swą życzliwą współpracą dały możliwość Komisji szerszego wywiązania się ze swych obowiązków.

Zakres czynności Komisji obejmował prace, wypływające z § 6 regulaminu oraz w ramach możliwości analizę i ocenę wyników, osiągniętych przez Zarząd Miejski w roku sprawozdawczym.

Omawiając sprawdzone wykonanie budżetu w jego globalnej rachunkowej wysokości, Komisja stwierdza, że:

1 — Wydatki zwyczajne i nadzwyczajne	
wyniosły w roku 1936/37	zł. 61.687.825,73
wpływy —	„ 61.431.674,78
deficyt roczny netto wynosi	zł. 256.150,95

którą to sumą obciążono rachunek „Deficytów i nadwyżek budżetowych z lat poprzednich”, figurujący wg. obowiązujących przepisów rachunkowych w sumach pozabudżetowych.

Rozbijając powyższe sumy na jej zasadnicze dwie części, otrzymuje się, że:

a) dochody zwyczajne w roku administracyjnym	
1936/37 wyniosły	zł. 24.704.778,30
wydatki	„ 22.382.254,93
nadwyżka	zł. 2.322.523,37

została całkowicie przelana na zasilenie dochodów budżetu nadzwyczajnego;

b) wydatki nadzwyczajne w roku administracyjnym

1936/37 wyniosły	zł. 39.305.570.80
dochody nadzwyczajne	„ 36.726.896.48

niedobór	zł. 2.578.674.32
--------------------	------------------

pokryto częściowo w drodze przelewu nadwyżki budżetu administracyjnego w kwocie zł. 2.322.523,37 i w ten sposób zredukowano ogólny deficyt roczny do sumy zł. 256.150.95.

Należy mieć na uwadze, że wykazane w wykonaniu budżetu nadzwyczajnego sumy mieszczą w sobie pozycje księgowo, wzajemnie się stornujące zarówno w dochodach, jak i wydatkach na skutek zaksięgowania zmian, jakim podlegały poszczególne zobowiązania gminy w ramach uzyskanego przez nią oddłużenia. Ogólna suma tych kontrpozycji stanowi kwotę zł. 28.544.096.34.

Zredukowana o tę sumę globalna kwota wydatków i dochodów budżetu nadzwyczajnego stanowi faktyczne wykonanie w granicach uzyskanych kredytów i wydatkowanych sum. Faktyczne to wykonanie budżetu nadzwyczajnego przedstawia się następująco:

wydatki ogółem		zł. 10.761.474.46
----------------	--	-------------------

dochody	zł. 8.182.800.14	
---------	------------------	--

przelew z budżetu zwyczajnego	„ 2.322.523.37	„ 10.505.323.51
-------------------------------	----------------	-----------------

rzeczywisty deficyt za rok 1936/37	zł. 256.150.95.
--	-----------------

2 — Budżet zakładów i przedsiębiorstw zamknięty został kwotą zł. 14.751.247.84.

Mówiąc o stronie rachunkowej, należy uwzględnić, że wykorzystanie przez Zarząd Miejski ustaw oddłużeniowych dla samorządów i odpowiednie popieranie akcji oddłużeniowej dało w roku sprawozdawczym umorzenie i skonwertowania zobowiązań na długoterminowe na zł. 7.302.470,47, dzięki czemu pokryto figurujące na sumach pozabudżetowych deficyty z lat ubiegłych i za rok 1936/37 z nadwyżką zł. 183.009,86. Obok tego zasługuje na uwagę fakt uzyskania w budżecie zwyczajnym nadwyżki w wysokości podanej poprzednio.

Komisja zbadala również inwentarz stanu majątkowego Zarządu Miejskiego w Łodzi na dzień 1 kwietnia 1937 roku, który wg. zestawienia, sporządzonego przez Wydział Finansowy, zamyka się zarówno po stronie aktywów, jak i pasywów sumą zł. 202.051.591.85 przy nadwyżce aktywów nad pasywami w kwocie zł. 125.270.944.01. Wyrażoną tą nadwyżką wartość szacunkowa majątku Zarządu Miejskiego wykazuje w porównaniu ze stanem na dzień 1 kwietnia 1937 roku wzrost o zł. 13.793.802,90. Odnośnie tej nadwyżki należy mieć na uwadze, że występuje w niej dwukrotnie kwota zł. 12.047.65, reprezentująca inwestycje Miejskich Warsztatów Mechanicznych, wymagająca skorygowania w następnym okresie.

Ponieważ sumy zamknięć budżetowych i rachunkowych zgodne są ze stanem ksiązkowym, a sprawdzone wrywkowo dokumenty nie nasuwały uwag, odchylenia zaś sum wykonania od preliminowanych uznane zostały przez Komisję na tle jej badań i uzyskanych wyjaśnień za uzasadnione i płynące z istotnych potrzeb, Komisja — w myśl §§ 48 i 49 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6 grudnia 1932 roku o kasowości i rachunkowości związków komunalnych (Dz. U. R. P. z 1933 r. nr 11 poz. 72) oraz §§ 63 i 69 rozporządzenia II Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 grudnia 1933 roku w sprawie wykonania ustawy o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorialnego (Dz. U. R. P. z 1933 r. nr 100 poz. 789) — występuje do Rady Przybocznej z wnioskiem o przyjęcie sprawozdania z wykonania budżetu Zarządu Miejskiego za rok administracyjny 1936/37, jako czyniącego zadość obowiązującym przepisom w tej dziedzinie i uznanie go za rzetelne.

Przechodząc do strony rzeczowej, Komisja, w ramach materiału z jakim miała możliwość zapoznania się, doszła do wniosku, że przy bardzo rozległych agendach, do prowadzenia których Zarząd Miejski jest zmuszony, zakres usług, oddawanych mieszkańcom Łodzi, nie został w roku sprawozdawczym zmniejszony, a w wielu gałęziach rozszerzony.

Ponieważ wśród świadczeń miasta do najpoważniejszych i mających najdonioślejsze znaczenie dla jego mieszkańców należy działalność w dziedzinie oświaty i kultury, opieki społecznej i zdrowia publicznego, Komisja uważa za wskazane działom tym dać szersze omówienie.

W dziale — Oświata i Kultura — stwierdzone już w różnych okolicznościach braki poważnej części lokali szkolnych zostały w okresie sprawozdawczym usunięte w stopniu bardzo małym i na tym terenie stoi przed Zarządem Miejskim nadal bardzo poważne zadanie. Szczególnie w północnej części miasta sprawa dostarczenia nowych odpowiednich lokali jest paląca. Ponieważ zaspokojenie tych potrzeb drogą wynajęcia odpowiednich lokali jest wobec charakteru zabudowy tej dzielnicy bardzo utrudnione, nasuwa się konieczność budowy własnych budynków i na ten cel środki winny się znaleźć w czasie jak najszybszym.

Przy ocenie poważnej sytuacji, wytworzonej na tle braku odpowiednich budynków szkolnych, uwzględnić należy cyfrę urodzin, jak również intensywny napływ do Łodzi, jako ośrodka pracy. Wspomniane fakty narzucają automatycznie obowiązek intensywnego budowania gmachów szkolnych. Licząc się z trudnościami samodzielnego rozwiązania omawianego zagadnienia, Komisja proponuje rozpatrzenie możliwości zainteresowania kapitału prywatnego w budownictwie gmachów szkolnych. Zdaniem Komisji zainteresowanie to mogłoby mieć miejsce,

gdyby zaangażowany w budownictwie gmachów szkolnych kapitał prywatny mógł uzyskać — dzięki inicjatywie Zarządu Miejskiego — te same ulgi podatkowe, jakie udzielane są przy budownictwie mieszkaniowym.

Opieka Społeczna prowadzona była w zakresie bardzo szerokim. Z danych liczbowych, jakimi Komisja operowała, stwierdzono, że zakres świadczeń wykonanych w roku sprawozdawczym w dziedzinie dokarmiania dzieci, zapomóg dla matek obarczonych dziećmi, oraz starców i osób niezdolnych do pracy był ilościowo znacznie większy niż to przewidywano w budżecie. Pociągnęło to za sobą dopreliminowanie w niektórych pozycjach tego działu budżetowego około zł. 282.000.—, a ponad to przekroczenie preliminarza o zł. 100.000.—, co w danych warunkach Komisja uważa za usprawiedliwione.

Ponieważ przyznawanie zasiłków ubogo-gminnym odbywa się na podstawie wywiadów, uskutecznianych przez specjalnych kontrolerów, Komisja zainteresowała się kwalifikacjami tej kategorii pracowników miejskich, wychodząc z założenia, że stwierdzenie niezamożności może nastąpić jedynie przez osobę, posiadającą odpowiednie przygotowanie do tak odpowiedzialnej pracy. Komisja uważa, że dobór odpowiedniego personelu względnie doksztalcenie przyczyni się do usprawnienia działalności tego resortu Zarządu Miejskiego. Obok tego Komisja uważałaby za wskazane, aby skład osobowy Podkomisji Kwalifikacyjnej, złożony z czynnika obywatelskiego, działającej przy Wydziale Opieki Społecznej, był uzupełniony i tak dobrany, by uczestnictwo na posiedzeniach było zapewnione w szerszym stopniu.

Również Komisja jest zdania, że niektóre instytucje Opieki Społecznej mają zbyt szczupłe lokale i należałoby dążyć w miarę możliwości do zamiany ich na obszerniejsze (III Miejski Dom Wychowawczy dla dziewcząt w wieku szkolnym).

Przechodząc do swych spostrzeżeń w odniesieniu do działu zdrowia publicznego, Komisja stwierdziła, że działalność w dziedzinie zapobiegania chorobom stała na wysokości zadania, potrzeby jednak przerażają możliwości finansowe miasta.

Odsetek śmiertelności obniżył się i jest stosunkowo niewielki, a przypadki chorób zakaźnych wykazały dalszy spadek.

Ponieważ porównanie frekwencji w zakładach kąpielowych miejskich z ogólną ilością tej grupy mieszkańców, dla których w pierwszym rzędzie są one utrzymywane, nasuwa przekonanie, iż znaczenie dla zdrowia i higieny ciała nie jest doceniane w tej grupie, należałoby zatem zwiększyć propagandę w tym zakresie.

Wskazaniem byłoby otwarcie nowego zakładu kąpielowego w jednej z dzielnic robotniczych miasta.

Obok tego Komisja uważa, iż zgodnie z zapoczątkowaną praktyką należałoby w miarę możliwości koncentrować w ośrodkach zdrowia poszczególne agendy profilaktyczne, jak dozory sanitarne, przychodnie i inne.

Również ilość łóżek szpitalnych jest nadal niedostateczna. Zapobieganie temu — zdaniem Komisji — winno iść po linii skoncentrowania lecznictwa szpitalnego w jednym kompleksie gmachów, obejmującego wszelkie dziedziny lecznictwa szpitalnego z wyjątkiem chorób wymagających specjalnych zabiegów i pielęgnacji, jak choroby umysłowe, nerwowe i inne.

Powstające co roku poważne zaległości z tytułu opłat za leczenie w miejskich szpitalach od osób prywatnych świadczą, że normy, według których ocenia się zdolność finansową chorych lub ich opiekunów, nie zdają egzaminu życiowego.

Z pomiędzy przedsiębiorstw, szerszego omówienia wymaga Gazownia Miejska.

Ponieważ Komisja Rewizyjna z kadencji, poprzedzającej obecną, położyła nacisk na konieczność podniesienia rentowności tego przedsiębiorstwa, Komisja — wobec stosunkowo małej poprawy tej dochodowości — poddała bliższej analizie zasadnicze składniki kosztów własnych, wśród których swoim stosunkowo wysokim procentowym udziałem wyróżniają się wydatki osobowe.

Opierając się na porównaniu poszczególnych pozycji bilansowych Gazowni w Łodzi z podobnymi pozycjami bilansów innych gazowni w kraju, Komisja Rewizyjna doszła do wniosku, że o ile uzna się podwyższenie taryfy narazie za nieaktualne, należałoby poddać gruntownej analizie pozycje wszystkich wydatków tak rzeczowych jak i osobowych i wydatki te obniżyć, przy czym podnoszenie stopnia rentowności Gazowni nie powinno odbywać się kosztem odpisów na fundusz amortyzacyjny. Normalną drogą dochodowość może wzrastać przy obecnych ogólnych warunkach, w jakich Gazownia pracuje, w miarę powiększenia się konsumpcji gazu.

Mając na uwadze doniosłe znaczenie, jakie ma dla dochodów miasta prowadzenie przedsiębiorstw o charakterze użyteczności publicznej na własny rachunek przez Zarząd Miejski, Komisja na tle badania dochodów poświęciła uwagę i temu zagadnieniu.

W kwestii tej Komisja doszła do wniosku, że przejmowanie przez miasto przedsiębiorstw, znajdujących się obecnie w rękach koncesjonariuszy, może dać dodatnie rezultaty w zakresie dochodów miasta tylko wówczas, gdy formy ustroju tych przedsiębiorstw zagwarantują kierownictwu możliwość ustalania taryfy za świadczenia jak i kosztów własnych w takich ramach, by rentowność mogła być oparta na zasadach przedsiębiorstw prywatnych.

Oдноśnie pozostałych agend Zarządu Miejskiego, Komisji nasunęły się następujące uwagi:

- 1) Przy preliminowaniu wydatków osobowych należałoby przewidywać zmiany w uposażeniu, wypływające z zamierzonych awansów i przeniesień na etat; zmniejszy to bowiem przekroczenia budżetowe.
- 2) Subsydiowanie różnych organizacji świadczeniami rzeczowymi należałoby przeprowadzać nie w ciężar danych kredytów budżetowych (środki lokomocji, remonty, ogłoszenia), a z kredytu — Wydatki reprezentacyjne —, z którego wypłacane są subsydia gotówkowe, nie specyfikowane w budżecie.
- 3) Koszty opłat stemplowych i notarialne, związane z nabywaniem nieruchomości, winny stanowić część składową ceny kupna, a zatem nie należy je przeprowadzać w ciężar pozycji budżetowej — Koszty sądowe i honoraria prawników — w dziale I.
- 4) Wysokość prowizji obrotowej 1/16‰, pobieranej przez K.K.O. m. Łodzi od obrotu pieniężnego, aczkolwiek jest niższa od normalnej bankowej, to jednak — zważywszy na duży obrót gotówkowy — należałoby wszcząć starania o uzyskanie pewnej zniżki, co w dużej mierze zmniejszy koszt kredytu.
- 5) Wykonaną w roku sprawozdawczym naprawę jezdni wybrukowanych kamieniem polnym w ilości ca 10‰ powierzchni ulic należy uważać za niewystarczającą, gdyż okres zużywalności jezdni przy łódzkich obciążeniach wymaga co najmniej 15‰ ogólnej powierzchni zabruku.
- 6) Одноśnie Biura Sporządzania Planu Regionalnego m. Łodzi pożądanym byłoby większe skoordynowanie prac jego z Zarządem Miejskim dla zapewnienia wpływów miasta na regulację osiedli i okolic podmiejskich z punktu widzenia interesu Łodzi, co uzasadniłoby poważne uczestniczenie miasta w kosztach utrzymania tej instytucji.

Związana z tym Biurem nazwa § 23 działu Va — Subwencja dla Biura Sporządzania Planu Regionalnego m. Łodzi — jest niewłaściwa, gdyż nie odpowiada zakresowi działania tego biura. Właściwszą byłaby nazwa — Subwencja dla Biura Sporządzania Planu Regionu Łódzkiego —.

7) Prace, związane z planem zabudowy miasta, należałoby przyspieszyć, gdyż w niektórych dzielnicach brak ustalonych zasad zabudowy hamuje całkowicie rozwój budownictwa.

8) Zaległości, przypadające Zarządowi Miejskiemu z poprzednich lat za roboty wykonane przez Inspekcję Budowlaną zastępczo, są jeszcze bardzo poważne i należałoby poczynić jak najdalej idące starania dla ich windykacji.

- 9) Winien być opracowany plan finansowy wykupu terenów zarezerwowanych na cele, przewidziane planem regulacji miasta, a wyjętych z pod prawa zabudowy, gdyż wielu właścicieli placów, objętych regulacją miasta, znajduje się w położeniu jakby wywłaszczonych ze swych praw. Przemawiałby za tym jeszcze ogólny wzgląd gospodarczy.
- 10) Ponieważ działalność Wydziału Przemysłowego, przestrzegającego ustawy o obowiązek rejestracji wszelkich przedsiębiorstw, przyczynia się do usuwania jednej z podstaw nieuczciwej konkurencji, zwiększenie stanu personelu byłoby wskazane, gdyż umożliwiłoby przeprowadzenie kontroli we właściwym rozmiarze. Wydatek znalazłby pokrycie w zwiększonym napływie opłat za świadczenia tego Wydziału.
- 11) Należy zobligować dzierżawcę stawu i terenów, położonych przy stawie w parku im. Marszałka Józefa Piłsudskiego do ścisłego przestrzegania warunków, zakreślonych umową odnośnie inwestycji budowlanych, które nie są wykonane zgodnie z projektem budowy, zatwierdzonym przez Inspekcję Budowlaną, i w obecnym stanie wyglądają bardzo nieestetycznie.

Również wskazanym byłoby poczynić starania w kierunku uruchomienia okólnej linii tramwajowej z ominięciem przejazdu kolejowego na ul. Srebrzyńskiej, dochodzącej i przechodzącej przez Park im. Marszałka Józefa Piłsudskiego, aż do Osiedla im. Montwiłła Mireckiego dla udostępnienia mieszkańcom dalszych dzielnic, dojazdu i wykorzystania dobrodziejstw parku.

- 12) W gospodarce finansowej Osiedla im. Montwiłła Mireckiego widoczna jest znaczna poprawa we wpływach czynszu bieżącego; jednakże stan zaległości z lat poprzednich jest jeszcze poważny i należy dążyć do ich zmniejszenia przez energiczne inkaso tak dobrowolne jak i egzekucyjne, w wypadkach zaś ustalenia bezwzględnej nieściągalności — odpisać pretensje na straty.
- 13) Wniosek poprzedniej Komisji Rewizyjnej, dotyczący budowy pralni i suszarni w Osiedlu im. Montwiłła Mireckiego, jest nadal aktualny.
- 14) Koszt prowadzenia Taboru we własnym zarządzie miasta jest wyższy niż przedsiębiorstw prywatnych, co wypływa z przyczyn ogólnych, nie mniej jednak są czynione wysiłki, aby koszty te kształtowały się możliwie najniżej.
- 15) Działalność Taniej Jatki należałoby zorganizować w ten sposób, aby uniemożliwić nabywanie mięsa na spekulację; celowym byłoby uruchomienie jeszcze jednej filii w dzielnicy, zamieszkiwanej przez ludność niezamożną.

16) Należałoby wprowadzić w życie część drugą § 21 statutu przedsiębiorstwa Kanalizacja i Wodociągi, uchwalonego przez Radę Miejską w roku 1933, przez wydanie szczegółowych przepisów o księgowości i rachunkowości.

W przepisach tych winien znaleźć wyraz podział kapitałów w zakresie ustalonym przez § 15 tegoż statutu, a w aktywach winien być uchwycony rozdział wartości majątku już eksploatowanego od inwestycji w budowie.

Ze względu na to, że przedsiębiorstwo to pokrywa już z własnych środków obsługę długów, należałoby procentami od pożyczek obciążać tylko inwestycje, będące w budowie, w części na nie przypadającej.

17) Czystość bilansu przedsiębiorstwa Kanalizacja i Wodociągi wymaga przeprowadzania odpisów na straty tych zaległych opłat za włączenia, które nie mają widoków ściągnięcia.

18) Na rachunku zaliczek do wyrachowania figuruje suma zł. 112,361,70 z tytułu zwróconego pracownikom podatku specjalnego. Ponieważ charakter tych zaliczek przesądza zgóry ich bezzwrotność, Komisja wypowiada się za zlikwidowaniem ich w ciężar budżetu r. adm. 1937/38.

19) Wobec figurowania poważnych zaległości w Urzędach Skarbowych na rzecz miasta, Komisja wnosi o dalszą interwencję w powyższej sprawie u władz miarodajnych.

20) Prowadzone przez Urzędy Skarbowe przymusowe ściąganie zaległych należności Zarządu Miejskiego tak podatkowych, jak i z tytułu opłat za świadczenia, wykazuje bardzo słabe rezultaty, gdyż władze skarbowe nie przejawiają energii w kierunku egzekwowania tych sum. Mimo, iż sprawy te wyjęte są z pod możliwości bezpośredniego wpływu Zarządu Miejskiego, to jednak — zdaniem Komisji — należałoby dążyć do spowodowania energiczniejszego działania wydziałów egzekucyjnych Urzędów Skarbowych. W ramach przedłożonej odpowiedzi Izby Skarbowej na monit Zarządu Miejskiego możnaby przypuszczać, że częste monitowanie władz skarbowych, szczególnie imienne przytoczenie spraw zaległych, mogłoby przyczynić się do sprawniejszego egzekwowania.

Łódź, dnia 8 grudnia 1937 roku.

Przewodniczący (—) *L. Chodakowski*

Zastępca przewodniczącego (—) *F. Janowski*

Członkowie:

(—) *W. Cieślak*

(—) *W. Grabowski*

(—) *S. Pfeiffer*

(—) *C. Szaniawski*

(—) *J. Tomczyk*

(—) *M. Włodarek*

(—) *M. Hertz*

(—) *A. Wołski*

(—) *R. Geyer*

WYJAŚNIENIA ZARZĄDU MIEJSKIEGO

w związku ze sprawozdaniem Komisji Rewizyjnej Rady Przybocznej przy Tymczasowym Prezydencie Miasta Łodzi z dokonanego badania wykonania budżetu Zarządu Miejskiego za rok administracyjny 1936/37 oraz bilansu Zarządu Miejskiego na dzień 1 kwietnia 1937 roku.

W odpowiedzi na dezyderaty i uwagi Komisji Rewizyjnej Zarząd Miejski daje poniższe wyjaśnienia:

Suma zł. 12.047.65, obejmująca nowe dodatkowe przybudówki na terenie warsztatów, jako policzona w ogólnym inwentarzu Gminy oraz — w aktywach przedsiębiorstwa — będzie skorygowana.

W SPRAWIE WYDZIAŁU OŚWIATY i KULTURY:

Rozbudowa sieci szkolnej w północnej części miasta ściśle wiąże się z zagadnieniem budownictwa gmachów szkolnych.

Sprawa zainteresowania kapitału prywatnego budownictwem gmachów szkolnych była już dyskutowana przed dwoma laty ze Związkiem Właścicieli Nieruchomości. Zarząd Miejski w najbliższym czasie uaktywni to zagadnienie.

W SPRAWIE WYDZIAŁU OPIEKI SPOŁECZNEJ:

Zarząd Miejski w znacznie większym, niż dotychczas, stopniu powoła czynniki społeczne do komisji opiniodawczych, urzędujących przy Wydziale Opieki Społecznej. Pozostałe zagadnienia, jako uzasadnione, będą w miarę możliwości zrealizowane.

W SPRAWIE WYDZIAŁU ZDROWIA PUBLICZNEGO:

W celu zwiększenia frekwencji w zakładach kąpielowych wszczęta będzie jeszcze bardziej intensywna propaganda, objaśniająca potrzebę czystości. Zarządzenie, aby korzystanie ze świadczeń opieki społecznej oraz pomocy zimowej uzależnione było między innymi od przedstawienia dowodu wykąpania się petenta, niewątpliwie wpłynie na podniesienie higieny w środowisku, dla którego te zakłady przede wszystkim są przeznaczone.

Co się tyczy utworzenia nowego zakładu kąpielowego, powstawania nowych ośrodków zdrowia i skoncentrowania lecznictwa szpitalnego w jednym kompleksie budynków, to zagadnienie to wiąże się z planem inwestycyjnym użyteczności publicznej. Opracowanie takiego

planu zostało już poruszone pismem okólnym Wojewody Łódzkiego z dnia 14 października 1937 roku.

Opracowany przez Wydział Zdrowia 3-letni plan inwestycyjny przewiduje — między innymi — budowę 2 zakładów kąpielowych. Ogólna suma wydatków inwestycyjnych, przewidzianych tym planem, wynosi zł. 6.200.000.— na okres najbliższych 3 lat.

W odniesieniu do uwagi o zaległościach za leczenie w szpitalach miejskich, wyjaśnia się, co następuje:

Zaległości opłat za leczenie w miejskich szpitalach na skutek intensywnej rewindykacji nie powiększają się, a przeciwnie zmniejszają się, czego dowodem jest poniższe zestawienie:

a) stan zaległości na 1. IV. 1935 r.	zł. 707.048.—
b) " " " 1. IV. 1936 "	" 867.063.—
a już na 1. IV. 1937 "	" 595.836.—

Przyczyny powstawania zaległości za leczenie w szpitalach miejskich należy szukać nie w ocenie zdolności finansowych chorych lub ich opiekunów, lecz w trybie uciążliwego ściągania tych należności, wpływającego z przepisów prawa i w powolnym przeprowadzaniu egzekucji przez Urzędy Skarbowe.

Uwaga Komisji Rewizyjnej, że normy, „w-g których ocenia się zdolność finansową chorych, nie zdają egzaminu życiowego”, jest częściowo uzasadniona, lecz świadczy to o ostrożności Wydziału w tej ocenie, opartej zresztą na § 14 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 września 1927 roku (Dz. U. R. P. nr 36 poz. 861), którego brzmienie jest następujące: „przy ocenianiu możliwości płacenia kosztów leczenia przez samego leczonego lub przez jego krewnych wstępnych lub zastępnych należy mieć wzgląd na ich wysokość i długo-trwałość oraz uznać niemożność płacenia tych kosztów w tym wypadku, gdyby ich uiszczenie możliwe było tylko drogą uszczerbku dla warsztatu pracy, za pomocą którego obowiązany do ponoszenia powyższych kosztów własną pracą uzyskuje tylko dochód, niezbędnie potrzebny do utrzymania swego i swej rodziny oraz do prowadzenia pracy zawodowej”.

Uwagi Komisji odnośnie Gazowni Miejskiej — będą przyjęte do wykonania.

POZOSTAŁE AGENDY ZARZĄDU MIEJSKIEGO:

- 1) Awansowanie i etatyzowanie pracowników na większą skalę nie jest obecnie przewidziane wobec prawie że całkowitego wykozystania możliwości w obowiązującym statucie etatów. Pewna rezerwa budżetowa na ewentualne zmiany znajduje wyraz swój

- w tzw. pozycji „Wydatki nieprzewidziane”, z której wzrost poborów w ciągu roku może mieć pokrycie.
- 2) Subwencjonowanie różnych organizacji świadczeniami rzeczowymi przeprowadzane będzie z kredytu „Wydatki reprezentacyjne”.
  - 3) Koszty opłat stemplowych i notarialnych, związane z nabyciem nieruchomości, już obciążają w bieżącym roku budżetowym rachunek kosztów nabycia nieruchomości.
  - 4) Zarząd Miejski zwrócił się już do K. K. O. m. Łodzi w sprawie obniżenia kosztów kredytu.
  - 5) Sprawa powiększenia kredytu na naprawę jezdni będzie przedmiotem rozważań przy układaniu budżetu na rb. 1938/39.
  - 6) Wydział Techniczny poczynił już odpowiednie zabiegi, aby subwencja na rok przyszły była wypłacana Biuru Regionalnemu z warunkiem zapewnienia wpływu miasta na regulację osiedli i okolic podmiejskich z punktu widzenia interesów m. Łodzi. Obecna nazwa omawianej instytucji brzmi: „Biuro Regionalne Planu Zabudowania Okręgu Łódzkiego”. Dotychczas podawano nazwę tej instytucji zgodnie z jej oficjalnym brzmieniem.
  - 7) Sprawa powiększenia kredytu na prace, związane z planem zabudowy miasta, będzie przedmiotem rozważań przy układaniu budżetu na rok administracyjny 1938/39.
  - 8) Rewindykacja należności za roboty zastępcze przekazana została w 1936 roku Wydziałowi Podatkowemu. Sprawa ta, łącznie z innymi zaległościami, przekazana została do dalszego załatwienia Urzędowi Skarbowym. Brak wyników pozytywnych łączy się z ogólnym zagadnieniem egzekucji należności miejskich przez Urzędy Skarbowe.
  - 9) Przesyłając ogólny plan zabudowania miasta Łodzi Ministerstwu Spraw Wewnętrznych do zatwierdzenia, Zarząd Miejski opracował program realizacji tego planu, przewidując wykup nieruchomości, przeznaczonych na cele regulacyjne, w okresie dwudziestu lat. Jednakże Ministerstwo Spraw Wewnętrznych reskryptem z dnia 28 marca 1935 roku nr B. O. 34-1-61 uznało, że powyższy program sfinansowania przekraczałby możliwości finansowe gminy miasta Łodzi i przyjęło, że wydatki gminy na realizację planu mogą wynosić: przez pierwsze trzy lata po 600.000.— zł., przez następne 5 lat po 800.000.— zł., przez dalsze 5 lat po 1.000.000.— zł. i przez następne ostatnie lata po 1.200.000.— zł.

W tych mniej więcej wysokościach Zarząd Miejski preliniuje w ostatnich latach kredyty na zakup nieruchomości, objętych zamierzeniami regulacyjnymi.

Natomiast opracowanie planu finansowego wykupu terenów, ustalającego kolejność wykupu wszystkich zarezerwowanych na cele regulacyjne działek jest niemożliwe ze względu na szczupłość przeznaczonych na wykup sum oraz ze względu na to, że zachodzi konieczność finansowania z tych kredytów także i wykupu terenów na cele realizacji szczegółowego planu zabudowania.

Z uwagi na powyższe Wydział Techniczny rok rocznie opracowuje przybliżony program wykupu terenów na okres najbliższy w zależności od wysuwających się najpilniejszych potrzeb, biorąc w miarę możliwości pod uwagę tych drobnych posiadaczy, dla których zamierzenia regulacyjne są najbardziej dotkliwe.

- 10) W celu zwiększenia intensywności pracy Wydziału Przemysłowego będą wykorzystane możliwości, jakie w kierunku zwiększenia personelu daje statut etatów.
- 11) Stowarzyszenie b. Więźniów Politycznych, jako dzierżawca stawu i terenów, położonych w Parku im. Marsz. J. Piłsudskiego, było już wzywane przez Wydział Gospodarczy do bezzwłocznego zastosowania się do warunków, zagwarantowanych umową odnośnie inwestycji budowlanych. Na skutek prośby władz tego Stowarzyszenia termin dostosowania się do wymogów umowy został przesunięty koncesjonariuszom do wiosny 1938 r.

W celu zaspokojenia potrzeb miasta w dziedzinie komunikacji tramwajowej została powołana przy Wydziale Przedsiębiorstw Miejskich specjalna Komisja. Zadaniem jej jest sprecyzowanie postulatów Gminy odnośnie rozszerzenia sieci tramwajowej.

- 12) Zaległe komorne od b. lokatorów osiedla im. M. Mireckiego jest stale i systematycznie rewindykowane w drodze dobrowolnej i egzekucyjnej. Sprawa ta jednak natrafia na trudności, gdyż większość b. lokatorów pozostaje bez stałej pracy. Odnośnie należności, bezspornie ustalonych jako nieściągalne, Wydział Gospodarczy wystąpi z wnioskiem o umorzenie i odpisanie ich na straty jeszcze w r. 1937/38.
- 13) Wybudowanie pralni i suszarni w osiedlu im. M. Mireckiego nie mogło być dokonane z powodu braku kredytów. Sprawa kredytu na ten cel będzie przedmiotem obrad przy budżecie na rok 1938/39.
- 14) Czyni się dalsze starania, ażeby wydatki na prowadzenie taboru uległy zmniejszeniu.
- 15) Zgodnie z regulaminem Taniej Jatki sprzedawane mięso jest ćwiartowane na kawałki o wadze 1 kłg., przy czym jedna osoba może nabyć w ciągu dnia maksymalnie 3 kłg. mięsa. Zarządzenia te, o ile nie umożliwiają, to w wysokim stopniu ograniczają

spekulację. Uruchomienie jeszcze jednej filii Taniej Jatki było by niewskazane ze względów finansowych. Istniejąca bowiem filia w północnej części miasta jest czynna zaledwie od 1—3 dni w tygodniu w zależności od zapasu mięsa, przeznaczonego dla Taniej Jatki. Przy uruchomieniu jeszcze jednej filii sprzedaż w obu sklepach mogła by odbywać się tylko przez jeden dzień w tygodniu.

- 16) Ustabilizowanie zasad księgowości w przedsiębiorstwie „Kanalizacja i Wodociągi” jest utrudniona z tych względów, że nie zostały jeszcze wydane ostateczne przepisy o księgowości przedsiębiorstw komunalnych, mimo zapowiedzi, zawartej w § 44 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6 grudnia 1932 roku. Całkowite procenty od pożyczek pokrywane są przez przedsiębiorstwo z wpływów eksploatacyjnych. W razie braku pokrycia w budżecie eksploatacyjnym różnica pokrywana jest przez Zarząd Miejski w formie dopłaty. W wyniku powyższego procenty nie obciążają już kosztów inwestycyj.
- 17) Lista zaległości z tytułu opłat kanalizacyjnych zostanie w roku bieżącym dokładnie zanalizowana w celu ustalenia należności nieściągalnych i spisania ich na straty.
- 18) Figurująca w zaliczkach suma zł. 112.361.70 z tytułu zwróconego pracownikom podatku specjalnego zostanie rozpatrzona łącznie z analogicznym wydatkiem, poniesionym w bieżącym roku budżetowym.
- 19) i 20) Zlikwidowanie poważnych zaległości w Urzędach Skarbowych jest przedmiotem ustawicznych zabiegów ze strony Zarządu Miejskiego. Jednakże słaby rezultat przymusowego ściągania zaległych należności miejskich jest zjawiskiem, odnoszącym się nie tylko do miasta Łodzi, lecz rozciągającym się na wszystkie miasta Polski. Zagadnienie to było dyskutowane — m. in. — na odbytych w m-cu listopadzie rb. wojewódzkich zjazdach regionalnych miast w Siedlcach i Częstochowie.

W powyższych na zjazdach tych rezolucjach wskazano, że radykalne rozwiązanie może nastąpić na drodze przywrócenia miastom prawa egzekwowania swoich należności. Sprawa ta poruszana była również na odbytej w ostatnich dniach w Warszawskiej Izbie Przemysłowo-Handlowej konferencji przy udziale przedstawicieli Związku Miast, Związku Izb Rolniczych oraz Związku Izb Rzemieślniczych. Zebrani, aczkolwiek wypowiedzieli się za utrzymaniem jednolitej egzekucji, skoncentrowanej obecnie

w rękach władz skarbowych, to jednak uznali za potrzebne gruntowne uporządkowanie spraw egzekucji należności na rzecz miasta.

Łódź, dnia 15 grudnia 1937 r.

Tymczasowy Prezydent Miasta

(—) *Mikołaj Godlewski.*

I N S T R U K C J A

dotycząca rejestrowania i archiwizowania wycinków prasowych, zatwierdzona postanowieniem Tymczasowego Prezydenta Miasta nr 1289/M z dnia 21. XII. 1937 r.

§ 1.

Rejestrowaniem i archiwizowaniem materiału publikacyjnego zajmuje się Referat Prasowy Oddziału Ogólnego Wydziału Prezydijskiego.

§ 2.

W celu racjonalnego gromadzenia i przechowywania materiału publikacyjnego niezbędne jest:

- a) przeglądanie prasy,
- b) wybór i kwalifikowanie materiału publicystycznego,
- c) sporządzanie wycinków prasowych,
- d) rejestrowanie wycinków prasowych,
- e) przechowywanie wycinków prasowych.

§ 3.

Przeгляд prasy.

Dla zorientowania się, co podaje prasa i jak informuje ogół społeczeństwa o życiu samorządu łódzkiego — Referat Prasowy musi codziennie przejrzeć dokładnie niżej wyszczególnione dzienniki miejscowe, zamiejscowe oraz tygodniki i miesięczniki.

Pisma codzienne

Miejscowe:	Zamiejscowe:
1. „Kurier Łódzki”	1 „Orędownik” — Poznań
2. „Il. Republika”	2. „Siedem Groszy” — Katowice
3. „Głos Poranny”	3. „Gazeta Polska” — Warszawa
4. „Łódzianin”	4. „Kurier Poranny” — „
5. „Neue Lodzer Zeitung”	5. „Express Poranny” — „
6. „Lodzer Volkszeitung”	6. „Czas” — „
7. „Freie Presse”	7. „Robotnik” — „
8. „Najer Folksblat”	8. „Dziennik Ludowy” — „
9. „Echo Wieczorne”	9. „Polska Zbrojna” — „
10. „Il. Express Wieczorny”	10. „Warszawski Dziennik Narodowy” — „

11. „Kurier Warszawski” — Warszawa
12. „Nasz Przegląd” — „
13. „Mały Dziennik” — Niepokalanów
14. „Codzienna Gazeta
Handlowa” — Warszawa
15. „Il. Kurier Codzienny” — Kraków
16. „Goniec Warszawski” — Warszawa

Tygodniki

Miejscowe:

1. „Co sływać?”
2. „Kupiec i Rzemieślnik”
3. „Tygodnik Handlowy
Kupiecki i Rzemieślniczy”

Zamiejscowe:

1. „Tydzień Robotnika”
2. „Depesza” (2razy w tygodniu)
3. „Dekada” (tyg. akad.)

Miesięczniki

Miejscowe:

1. „Łódzki Głos Obywatelski”

§ 4.

Wybór i kwalifikowanie materiału publicystycznego.

(1) Z przejranej prasy należy zakwalifikować i wyciąć wszelkie publikacje, artykuły, notatki itp., dotyczące samorządu m. Łodzi wogóle, w szczególności zaś poszczególnych wydziałów, instytucyj oraz przedsiębiorstw miejskich.

(2) Muszą być wycięte:

1. Sprostowania i wyjaśnienia Zarządu Miejskiego w Łodzi.
2. Sprawozdania z posiedzeń: Magistratu, Rady Miejskiej i Komisyj Radzieckich oraz poszczególnych komisyj wydziałowych.
3. Zarządzenia, komunikaty i publikacje Zarządu Miejskiego w Łodzi.
4. Publikacje i artykuły ogólnie omawiające całokształt lub pewne zagadnienia samorządu m. Łodzi, a także dużych miast.
5. Zarzuty i artykuły, krytykujące gospodarkę miejską i poszczególne wydziały, instytucje i przedsiębiorstwa miejskie.
6. Wywiady prasowe z przedstawicielami Zarządu Miejskiego w Łodzi.
7. Sprawozdania z wycieczek prasowych.
8. Artykuły, omawiające sprawę teatrów, subsydiowanych przez Zarząd Miejski w Łodzi, oraz recenzje teatralne.
9. Sprawozdania z uroczystości państwowych, samorządowych i okolicznościowych, w których biorą udział przedstawiciele Zarządu Miejskiego w Łodzi.

10. Artykuły i notatki, dotyczące pracowników miejskich i robotników sezonowych.
11. Wszelkie obwieszczenia i ogłoszenia przetargowe podawane do prasy przez Zarząd Miejski w Łodzi.
12. Inne materiały publikacyjne na specjalne zlecenie dyrektora Zarządu Miejskiego.

§ 5.

Sporządzanie wycinków.

(1) Wycięte publikacje, artykuły, komunikaty, notatki, sprawozdania, opisy, wywiady, sprostowania, wyjaśnienia, obwieszczenia i ogłoszenia przetargowe należy posegregować według treści.

(2) Wycinki nakleja się na arkuszach papieru formatu znormalizowanego, zaopatrzonych w stempel, zawierający napis:

Łódź, dnia	193... r.
Nr wycinka	
Dotyczy Wydziału	
Sprawa	

z prawej zaś strony wycinka należy umieścić tytuł pisma i numer.

(3) Wycinki z artykułów, zawierających krytykę gospodarki miejskiej oraz zarzuty, jak również wszelkie sprostowania i wyjaśnienia Zarządu Miejskiego powinny być sporządzone w 2 egzemplarzach, z których 1 egzemplarz należy przesłać zainteresowanemu wydziałowi lub przedsiębiorstwu do wiadomości lub wyjaśnienia, drugi zaś egzemplarz pozostaje w Referacie Prasowym do chwili zwrotu wycinka przez wydział lub przedsiębiorstwo.

(4) Przygotowane wycinki prasowe należy w specjalnie przeznaczonej na ten cel teczce przedkładać codziennie do przejrzenia:

1. Dyrektorowi Zarządu Miejskiego.
2. Prezydentowi i Wiceprezydentom Miasta.

§ 6.

Rejestracja wycinków.

(1) Z przejrzanych i zwróconych przez wymienione wyżej osoby wycinków należy wyłączyć i zniszczyć wycinki, dotyczące:

- a) rejestracji wojskowej i poboru roczników,
- b) rejestracji koni,

- c) zgłoszeń, rejestracji i kontroli przedsiębiorstw przemysłowych oraz rejestracji i przeglądu wozów i dorożek,
- d) statystyki: chorób zakaźnych, wezwań pogotowia ratunkowego, ruchu budowlanego itp.,
- e) kontroli sanitarnej sklepów, zakładów, hal, podwórz i przedsiębiorstw przemysłowych,
- f) tzw. „osobiste” itp.

(2) Wycinki z prasy miejscowej i zamiejscowej dotyczące:

- a) Obywatelskiego Komitetu Niesienia Pomocy Zimowej Najbiedniejszym.
- b) Sekcji Walki z Gruzlicą.
- c) Referat O. P. L. Gaz.
- d) F. O. N.
- e) Ogłoszenia i przetargi —

Referat Prasowy bez rejestrowania przekazuje zainteresowanym wydziałom i przedsiębiorstwom.

(3) Pozostałe wycinki z prasy miejscowej należy zapisać w odpowiednim dziale tzw. katalogu-rejestrze wycinków prasowych, zawierającym następujące działy:

1. Ewidencja Ludności.
2. Elektrownia.
3. Bruki, zabruki, drogi i place publiczne.
4. Finanse i majątek komunalny.
5. Gazownia.
6. Inspekcja Budowlana.
7. Kanalizacja i Wodociągi.
- 7a. Koleje Elektryczne.
8. Oświata i Kultura.
9. Opieka Społeczna.
10. Podatki.
11. Parki, skwery i zadrzewianie miasta.
12. Pracownicy miejscy.
13. Przemysł i handel.
14. Robotnicy sezonowi.
15. Rozbudowa miasta.
16. Regulacja miasta.
17. Rada Miejska.
18. Różne.
19. Rzeźnie miejskie.
20. Sprostowania i wyjaśnienia.
21. Teatr i sztuka.
22. Turystyka i propaganda.
23. Uroczystości państwowe, samorządowe i okolicznościowe.

- 24 Wywiady prasowe.
25. Wycieczki prasowe.
26. Zdrowie publiczne.
27. Zarzuty.

(4) Zapisane w katalogu-rejestrze wycinki z prasy miejscowej należy przesłać zainteresowanym wydziałom i przedsiębiorstwom do wiadomości i włączenia do akt wydziałowych.

(5) W razie konieczności odszukania do użytku służbowego jakiegokolwiek artykułu, publikacji czy notatki, zamieszczonych w prasie miejscowej — należy tytuły artykułów i numery pism odszukać w katalogu wycinków, znajdującym się w Referacie Prasowym, zaś pisma wypożyczyć z Archiwum Miejskiego, które kompletuje następujące miejscowe wydawnictwa:

1. „Kurier Łódzki”
2. „Il. Republika”
3. „Głos Poranny”
4. „Orędownik”
5. „Echo”
6. „Express Wieczorny”
7. „Neue Lodzer Zeitung”
8. „Freie Presse”
9. „Lodzer Volkszeitung”
10. „Najer Folksblat”.

(6) Wycinki z prasy zamiejscowej należy przy wpisywaniu do rejestru wycinków zaopatrywać w bieżący numer oraz włączyć do odpowiednich teczek, zawierających te wszystkie działy, jakie przewiduje rejestr wycinków prasowych.

(7) Wycinki powinny być tak zapisywane, aby w katalogu-rejestrze wycinków znajdowały się:

- a) tytuł artykułu, publikacji lub notatki,
- b) sprawa,
- c) nazwa i numer czasopisma,
- d) data ukazania się oraz
- e) numer bieżący wycinka.

(8) Wycinki z prasy zamiejscowej przechowywać będzie Referat Prasowy.

(9) Katalog-rejestr wycinków znajdować się ma w Referacie Prasowym.

§ 7.

Instrukcja niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1938 roku i podlega ogłoszeniu w „Dzienniku Zarządu Miejskiego w Łodzi”.

INSTRUKCJA

dotycząca wydawania „Dziennika Zarządu Miejskiego w Łodzi”
zatwierdzona postanowieniem Tymczasowego Prezydenta Miasta
nr 1289/M z dnia 15 grudnia 1937 roku.

§ 1.

„Dziennik Zarządu Miejskiego w Łodzi” jest pismem urzędowym Zarządu Miejskiego w Łodzi.

§ 2.

„Dziennik Zarządu Miejskiego w Łodzi” ma na celu:

- 1) informowanie mieszkańców m. Łodzi o:
  - a) postanowieniach i zarządzeniach władz miejskich, dotyczących ogółu mieszkańców m. Łodzi lub pewnych jego grup;
  - b) zarządzeniach władz miejskich, normujących tok urzędowania w biurach i urzędach miejskich, którymi to zarządzeniami ogół mieszkańców m. Łodzi lub pewne jego grupy mogą być zainteresowane;
  - c) działalności samorządu wogóle;
- 2) popularyzowanie wśród najszerszych sfer mieszkańców m. Łodzi zagadnień samorządowych.

§ 3.

„Dziennik Zarządu Miejskiego w Łodzi” zawiera dwa działy: I — urzędowy i II — nieurzędowy.

§ 4.

W dziale urzędowym „Dziennika Zarządu Miejskiego w Łodzi” publikowane są:

1. protokoły posiedzeń Rady Miejskiej,
2. okólniki i zarządzenia Zarządu Miejskiego,
3. statuty, przepisy, regulaminy i instrukcje,
4. obwieszczenia urzędowe,
5. ruch służbowy.

§ 5.

W dziale nieurzędowym „Dziennika Zarządu Miejskiego w Łodzi” publikowane są:

1. artykuły poświęcone:
  - a) sprawom samorządu łódzkiego,
  - b) ogólnym zagadnieniom samorządowym,
  - c) historii i rozwojowi m. Łodzi,
  - d) przejawom życia gospodarczego, społecznego i kulturalnego m. Łodzi;
2. sprawozdania z działalności poszczególnych agend Zarządu Miejskiego;
3. kronika samorządowa miejscowa i zamiejscowa ze szczególnym uwzględnieniem miejscowości Województwa Łódzkiego;
4. przegląd ustawodawstwa, dotyczącego samorządu terytorialnego;
5. bibliografia samorządowa;
6. ogłoszenia.

§ 6.

Publikowanie artykułów, wyszczególnionych w punkcie 1 § 5, wymaga zgody Prezydenta Miasta.

§ 7.

Materiały, zebrane do druku w „Dzienniku Zarządu Miejskiego w Łodzi”, powinny być przedłożone do przejrzenia Dyrektorowi Zarządu Miejskiego i Prezydentowi Miasta.

§ 8.

Dziennik Zarządu Miejskiego w Łodzi redaguje urzędnik, wyznaczony przez Prezydenta Miasta. Tenże urzędnik podpisuje „Dziennik Zarządu Miejskiego w Łodzi” jako redaktor odpowiedzialny.

§ 9.

Administrację „Dziennika Zarządu Miejskiego w Łodzi” prowadzi Referat Prasowy Oddziału Ogólnego Wydziału Prezydiального.

§ 10.

„Dziennik Zarządu Miejskiego w Łodzi” jest wydawany jako broszurowany miesięcznik i ukazuje się w dniu 15 każdego miesiąca.

§ 11.

Nakład „Dziennika Zarządu Miejskiego w Łodzi” wynosi 400 egzemplarzy.

§ 12.

Prenumerata „Dziennika Zarządu Miejskiego w Łodzi” wynosi:

kwartalnie	zł. 3.—
półrocznie	„ 6.—
rocznie	„ 12.—

Cena pojedynczego numeru wynosi zł. 1. —

§ 13.

Ceny ogłoszeń wynoszą:

1. jedna stronica	zł. 100. —
2. pół stronicy	„ 60. —
3. drobne za wiersz	„ 0. 10.

§ 14.

Ogłoszenia wydziałów Zarządu Miejskiego w Łodzi oraz instytucji miejskich zamieszczane są w „Dzienniku Zarządu Miejskiego w Łodzi” bezpłatnie.

Ogłoszenia instytucji o charakterze społecznym mogą być zamieszczane w „Dzienniku Zarządu Miejskiego w Łodzi” bezpłatnie jedynie na mocy decyzji Prezydenta Miasta.

§ 15.

„Dziennik Zarządu Miejskiego w Łodzi” otrzymują bezpłatnie:

- a) członkowie Rady Miejskiej i Magistratu,
- b) naczelnicy wydziałów i dyrektorzy Przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego,
- c) wydziały i przedsiębiorstwa Zarządu Miejskiego oraz instytucje im podległe,
- d) wszystkie ministerstwa oraz urzędy państwowe, istniejące na terenie m. Łodzi,
- e) zarządy miejskie innych miast, które nadsyłają Zarządowi Miejskiemu w Łodzi w drodze wymiany swoje wydawnictwa,
- f) redakcje pism miejscowych,
- g) instytucje społeczne i osoby prywatne według listy każdorazowo zatwierdzonej przez Prezydenta Miasta.

§ 16.

Instrukcja niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1938 roku i podlega ogłoszeniu w „Dzienniku Zarządu Miejskiego w Łodzi”.

WYKONANIE BUDŻETU

za czas od 1 IV. do

Dział	Nazwa działu	Wydatki zwyczajne		Stosunek 0/0
		preliminowano na okres roczny	wydatkowano za 3 kwartały	
I	Zarząd ogólny	4,059,448.—	3,201,264.84	78,85
II	Majątek komunalny	234,060.—	166,574.79	71,16
III	Przedsiębiorstwa komunalne	212,473.—	—	—
IV	Splata długów	4,114,137.—	2,604,484.36	63,30
V	Drogi i place publiczne	1,490,919.—	1,155,304.84	77,48
Va	Pomiary i plany rozbudowy miasta	348,023.—	235,928.10	67,79
VI	Oświata	3,149,512 —	2,229,435.80	70,78
VII	Kultura i sztuka	714,838.—	505,408.92	70,70
VIII	Zdrowie publiczne	4,598,868 —	3,106,014.81	67,53
IX	Opieka społeczna	2,980,252.—	2,218,439.33	74,43
X	Popieranie rolnictwa	212,144.—	168,692.19	79,51
XI	Popieranie przemysłu i handlu	518,791.—	372,794.81	71,85
XII	Bezpieczeństwo publiczne	1,595,436.—	829,863.85	52,01
XIII	Różne	728,393 —	584,306.85	80,21
	Ogółem Zł.	24,957,294.—	17,378,513.49	69,63

ZARZĄDU MIEJSKIEGO W ŁODZI

31 XII. 1937 roku.

Dział	Nazwa działu	Dochody zwyczajne		Stosunek %
		preliminowano na okres roczny	wpłynęło za 3 kwartały	
I	Majątek komunalny	248,295.—	140,652.16	56,64
II	Przedsiębiorstwa komunalne	3,711,160.—	2.262,435.06	60,96
III	Subwencje i dotacje	100,402.—	69,998.80	69,71
IV	Zwroty	2,133,302.—	713,139.17	33,42
V	Oplaty administracyjne	558,006.—	429,361.47	76,94
VI	Oplaty z urzędzeń dobra publicznego	621,618 —	353,136.78	56,80
VII	Dopłaty	—	—	—
VIII	Udział w podatkach państwowych	10,469,023.—	7,819,431.84	74,69
IX	Dodatki do podatków państwowych	6,461,007.—	4.290,468.87	66,40
X	Podatki samoistne	1,300 000.—	1.006,716.79	77,43
XI	Różne	200,004.—	182,585.17	91,29
	Ogółem Zł.	25,802,817 —	17,267,926.11	66,92

(U W A G A : Sumy wykonania działu VIII i dz. IX, wykazane w rubryce 2-iej nie obejmują wpływów podatkowych za m-c grudzień 1937 r. z powodu przekazania tych należności przez Izbę Skarbową w następnym miesiącu.

SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZARZĄDU MIEJSKIEGO W ŁODZI

za czas od 1 kwietnia do 31 grudnia 1937 roku.

Nazwa rachunku	Bilans otwarcia nadzień 1 kwietnia 1937 r.		Obroty od 1 kwietnia do 30 listopada 1937 r.		Obroty w grudniu 1937 r.		Ogólne obroty za czas od 1. IV.—31. XII. 1937 r.	
	Winien	Ma	Winien	Ma	Winien	Ma	Winien	Ma
	zł. gr.	zł. gr.	zł. gr.	zł. gr.	zł. gr.	zł. gr.	zł. gr.	zł. gr.
Kasa	130,245.48	—	17,894,132.22	17,942,680.80	2,415,564.11	2,484,482.92	20,439,941.81	20,427,163.72
Wydatki budżetowe	7.32	—	22,987,390.01	1,673,960.60	4,449,077.93	271,491.50	27,436,475.26	1,945,452.10
Dochody budżetowe	—	—	111,739.39	21,237,259.58	13,909.64	3,077,245.11	125,649.03	24,314,504.69
Zakłady i Szpitale	—	—	1,655,365.03	652,905.21	198,842.54	143,019.—	1,854,207.57	795,924.21
Przedsiębiorstwa Komunalne	108.—	127.74	3,089,398.40	1,802,184.27	194,689.09	265,410.70	3,284,195.49	2,067,722.71
Zobowiązania z tyt. wyk. budżetu	62.62	2,465,404.55	20,825,155.31	19,994,769.09	2,797,477.89	4,329,892.31	23,622,695.82	26,790,065.95
Instytucje kredytowe	150,106.90	—	24,149,268.37	24,222,448.28	3,113,664.23	3,075,055.99	27,413,039.50	27,297,504.27
Sumy przechodnie	1,868,999.80	3,551,347.15	33,213,192.31	32,993,384.37	3,437,179.66	3,270,531.91	38,519,371.77	39,815,263.43
Weksle obce	—	—	—	—	—	—	—	—
Zaliczki	2,898,291.81	533,875.28	7,483,463.76	8,267,109.36	605,476.39	253,917.96	10,987,231.96	9,054,902.60
Dłużnicy i wierzyciele	2,194,723.79	21,791.—	11,320.—	2,093,723.24	—	—	2,206,043.79	2,115,514.24
Akcepty	—	10,000.—	—	—	—	54,834.08	—	64,834.08
Depozyty walorowe obce	419,094.60	—	143,607.48	79,724.91	30,147.50	4,210.—	592,849.58	83,934.91
Deponenci	—	419,094.60	79,724.91	143,607.48	4,210.—	30,147.50	83,934.91	592,849.58
Pożyczki krótkoterminowe	—	660,000.—	2,010,000.—	2,550,000.—	—	—	2,010,000.—	3,210,000.—
Papiery wartościowe własne	16,811,749.57	—	1,030.—	16,830.—	—	100.—	16,812,779.57	16,930.—
Różne rachunki	—	16,811,749.57	24,490,219.89	24,474,419.89	100.—	—	24,490,319.89	41,286,169.46
Ogółem	Zł. 24,473,389.89	24,473,389.89	158,145,007.08	158,145,007.08	17,260,338.98	17,260,338.98	199,878,735.95	199,878,735.95

KRONIKA.

I. OGÓLNA.

Ogólnopolskie zawody harcerskie w Łodzi.

5 stycznia rb. w sali Polskiej YMCA odbyła się uroczystość otwarcia Ogólnopolskich Centralnych Zawodów o Mistrzostwo w piłce siatkowej i koszykowej. Uroczystość otwarcia zaszczyteli swą obecnością przedstawiciele władz państwowych, wojskowych i samorządowych z Wojewodą Łódzkim Aleksandrem Hauke-Nowakiem, Dowódcą O. K. generałem Władysławem Langnerem i Prezydentem Miasta Mikołajem Godlewskim na czele.

Zebranych gości oraz drużyny powitał prezes Zarządu Okręgu Łódzkiego ZHP dyr. inż. W. Wojewódzki, który dziękując przedstawicielom władz za zainteresowanie się harcerską imprezą, wyraził żywe zadowolenie z licznego obesłania wielkiego turnieju przez drużyny harcerskie z całej Polski. Następnie dyr. W. Wojewódzki wyraził uznanie pod adresem Polskiej YMCA, która udzieliła swej sali i urządzeń na wielką imprezę.

Z kolei Prezydent Miasta M. Godlewski obdarował wszystkich uczestników zawodów znaczkami pamiątkowymi z herbem Łodzi.

Organizacyjne Zebranie Wojewódzkiego Komitetu Zbiórki na Fundusz Szkolnictwa Polskiego Zagranicą.

Dnia 13 stycznia rb. odbyło się w Urzędzie Wojewódzkim zebranie organizacyjne Wojewódzkiego Komitetu Zbiórki na Fundusz Szkolnictwa Polskiego Zagranicą i Dnia Polaka z Zagranicy.

W zebraniu wzięli udział przedstawiciele władz i organizacji społecznych, świadcząc liczną obecnością o docenianiu ważności szkoły polskiej na obczyźnie, oraz jak najszerszej pojętej współpracy z ludnością polską poza granicami kraju.

Zebranie zagał w imieniu Pana Wojewody p. naczelnik inż. J. Jellinek.

Po powołaniu prezydium zebrania z Panem Prezydentem Miasta M. Godlewskim jako przewodniczącym, przemówienie programowe wygłosił wice-prezydent miasta p. Antoni Pączek. Powołując się na szereg źródeł historycznych i ostatnią pracę Rettingera, prelegent nazwał emigrację polską całym państwem. W narodzie tego państwa, należy budzić ducha i przekonanie o wysokich wartościach Polaka. Należy się przeciwstawić, mówił prelegent wpajającym przez zaborców w lud pol-

ski, poczuciom mniejszości. W tym miejscu prelegent użył licznych przykładów w dowodzeniu wyższości kultury polskiej właśnie w zestawieniu ze znaczeniem innych narodów. Pomijając znany fakt promieniowania Akademii Krakowskiej na cały świat, prelegent zacytował przykłady udziału rycerstwa polskiego w wyprawach krzyżowych, założenie klasztoru w Miechowie przez Jakśę z Miechowa i rozplanowanie budynku na wzór zapożyczony z Jerozolimy. Przytoczył działalność Polaków w założeniu Zakonu Dominikanów w Niemczech, gdzie zakon ten odegrał kolosalną rolę. Dowodem wyższości kultury polskiej, jest również sztuka drukarska w Polsce, która poprzedziła pojawienie się drukarstwa w Anglii, Hiszpanii, Rumunii, a druk książek dla państwa moskiewskiego i Wschodu przez długie wieki odbywał się właśnie w Polsce.

Prace tegoroczne według określonego programu zostaną przeprowadzone ze szczególnym rozmachem. Dla jak najlepszego przeprowadzenia akcji powołano komitety powiatowe, na terenie zaś Łodzi 35 komitetów korporacyjnych. Do współpracy przystąpiła również młodzież akademicka, zorganizowana w specjalny Komitet. Przede wszystkim powołano Komitet honorowy w osobach pana Wojewody Aleksandra Hauke-Nowaka, Gen. Władysława Langnera i J. E. ks. Biskupa Włodzimierza Jasińskiego.

W skład Prezydium Komitetu weszli: Przewodniczący: Prezydent M. Godlewski, Wiceprzewodniczący: M. Więckowska, Prezes Towarzystwa Pomocy Polonii Zagranicznej i mgr. B. Podrygalski, Prezes Polskiego Związku Zachodniego, Skarbnik — Dyr. B. Jędrzycki, Sekretarz — B. Mrówczyński, Członkowie: Prezes S. Kopczyński, Gen. dr. F. Maciszewski, Nacz. J. Waltratus, ks. Prałat Bączek, oraz przewodniczący Sekcyj: Wojewódzkiej — Naczelnik Inż. J. Jellinek, Organizacyjnej — mgr. E. Szubert, Finansowej — Dyr. B. Reicher, Prasowo-Propagandowej — Red. Cz. Gumkowski, Sekcji Imprezowej — Prez. E. Godlewska, Sekcji Dnia Polaka z Zagranicy — Dyr. J. Wolczyński, Szkolnej — Insp. A. Komander, Werbunku członków — mec. S. Pawłowski.

W skład Komisji Rewizyjnej weszli: Nacz. L. Chwalbiński, E. Frąckiewicz, Prok. E. Orlikowski.

II. Z ŻYCIA SAMORZĄDU MIEJSKIEGO.

Postanowienia Tymczasowego Prezydenta Miasta. W grudniu 1937 roku Tymczasowy Prezydent Miasta powziął ogółem 46 postanowień, przyczym w zastępstwie Rady Miejskiej 16, w zastępstwie zaś Magistratu — 30 postanowień.

Dla powzięcia postanowień zgłosił Wydział Prezydyalny 17, Wydział Podatkowy 1,

Wydział Opieki Społecznej 1, Wydział Zdrowia Publicznego 2, Wydział Techniczny 14, Wydział Gospodarczy 7, Wydział Wojskowy 1, Wydział Przedsiębiorstw Miejskich 2, Wydział Ewidencji Ludności 1 wniosek.

5 postanowień dotyczy spraw personalnych, 2 — subwencyj, 2 — opłat wszelkie-

go rodzaju, 1 — spraw podatkowych, 4 — spraw finansowych, 2 — spraw organizacyjnych, 7 — dostaw wszelkiego rodzaju, 4 — spraw gospodarczych, 6 — budowlanych, 5 — spraw gruntowych, 3 — statutów, instrukcyj itp., 1 — spraw budżetowych, 4 — spraw różnych.

Z ważniejszych postanowień, powziętych przez Tymczasowego Prezydenta Miasta, należy wymienić:

1. Poczynienie zmian w Statucie służbowym i Statucie etatów stanowisk służbowych Przedsiębiorstwa Miejskiego Kanalizacja i Wodociągi;
2. przyznanie subwencji w kwocie zł. 5.000 — Parafii Matki Boskiej Zwycięskiej w Łodzi na otynkowanie świątyni;
3. wprowadzenie w Łodzi flagi miejskiej w kolorach złoto-czerwono-złoty o wymiarach flagi państwowej;
4. nabycie na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od pp. Kędzierzawskich i Lipińskich gruntu, położonego w Łodzi przy zbiegu ulic Południowej i Wierzbowej pod przedłużenie ulicy Trębackiej;
5. nabycie na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od pp. Sasiaka i succ. J. Grzybowski-go gruntu, położonego w Łodzi przy ulicy Tokarzewskiego, przeznaczonego pod rozbudowę szkoły;
6. nabycie na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od małż. Kłab gruntu, położonego w Łodzi przy ulicy Dworskiej nr 10, a przeznaczonego pod przedłużenie ulicy Pasterskiej;
7. nabycie na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od succ. małż. Wypych gruntu, położonego w Łodzi przy ul. Pięknej nr 3, przeznaczonego pod regulację rzeki Jasień i ulicy Pięknej;
8. nabycie na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od p. F. Włodarka gruntu, położonego w Łodzi przy ul. Brzezińskiej nr 147, przeznaczonego pod poszerzenie ulicy Brzezińskiej i przebicie ul. Spornej;
9. zmiana Statutu etatów Oddziału Prawnego Wydziału Prezydyalnego;
10. zatwierdzenie sprawozdania z wykonania budżetu Zarządu Miejskiego na rok adm. 1936/37 i inwentarza stanu majątkowego Zarządu Miejskiego w Łodzi na dzień 1 kwietnia 1937 roku, wykazującego czystego majątku Gminy Miejskiej Łódź w sumie zł. 131.077.902.36;
11. powołanie do życia Rady i Komisji Rewizyjnej Komunalnej Kasy Oszczędności m. Łodzi;
12. przejęcie na rzecz Gminy Miejskiej Łódź i zrekonstruowanie lokalu przy ul. Józefa Piłsudskiego nr 19, w którym na przełomie lat 1899/1900 mieszkał i pracował Pierwszy Marszałek Polski i Wódz Narodu Józef Piłsudski;
13. zwolnienie urzędów sądowych i prokuratorskich oraz urzędów wojskowych od opłat za udzielane im informacje adresowe;
14. zatwierdzenie Instrukcji, dotyczącej rejestrowania i archiwizowania wycinków prasowych;
15. zatwierdzenie Instrukcji, dotyczącej wydawania Dziennika Zarządu Miejskiego w Łodzi.

NEKROLOGI

Dnia 4 stycznia 1938 roku zmarł, przeżywszy lat 42

ś.†P.

Leonard Matczak

pracownik Wydziału Technicznego

Cześć Jego pamięci!

ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI

Dnia 20 stycznia 1938 roku zmarł, przeżywszy lat 44

ś.†P.

Jan Podstolski

robotnik Wydziału Gospodarczego

Cześć Jego pamięci!

ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI.

**RUCH SŁUŻBOWY PRACOWNIKÓW ETA-
TOWYCH ZARZĄDU MIEJSKIEGO w ŁODZI**

ZA MIESIĄC GRUDZIEŃ 1937 ROKU.

A. MIANOWANIA:

urzędnicy:

1. **Popławska Irena**, laborantka Sekcji do Walki z Gruźlicą, mianowana z dniem 1. XII. 1937 roku urzędnikiem tejże Sekcji z dotychczasowym uposażeniem.

B. PRZENIESIENIA:

urzędnicy:

1. **Szalc Juliusz**, kontroler Wydziału Podatkowego, przeniesiony z dniem 1. XII. 1937 roku na równorzędne stanowisko do Wydziału Ewidencji Ludności z dotychczasowym uposażeniem.

2. **Ostaszewski Kazimierz**, referent Wydziału Finansowego, przeniesiony z dniem 1. XII. 1937 roku do Wydziału Gospodarczego z poruczeniem pełnienia obowiązków administratora Osiedla im. Montwiłła Mireckiego z dotychczasowym uposażeniem.

3. **Nowakowski Władysław**, sekretarz Wydziału Opieki Społecznej, przeniesiony z dniem 1. XII. 1937 roku na stanowisko kontrolera targowiskowego do Wydziału Przedsiębiorstw Miejskich z dotychczasowym uposażeniem.

4. **Zimin Bolesław**, rejestrator Wydziału Przemysłowego, przeniesiony z dniem 1. XII. 1937 roku na równorzędne stanowisko do Wydziału Wojskowego z dotychczasowym uposażeniem.

5. **Strużewska Wiktoria**, kancelistka Wydziału Wojskowego, przeniesiona z dniem 1. XII. 1937 roku na równorzędne stanowisko do Wydziału Przemysłowego z dotychczasowym uposażeniem.

niżsi funkcjonariusze:

6. **Kaczuba Stanisław**, zamiatacz Brygady Oczyszczania Placów, przeniesiony z dniem 1. XII. 1937 roku na stanowisko woźnego szkoły powszechnej z dotychczasowym uposażeniem.

7. **Strzelecki Franciszek**, woźny szkoły powszechnej, przeniesiony z dniem 1. XI. 1937 roku na stanowisko zamiatacza Brygady Oczyszczania Placów, z dotychczasowym uposażeniem.

8. **Łaciński Wacław**, woźny Wydziału Statystycznego, przeniesiony z dniem 2. X. 1937 roku na równorzędne stanowisko do Centralnej Ekspedycji z dotychczasowym uposażeniem.

C. PRZENIESIENIA W STAN SPOCZYNKU:

urzędnicy:

1. **Brojek Adam**, referent Oddziału Personalnego z dniem 1. XII. 1937 roku.

2. **Dmochowski Andrzej**, kontroler targowiskowy Wydziału Przedsiębiorstw Miejskich z dniem 1. XII. 1937 roku.

3. **Szlindenbuch Edward**, kierownik Miejskiej Apteki Szpitalnej z dniem 1. XII. 1937 roku.

OKÓLNIK Nr 32.

DO
WSZYSTKICH WYDZIAŁÓW, URZĘDÓW
i PRZEDSIĘBIORSTW ZARZĄDU MIEJSKIEGO
w ŁODZI.

Odpisy przesać Związkom Zawodowym Pracowników
Miejskich w Łodzi.

PRZEDMIOT:
POŻYCZKA BEZTERMINOWA.

Komunikuję, że punkt 4 i ustęp następny okólnika nr 23 z dnia 28 października 1937 roku w sprawie pożyczki bezterminowej dla pracowników Zarządu Miejskiego w Łodzi otrzymują brzmienie następujące:

4. Przy poborach ryczałtowych, przekraczających kwotę zł. 350.— do zł. 800.— miesięcznie, w wypadku, gdy nie można ustalić grupy uposażenia oraz ilości członków rodziny na utrzymaniu, branych pod uwagę przy określaniu wysokości ryczałtu, należy ryczałt traktować jako uposażenie zasadnicze, obliczone dla samotnych, i asygnować pożyczkę bezterminową w wysokości 50% podatku specjalnego. Jeśli uposażenie ryczałtowe obejmuje uposażenie zasadnicze łącznie z wynagrodzeniem dodatkowym (remuneracją), pożyczkę oblicza się według norm, przyjętych w p. 2 poz. **b** i **c** wymienionego okólnika nr 23/28. X. 1937 roku.

Przez pojęcie „uposażenie zasadnicze” należy rozumieć w wydziałach administracyjnych uposażenie, obliczone w grupach zgodnie z normami rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 grudnia 1924 o dostosowaniu uposażeń (Dz.U.R.P. nr 118, poz. 1073) z późniejszymi zmianami, bądź kwoty uposażenia ryczałtowego.

W Przedsiębiorstwach: „Kanalizacja i Wodociągi” oraz „Gazownia Miejska” za uposażenie zasadnicze należy uważać uposażenie ryczałtowe.

Łódź, dnia 21 grudnia 1937 roku.

Tymczasowy Prezydent Miasta

(—) *Mikołaj Godlewski*

(MIKOŁAJ GODLEWSKI)

OKÓLNIK Nr 33.

DO
WSZYSTKICH WYDZIAŁÓW, URZĘDÓW
i PRZEDSIĘBIORSTW ZARZĄDU MIEJSKIEGO
w ŁODZI.

Odpisy przesać Związkom Zawodowym Pracowników Miejskich
w Łodzi.

PRZEDMIOT:
ZASIŁEK ŚWIĄTECZNY.

Postanowieniem z dnia 15 grudnia 1937 roku zdecydowałem udzielić pracownikom Zarządu Miejskiego w Łodzi pożyczkę świąteczną według norm następujących:

samotnym	zł. 50.—,
pobierającym 1 dod. ekonomiczny	„ 75.—,
„ 2 „ „ i więcej	„ 100.—,

1) Prawo do otrzymania pożyczki przysługuje:
pracownikom etatowym, kontraktowym i tymczasowym (dziennie płatnym) oraz nauczycielom miejskich szkół średnich i delegowanym do b. Miejskiej Szkoły Pracy, którzy w dniu 1 grudnia rb. byli na stanowiskach w Zarządzie Miejskim w Łodzi.

UWAGA: Pracownicy, pobierający uposażenie ryczałtowe, mogą otrzymać pożyczkę w wysokości zł. 75.— i zł. 100.— po udowodnieniu, iż posiadają prawo do pobierania dodatków ekonomicznych na podstawie § 4 ust. 3 regulaminu, normującego wymiar i wypłatę uposażeń pracowników Zarządu m. Łodzi (Dziennik Zarządu m. Łodzi nr 10 A z dnia 15 marca 1930 roku). Zawieszeni w czynnościach służbowych otrzymują 50% przyznawanej pożyczki. Małżonkowie, zatrudnieni w Zarządzie Miejskim otrzymują pożyczkę w wysokości po zł. 50.—

2) Pożyczki nie udziela się:

- a) pracownikom, przeniesionym w stan spoczynku, jak również osobom, pobierającym zaopatrzenie wdowie i sieroce oraz wsparcie dożywotnie,
- b) lekarzom, zatrudnionym poniżej 3 godziny dziennie,
- c) nauczycielstwu szkół wieczorowych,
- d) karmicielkom miejskich domów wychowawczych,
- e) robotnikom sezonowym (prócz tych, którzy nie otrzymali w roku bieżącym zasiłku w kwocie zł. 30.—),
- f) pracownikom majątków miejskich (Rszew i Łągiewniki), zaangażowanych na podstawie specjalnych umów,
- g) kapelanom instytucyj miejskich.

3) Przedsiębiorstwa miejskie: Gazownia, Kanalizacja i Wodociągi, Miejskie Warsztaty Mechaniczne oraz Rzeźnia Miejska Nr 2 wypłacają pożyczkę z własnych funduszy i na tych samych, co wyżej zasadach.

4) Spłata pożyczki nastąpi w dwóch ratach miesięcznych, poczynając od dnia 1 lutego 1938 roku.

Wszelkich bliższych wyjaśnień udzieli na żądanie Oddział Personalny Wydziału Prezydialnego.—

Łódź, dnia 22 grudnia 1937 roku.

Tymczasowy Prezydent Miasta

(—) *Mikołaj Godlewski*

(MIKOŁAJ GODLEWSKI)

OKÓLNIK Nr 34.

DO
WSZYSTKICH WYDZIAŁÓW, URZĘDÓW
i PRZEDSIĘBIORSTW ZARZĄDU MIEJSKIEGO
w miejscu.

PRZEDMIOT:
NOWE ZNACZKI MIEJSKIEJ OPŁATY
ADMINISTRACYJNEJ.

Z dniem 1 stycznia 1938 roku wprowadza się w Zarządzie Miejskim nowe znaczki miejskiej opłaty administracyjnej. Nowe znaczki będą 6 rodzajów o następującej wartości: zł. 5.—, zł. 2.—, zł. 1.—, zł. 0.60, zł. 0.50 i zł. 0.20. Całkowity zapas starych znaczków Wydziału zdadzą Wydziałowi Finansowemu w dniu 31 grudnia 1937 roku między godziną 13 a 15, w dniu zaś 3 stycznia 1938 roku w godzinach rannych, zgłoszą się po odbiór równowartości zdanych znaczków w znaczkach nowej edycji.

Łódź, dnia 23 grudnia 1937 roku

Tymczasowy Prezydent Miasta

(—) *Mikołaj Godlewski*

(MIKOŁAJ GODLEWSKI)

OKÓLNIK Nr 1.

DO
WSZYSTKICH WYDZIAŁÓW, URZĘDÓW
i PRZEDSIĘBIORSTW ZARZĄDU MIEJSKIEGO
w miejsu.

PRZEDMIOT:
SPRAWOZDANIE ZA LATA 1933—1937.

W roku ubiegłym projektowane było wydanie Sprawozdania z działalności Zarządu Miejskiego w Łodzi, obejmującego okres czteroletni 1933—1936. W związku z tym zebrane zostały materiały, przedstawiające działalność wydziałów, urzędów i przedsiębiorstw miejskich we wzmiankowanym okresie.

Przychylając się do opinii, że mające się ukazać wydawnictwo powinno obejmować okres pięcioletni, poleciłem odłożyć wydanie sprawozdania z tym, że ukaże się ono w początkach 1938 roku i uwzględni — obok już zebranych materiałów za lata 1933/36 — również materiały za rok 1937.

W związku z tym polecam, aby wszystkie wydziały, urzędy i przedsiębiorstwa miejskie nadesłały Wydziałowi Prezydialnemu i to nie później, niż dnia 10 lutego 1938 roku sprawozdania ze swej działalności za rok 1937. Sprawozdania powinny być nadesłane w 2-ch egzemplarzach. Co do ujęcia materiału sprawozdawczego, obowiązują wskazówki, zawarte w okólniku nr 21 — I Og. 8/12-36 z dnia 8 września 1936 roku.

PP. Naczelników Wydziałów (Urzędów) i Dyrektorów Przedsiębiorstw proszę, by osobiście dopilnowali należytego i terminowego wykonania niniejszego polecenia.

Łódź, dnia 8 stycznia 1937 roku.

Tymczasowy Prezydent Miasta

(—) *Mikołaj Godlewski*

(MIKOŁAJ GODLEWSKI)

OKÓLNIK Nr 2.

DO
WSZYSTKICH WYDZIAŁÓW, URZĘDÓW
i PRZEDSIĘBIORSTW ZARZĄDU MIEJSKIEGO
w ŁODZI.

Oraz Związków Zawodowych Pracowników Miejskich
w miejsu.

PRZEDMIOT:
DOSTAWA LEKÓW DLA PRACOW-
NIKÓW MIEJSKICH.

Zgodnie z zarządzeniem Wydziału Zdrowia Publicznego Urzędu Wojewódzkiego Łódzkiego Apteka Miejska od dnia 15 stycznia 1938 roku nie będzie wydawać leków na rachunek pracowników miejskich.

Aby umożliwić pracownikom miejskim otrzymywanie leków po tańszej cenie i na kredyt, Zarząd Miejski wszedł w porozumienie z aptekami: A. Charemy (dzierżawca M. Sejmicki), ul. Pomorska 12, Mgr. W. Rowińskiej, Plac Wolności nr 2 i J. Zajączkiewicza i K. Wojciechowskiego, ul. Żeromskiego 35/37 (Plac Boernera). Apteki te zobowiązały się do dostarczania leków pracownikom miejskim na następujących warunkach:

Apteki udzielają pracownikom miejskim rabatu: a) 25% od cen przewidzianych w urzędowym cenniku dla receptury, b) 10% od cen według minimalnego cennika Stowarzyszenia Aptekarzy m. Łodzi dla specyfików i środków opatrunkowych

Rachunki za dostarczone leki będą przez apteki przesyłane do Oddziału Personalnego, który potrąci należności z pensji pracowników.

Pracownicy, pragnący nabyć leki na warunkach wyluszczonej powyżej, winni przedłożyć w jednej z wymienionych aptek świadectwo zatrudnienia, wypełnione i poświadczone przez Wydział. Druków niezbędnych dostarczą poszczególnym wydziałom apteki według wzoru. Druki te będą składały się z dwóch odcinków przy czym pierwszy, wypełniony przez Wydział (świadectwo zatrudnienia), zostaje w aptece, drugi zaś wypełnia apteka i zwraca pracownikowi przy zakupie.

Okólnik niniejszy nie ma zastosowania w stosunku do pracowników dziennie płatnych i sezonowych.

Łódź, dnia 10 stycznia 1938 roku

Tymczasowy Prezydent Miasta

(—) *Mikołaj Godlewski*

(MIKOŁAJ GODLEWSKI).

OKÓLNIK Nr 3.

DO

WSZYSTKICH WYDZIAŁÓW, URZĘDÓW
i PRZEDSIĘBIORSTW ZARZĄDU MIEJSKIEGO
w Łodzi.

PRZEDMIOT:

SZTUKA NOWAKOWSKIEGO pt. „GAŁĄZKA ROZMARYNU”.

Teatr Miejski w Łodzi wystawił ostatnio w ślad za teatrami stołecznymi i krakowskimi sztukę d-ra Zygmunta Nowakowskiego pt. „Gałązka Rozmarynu”. Jest to utwór o głębokim podkładzie ideowym. Ukazuje on od najlepszej strony poszczególne fragmenty epopei legionowej i maluje w jasnych pogodnych barwach tło tej epopei, naświetlając związki, łączące starsze pokolenie, wychowane w ideologii niepodległościowej, z młodym pokoleniem współczesnym.

Wobec powyższego uważam za wysoce pożądane, aby z utworem tym zaznajomili się wszyscy pracownicy miejscy.

Łódź, dnia 13 stycznia 1938 roku

Tymczasowy Prezydent Miasta

(—) *Mikołaj Godlewski*

(MIKOŁAJ GODLEWSKI)

OBWIESZCZENIE.

Na podstawie art. 151 Ordynacji Podatkowej (Dz. U.R.P. z 1936 r. Nr 14, poz. 134) Zarząd Miejski wzywa niżej wymienionych do zgłoszenia się w biurze Wydziału Podatkowego przy ulicy Zawadzkiej Nr 1, front II piętro, pok. 12, celem odbioru pism, nadesłanych przez

5 Urząd Skarbowy w Łodzi:

nakazy płatnicze na państwowy podatek dochodowy na rok 1937.

Nr. ks. b.	3701	Adamski Bolesław,	Rybna 14	
" "	"	567 Ajchler Robert,	Limanowskiego 53	
" "	"	115 Bartosik Eugenia,	Zgierska 144	
" "	"	143 Benke Otto,	Limanowskiego 94	
" "	"	399 Cobel Oskar,	Włodzimierska 80	
" "	"	3591 Fabiszewska Stanisława,	Wapienna 6	
" "	"	3593 Felczak Apolonia,	Limanowskiego 19	
" "	"	730 Frydrych Chil,	" 26	
" "	"	3706 Fuks Liba,	" 28	
" "	"	842 Goltz Herman,	" 72	
" "	"	3601 Gottesdiener Zelman,	" 82	
" "	"	1110 Herberg Karolina,	Lotnicza 32	
" "	"	1304 Jaroszyńska Marianna,	Lutomierska 13	
" "	"	3762 Klajnberg Jankiel,	Limanowskiego 31	
" "	"	3829 Kolf Rachmil,	Zgierska 44	
" "	"	3830 Konicepol Ruchla,	" 10	
" "	"	3564 Kowalska Irena,	Napiórkowskiego 88	
" "	"	3767 Kulisz Ilona,	Limanowskiego 168	
" "	"	2380 Majerczak Juda,	Bazarna 9	
" "	"	1958 Majlech Berek,	Zgierska 24	
" "	"	3842 Pintera Antoni,	Limanowskiego 107	
" "	"	3723 Sieradzka Hendla,	" 8	
" "	"	2696 Sieradzki Lucjan,	" 135	
" "	"	3574 Śliwkowicz Liba,	" 6	
" "	"	3576 Szlamowicz M.,	Rybna 15	
" "	"	3042 Tabacznik Motyl,	Drewnowska 23	
" "	"	3113 Twierdzański Nestor,	Srebrzyńska 89	
" "	"	3122 Urbajtel Abiam,	Wesoła 4	
" "	"	3125 Urbinder Sura,	Zgierska 28	
" "	"	3681 Wadowski Srol,	Bazarna 1	
" "	"	3182 Wajsberg Małka,	Limanowskiego 14	
" "	"	3300 Wolman Ruda,	Rybna 12a	
" "	"	3805 Zysblat Abe,	Krótką 6	

9 Urząd Skarbowy w Łodzi:

nakazy płatnicze na państw. pod. przemysł. od obrotu za 1933, 1934 i 1936 r.

Nr. ks. b.	1669	Nosek Abram,	Piotrkowska 22
" "	"	3054 Altman Chana Rywka,	Piłsudskiego 54
" "	"	278 Brygiel Mordka,	Lipowa 36
" "	"	3052 Elias Herz,	Piotrkowska 34
" "	"	1130 Kloc Morduch,	Cegielniana 3
" "	"	1415 Lindenbaum Gitla,	Kamienna 9

Nr ks. b.	1574	Michałowicz Menachem,	Św. Jakuba 14/16
" "	"	2993 Popowska Sura,	Narutowicza 40
" "	"	3074 Tytuniewicz Hersz,	Kilińskiego 50
" "	"	2664 Zelinger Abram,	Cegielniana 10
" "	"	2875 Zylbersztajn Izrael,	Piotrkowska 28

14 Urząd Skarbowy w Łodzi:

nakaz płatniczy na państwowy podatek obrotowy na rok 1936.

Nr ks. b. 2645 Klajman Guta, Gdańska 17

Po upływie czterech tygodni od daty ukazania się niniejszego obwieszczenia w Łódzkim Dzienniku Wojewódzkim doręczenie uważa się za skuteczne. —

Łódź, dnia 28 grudnia 1937 roku.

ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI.

OBWIESZCZENIE.

Na podstawie art. 151 Ordynacji Podatkowej (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr. 14, poz. 134) Zarząd Miejski wzywa niżej wymienionych do zgłoszenia się w biurze Wydziału Podatkowego przy ulicy Zawadzkiej Nr. 1, front, II piętro, pok. 12, celem odbioru pism, nadesłanych przez

2 Urząd Skarbowy w Łodzi:

nakazy płatnicze na państwowy podatek dochodowy na rok 1937.

Nr. ks. b.	6005	Poznański Chaim M. Nowomiejska	26
" "	"	3249 Praszkiar Juda Aria,	11 Listopada 7
" "	"	5921 Joskowicz Herszlik,	Al. I Maja 35
" "	"	1281 Gorzka Helena,	Jerzego 11
" "	"	5877 Erlich Josek,	Stodolniana 10
" "	"	603 Czerniejewski Zygmunt	Raławicka 56
" "	"	4414 Wajchselfisz Dawid,	Zakątna 9
" "	"	2589 Lipszyc Ruchla Łaja,	Lipowa 3
" "	"	4119 Sztarenberg Motel,	Nowomiejska 28
" "	"	4124 Sztark Izrael,	" 18
" "	"	5962 Langleben Abram,	" 26
" "	"	2085 Kochański Mojsze,	11 Listopada 40
" "	"	5920 Jakubowicz Szulim,	Nowomiejska 10
" "	"	5916 Herszkowicz Aron,	Zawadzka 21
" "	"	5911 Gryner Abram,	11 Listopada 77
" "	"	1308 Goździk Moszek Wolf,	Gdańska 4
" "	"	5899 Gageneszwili Zachariasz,	11 Listopada 24
" "	"	94 Frenkiel Abram,	Zawadzka 17
" "	"	5863 Cwajghaftig Szyja,	11 Listopada 41
" "	"	501 Całka Salomon,	" 69
" "	"	5409 Byszkowicz Guta,	Zawadzka 9
" "	"	5841 Bielewski Józef,	11 Listopada 46
" "	"	151 Baren Estera,	Zawadzka 25
" "	"	5824 Amszezonowska Mindla,	Gdańska 16
" "	"	74 Aleksandrowicz Waleria,	Ogrodowa 32
" "	"	5463 Lederman Abram,	11 Listopada 20

Nr ks. b.	2045	Krygier Bolesław,	11 Listopada 78
" "	6011	Rozenberg Sura,	11 Listopada 3
" "	3311	Radoszycki Dawid,	Pl. Wolności 5
" "	6167	Wajser Chil,	Nowomiejska 26
" "	1738	Jakubowicz Rywka,	Nowomiejska 10
" "	6202	Berkowicz Syna Josek,	Podrzeczna 14
" "	6206	Beszfater Artur,	Gdańska 21
" "	6127	Wajsdorf Chaim,	11 Listopada 49
" "	6277	Moszkowicz Lejbuś Ch.,	Drewnowska 32
" "	6178	Zajdler Majer,	11 Listopada 6
" "	453	Bromberg Ruchla Łaja,	11 Listopada 3
" "	1671	Chrzanowicz Szaja Moszek,	Gdańska 11
" "	6123	Unger Abram,	11 Listopada 58
" "	6253	Kamiński Boruch Dawid,	Mielczarskiego 33
" "	2644	Łęczycki Moszek,	11 Listopada 53
" "	6284	Presburger Abram,	Plac Wolności 7
" "	1268	Gołąb Jehuda Lajb,	Plac Wolności 5
" "	6250	Judenherc Moszek S.,	Drewnowska 24
" "	6961	Rajzman Chaim,	Podrzeczna 12
" "	6275	Mejerholc Nusen Chil,	Podrzeczna 5
" "	261	Bielawski Ojzer,	11 Listopada 58
" "	5281	Skosowski Hersz,	11 Listopada 53
" "	5252	Ferster Wolf,	Al. I Maja 51
" "	5250	Wald Jakób,	Al. I Maja 49
" "	5331	Lipszyc Berek,	Podrzeczna 14
" "	5320	Szylik Mendel,	Żeromskiego 4
" "	5324	Jastrzab Rafał,	Zawadzka 27
" "	1708	Jakobson Dawid,	Gdańska 12
" "	5132	Erlich Moszek,	11 Listopada 79
" "	5986	Miodowski A.,	Zachodnia 34
" "	2715	Markowicz Zelma,	Zachodnia 39
" "	6422	Ginter Hilel,	Mielczarskiego 23
" "	2919	Najmark Michał,	11 Listopada 44
" "	2442	Lesman Gitla Fajga,	Al. I Maja 35
" "	6448	Karmioł Abram,	Al. I Maja 77

Zawiadomienie o odrzuceniu odwołania:

z dnia 20.12.1937 roku. Szmuszkowicz Izrael, Gdańska 11

Orzeczenia: Karne:

Nr rej. karn.	57/37	Czerniejewski Zygmunt,	Raławicka 56
" "	"	75 Chrzanowicz Szaja M.,	Gdańska 11
" "	"	79 Waks Berek,	Plac Wolności 2

9 Urząd Skarbowy w Łodzi:

Nr ks. b.	14	Adler Chaim-Wolf,	Kilińskiego 50
" "	4403	Benet Szprinca-Nacha,	Kamienna 4
" "	110	Baumac Izrael,	Cegielniana 17
" "	4406	Coeler Jojne,	Piramowicza 8
" "	454	Cyjer Lajb,	Piotrkowska 26

Nr ks. b.	554	Dorembus Ezra, Kamienna 22
" " "	677	Fajgenbaum Luzer, Południowa 23
" " "	4425	Halpern Pesa, Kilińskiego 41
" " "	1215	Hamburg Ewa, Cegielniana 18
" " "	1315	Chęcińska Tauba, Cegielniana 16
" " "	4428	Hirsch Elias, Cegielniana 41
" " "	1368	Horowicz Wolf, P. O. W. 7
" " "	4046	Ingber Kielcia, Piotrkowska 34
" " "	1509	Kahne Moszek Aron, Piłsudskiego 58
" " "	4442	Kon Moszek Aron, Piłsudskiego 58
" " "	4455	Kowalczyk Antoni, Narutowicza 26
" " "	4445	Krygier P., Piotrkowska 38
" " "	1850	Laskier Nuchim Chask. Piłsudskiego 57
" " "	4470	Lewkowicz Chaim, Piłsudskiego 57
" " "	1942	Lieberman Chil Józef, Piłsudskiego 45
" " "	4465	Lipszyc A. B., Narutowicza 30
" " "	4510	Matuszek Szamsze, Piłsudskiego 51
" " "	4487	Rajchkind Wolf, Cegielniana 38
" " "	2638	Rotenberg Icek, Piłsudskiego 27
" " "	4505	Rozenholz Chana, Cegielniana 31
" " "	2751	Rozensztrauch Pola, Zachodnia 17
" " "	2831	Salomonowicz Szmul Hil., Kilińskiego 44
" " "	2852	Sendowski Berek, Południowa 5
" " "	4247	Szwarc Chana, Narutowicza 18
" " "	4248	Szwarc Sala, Cegielniana 29
" " "	4253	Tauman Icek, Kilińskiego 32
" " "	4255	Tenenbaum Liba, Piłsudskiego 72
" " "	3262	Trenkler Robert, Cegielniana 31
" " "	4388	Zalberg Rywka, Piłsudskiego 56
" " "	3724	Zabner Fela, Piotrkowska 18
" " "	219	Birencwajg Abram, Piłsudskiego 74
" " "	1682	Kohn Pinkus, Piłsudskiego 50
" " "	4447	Kuperberg Fajga, Cegielniana 35
" " "	2378	Perel Chana, Cegielniana 14
" " "	4476	Perłowicz Brajma, Piłsudskiego 21
" " "	4572	Rozenstein Mojżesz, Cegielniana 3
" " "	4523	Wajnberg Ita Mirla, Cegielniana 35
" " "	3330	Wajnbaum Chana, P. O. W. 5

Po upływie czterech tygodni od daty ukazania się niniejszego ogłoszenia w Łódzkim Dzienniku Wojewódzkim doręczenia uważa się za skuteczne.

Łódź, dnia 30 grudnia 1937 roku.

ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI.

OBWIESZCZENIE.

Zarząd Miejski w Łodzi podaje do publicznej wiadomości, że w związku z postanowieniem Tymczasowego Prezydenta miasta Łodzi nr 453/R z dnia 7 października 1937 r., powziętym w zastępstwie Rady Miejskiej i opartym na ust. 5 art. 4 i art. 6 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 roku o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. nr 62 z 1936 r. poz. 454) oraz art. 9 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 stycznia 1936 roku o podatku od nieruchomości (Dz. U. R. P. nr 3 poz. 14), Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu reskryptem nr SF. 49/33/2 z dnia 3 grudnia 1937 roku wyraziło zgodę na pobór w roku 1938 na rzecz m. Łodzi **dotatku komunalnego do państwowego podatku od nieruchomości**, położonych na terenie m. Łodzi, według niżej podanych stawek różniczkowych:

- A. od nieruchomości budynkowych kategorii I, tj. tych, w których co najmniej 50% ogólnej sumy czynszów komornianych przypada na mieszkania jedno — i dwuizbowe:
- a) przy ogólnej sumie komornego, nie przekraczającej zł 2.000 — 30%
  - b) przy ogólnej sumie komornego ponad zł 2.000 — do zł 4.000 — 50%
  - c) przy ogólnej sumie komornego ponad zł 4.000.— — 75%
- państwowego podatku od nieruchomości obliczonego w stosunku 7% podstawy wymiaru podatku państwowego;
- B. od nieruchomości budynkowych kategorii II, tj. tych, w których co najmniej 50% ogólnej sumy czynszów komornianych wzgl. wartości czynszowej przypada na mieszkania trzy — i więcej izbowe oraz na lokale handlowe i przemysłowe:
- a) od nieruchomości mieszkalnych — 100%
  - b) od nieruchomości, użytkowanych na cele handlowe i przemysłowe — 75%
- państwowego podatku od nieruchomości, obliczonego w stosunku 7% podstawy wymiaru podatku państwowego;
- C. od placów budowlanych oraz gruntów, które uzyskały charakter placów budowlanych — 100% państwowego podatku od nieruchomości, obliczonego w stosunku 7% podstawy wymiaru podatku państwowego;

Nieruchomości budynkowe, w których 50% ogólnej sumy czynszów komornianych przypada na mieszkania jedno — i dwuizbowe, a drugie 50% na mieszkania większe, zalicza się do kategorii I.

Dodatek w wysokości, przewidzianej wyżej w pkt. C., pobrany będzie tylko od tych placów budowlanych, które państwowym podatkiem opodatkowane zostaną oddzielnie, bez łączenia z wymiarem; od budynków od placów, opodatkowanych państwowym podatkiem łącznie z budynkami, dodatek pobrany będzie według stawek, właściwych dla danej nieruchomości w myśl pkt. A. lub B.

Dodatek wymierzony i pobrany zostanie łącznie z państwowym podatkiem od nieruchomości na rok 1938.

Od dodatku wolne są nieruchomości, podlegające podatkowi państwowemu, a stanowiące własność Gminy Miejskiej Łódź, lub przez Zarząd Miejski w Łodzi dzierżawione. —

Łódź, dnia 11² stycznia 1938 roku.

Tymczasowy Prezydent Miasta

(—) *Mikołaj Godlewski*
(MIKOŁAJ GODLEWSKI)

TABELA

wylosowanych w dniu 31 grudnia 1937 r. obligacyj m. Łodzi
6⁰/₀ serii A.

Po zł. 1 000. — nr nr: 22, 82, 131, 162, 195, 229, 350, 371, 520, 589, 609, 628, 655, 897, 904, 919, 930, 982, 1044, 1099, 1274, 1275, 1327, 1365, 1441, 1510, 1631, 1641, 1684, 1760, 1800, 1829, 1871, 1880, 1897, 1940, 1972.

Po zł. 500. — nr nr: 2004, 2101, 2138, 2143, 2167, 2182, 2276, 2306, 2340, 2353, 2409, 2411, 2444, 2484, 2549, 2556, 2667, 2779, 2780, 2881, 2886, 2970, 2982, 2989, 3006, 3077, 3135, 3167, 3193, 3200, 3296, 3330, 3465, 3467, 3532, 3543, 3553, 3573, 3574, 3648, 3877, 3940, 3941, 4027, 4190, 4197, 4201, 4293, 4302, 4307, 4346, 4356, 4358, 4371, 4420, 4446, 4458, 4513, 4538, 4748, 4865, 4885, 4920, 4921, 4924, 5084, 5187, 5200, 5275, 5292, 5554, 5575, 5592, 5604, 5622, 5700, 5785, 5918, 5986, 6015, 6110, 6256, 6263, 6290, 6361, 6560, 6617, 6682, 6750, 6792, 6824, 6875, 6981.

po zł. 200. — nr nr: 7020, 7124, 7175, 7199, 7214, 7225, 7264, 7275, 7288, 7378, 7383, 7504, 7563, 7611, 7688, 7719, 7739, 7747, 7760, 7940, 7948, 7949, 7962, 8035, 8039, 8069, 8235, 8294, 8382, 8422, 8435, 8447, 8619, 8847, 8944, 8951, 9099, 9219, 9328, 9378, 9445, 9455, 9650, 9704, 9712, 9718, 9783, 9811, 9999, 10068, 10096, 10146, 10163, 10176, 10247, 10317, 10327, 10385, 10463, 10489, 10496, 10542, 10544, 10549, 10582, 10648, 10686, 10712, 10766, 10885, 10938, 10951, 11011, 11021, 11114, 11409, 11507, 11593, 11617, 11631, 11639, 11701, 11738, 11794, 11815, 11914, 11951, 11965, 11982, 11989, 12054, 12090, 12114, 12163, 12208, 12246, 12255, 12290, 12297, 12319, 12370, 12557, 12559, 12571, 12577, 12620, 12623, 12625, 12738, 12980, 12998

Po zł. 100. — nr nr: 13002, 13070, 13125, 13213, 13232, 13252, 13275, 13290, 13423, 13515, 13545, 13633, 17742, 13750, 13760, 13796, 13812, 13857, 13862, 13872, 13889, 13903, 13914, 14032, 14080, 14086, 14120, 14128, 14201, 14270, 14347, 14375, 14376, 14378, 14380, 14414, 14472, 14493, 14495, 14510, 14511, 14565, 14570, 14627, 14631, 14642, 14650, 14672, 14680, 14738, 14766, 14791, 15012, 15030, 15039, 15102, 15251, 15498, 15499, 15517, 15532, 15543, 15578, 15700, 15732, 15755, 15789, 15966, 16260, 16454, 16475, 16506, 16574, 16652, 16677, 16679, 16689, 16739, 16783, 16873, 16973, 17097, 17176, 17208, 17263, 17273, 17376, 17496, 17790, 17828, 17839, 17869, 17879, 17943, 17968, 17983, 18013, 18043, 18045, 18092, 18260, 18261, 18347, 18417, 18432, 18435, 18529, 18538, 18566, 18615, 18728.

Po zł 50. — nr nr: 19007, 19026, 19074, 19137, 19166, 19278, 19287, 19294, 19570, 19605, 19679, 19734, 19806, 19818, 19841, 19858, 19888, 19986, 20083, 20170, 20192, 20236, 20295, 20298, 20308, 20320, 20373, 20603, 20617, 20674, 20838, 20869, 21031, 21249, 21402, 21449, 21492, 21520, 21522, 21528, 21992, 22149, 22155, 22173, 22192, 22236, 22270, 22341, 22370, 22437, 22440, 22510, 22575, 22674, 22729, 22743, 22841, 22878, 22919, 22945, 22950, 22996, 23046, 23110, 23163, 23207, 23213, 23216, 23296, 23418, 23488, 23528, 23552, 23584, 23601, 23641, 23700, 23711, 23717, 23738, 23789, 23803, 23905, 23914, 23994, 24022, 24029, 24072, 24233, 24254, 24287, 24294, 24415, 24543, 24547, 24581, 24618, 24628, 24762, 24894, 24913, 24932, 24946, 24988, 25074, 25115, 25147, 25225, 25244, 25268, 25313, 25363, 25403, 25427, 25554, 25594, 25598, 25753, 25764, 25783, 25791, 25843, 25853, 25926, 25952, 25974, 26008, 26019, 26035

5⁰/₀ serii B.

Po zł. 500. — nr nr: 71, 138, 152, 202, 237, 274.

Po zł. 200. — nr nr: 330, 351, 360, 400, 430, 539, 571, 648, 651.

Po zł. 100. — nr nr: 821, 865, 869, 877, 1035, 1084, 1094, 1123, 1130, 1165, 1178, 1184, 1192, 1286, 1387, 1418, 1467, 1499, 1633, 1778, 1856, 1877, 1903, 1962.

Po zł. 50. — nr nr: 2132, 2142, 2166, 2251, 2272, 2349, 2399, 2428, 2435, 2455, 2496, 2503, 2621, 2739, 2844, 2895, 2955, 3106, 3154, 3199, 3209, 3235, 3326, 3347, 3527.

UZUPEŁNIENIA DO INSTRUKCJI

o sposobie oddawania i odbierania dostaw i robót dla Gminy Miejskiej Łódź

W Instrukcji o sposobie oddawania i odbierania dostaw i robót dla Gminy Miejskiej Łódź, zamieszczonej w nr 12/1937 „Dziennika Zarządu Miejskiego w Łodzi” i specjalnej odbitce ukazały się błędy:

„Dziennik Zarządu Miejskiego w Łodzi”, str. 912 (Odbitka str. 16) — § 25 — p. „8” powinien być skreślony, słowo: „kopert” powinno być wydrukowane dużą literą: „Kopert”;

„Dziennik Zarządu Miejskiego w Łodzi”, str. 918 (Odbitka str. 22) — § 44 p. (1) — 4 wiersz powinna rozpoczynać numeracja: „1”;

„Dziennik Zarządu Miejskiego w Łodzi”, str. 921 (Odbitka str. 25) — § 48 p. (1) wiersz 4 — po słowie: „robotach” powinno być wydrukowane zamiast „o” — „i”;

„Dziennik Zarządu Miejskiego w Łodzi”, str. 922 (Odbitka str. 26) — § 51, wiersz 5 — zamiast słowa: „stwierdzonych” — powinno być wydrukowane słowo: „stwierdzonym”;

„Dziennik Zarządu Miejskiego w Łodzi”, str. 923 (Odbitka str. 27) — § 55, p. (2), wiersz 8 — po słowie: „usunięcia” — powinno być wydrukowane zamiast „i” — „z”.

OGŁOSZENIA DROBNE.

Anuszczyk Jan, zam. w Łodzi przy ul. Rokicińskiej nr 101, zagubił koncesję na eksploatację drożki samochodowej nr 293, wydaną przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Branic Zyskind, zam. w Łodzi przy ul. Pieprzowej nr 7, zagubił potwierdzenie zgłoszenia i kartę rzemieślniczą, wydaną przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Dr. Berger Juliusz, zam. w Łodzi przy ul. Sterlinga nr 4, zagubił książeczkę oszczędnościową nr 459, wydaną przez Komunalną Kasę Oszczędności m. Łodzi.

Firma: „Barvazot” (Łódź ul. Pabianicka nr 49) zagubiła potwierdzenie zgłoszenia nr 16924 dz. 1551/34 wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Dutkiewicz Cypojra, zam. w Łodzi przy ul. Rzgowskiej nr 5, zagubiła potwierdzenie zgłoszenia, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Damaschke Leon, zam. w Łodzi przy ul. Targowej nr 34, zagubił potwierdzenie zgłoszenia, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Fetter Józef — Spółka Komandytowa, Łódź, ul. Południowa nr 40, zagubił potwierdzenie zgłoszenia, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Faustman Reinhold, zam. w Łodzi przy ul. Bandurskiego nr 31, zagubił kartę rzemieślniczą, wydaną przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Gertner Szmul-Jankiel, zam. w Łodzi przy ul. Brzezińskiej nr 53, zagubił potwierdzenie zgłoszenia, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Goldblit Abram, zam. w Łodzi przy ul. Nawrot nr 17, zagubił koncesję na sprzedaż mydła i farb malarskich, wydaną przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Hoch Szpigiel Ester-Brandla, zam. w Łodzi przy ul. Żydowskiej nr 11, zagubiła świadectwo szkolne z ukończenia VI oddziałów, wydane przez Szkołę Powszechną nr 131.

Jędrzejewski Szczepan, zam. w Łodzi przy ul. Wróblej nr 3, zagubił kartę rzemieślniczą, wydaną przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Kusiński Teodor, zam. w Łodzi przy ul. Limanowskiego nr 104 (dawniej ul. 11 Listopada nr 77) zagubił kartę rzemieślniczą, wydaną przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Kornblit Mikołaj, zam. w Łodzi przy ul. Dąbrowskiej 69, zagubił książeczkę wojkową wydaną przez P. K. U. m. Łódź.

Kulisz Leopold, zam. w Łodzi przy ul. Limanowskiego nr 168, zagubił kartę rzeźmięlniczą, wydaną przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Piąsecki Czesław, zam. w Łodzi przy ul. Glinianej nr 50, zagubił kartę rejestracji wojskowej, wydaną przez Wydział Wojskowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Pacanowski A. D. — Fabryka Kolorowej Bibułki — Łódź, ul. 11 Listopada nr 192, zagubił potwierdzenie zgłoszenia nr 21560, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Rzepakowicz Hersz, zam. w Łodzi przy ul. Żercmskiego nr 72, ogłasza, iż zatwierdzony projekt składu budulca powyższej posesji uległ zniszczeniu.

Radecki Stanisław, zam. w Łodzi przy ul. Ruskiej nr 10 (dawniej ul. Sienkiewicza nr 37), zagubił koncesję na wykonywanie instalacji elektrycznej o niskim napięciu, wydaną przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.